MET SCHERP SCHIETEN

Een onderzoek naar een aantal veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport in Nederland

Henk Ferwerda
Tjaza Appelman
Anton van Wijk

Beke reeks

Met scherp schieten

MET SCHERP SCHIETEN

Een onderzoek naar een aantal veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport in Nederland

Henk Ferwerda
Tjaza Appelman
Anton van Wijk

Beke reeks

In opdracht van
Ministerie van Veiligheid en Justitie, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)

Met medewerking van
Bo Bremmers
Tom van Ham
Manon Hardeman
Jos Kuppens
Ilse van Leiden
Karin Tijhof
Siert Vos

Vertaling samenvatting
Ingrid Smeets, InkWell Texts & Translations

Omslagontwerp en opmaak
Marcel Grotens

Omslagfoto
Soren Faurby (voor) en Frank Hermers (achter)/ Stock.XCHNG

Drukwerk
GVO Drukkers & Vormgevers B.V.

Henk Ferwerda, Tjaza Appelman en Anton van Wijk

Met scherp schieten

Een onderzoek naar een aantal veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport in Nederland

ISBN/EAN
978-90-75116-83-0

© 2013, WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie. Auteursrechten voorbehouden.

Inhoud

Voorwoord **9**

1 Een onderzoek naar de schietsport in Nederland **11**
1.1 Aanleiding en achtergrond voor het onderzoek 11
1.2 Doel, probleem- en vraagstelling 13
1.3 Methoden van onderzoek en verloop van het onderzoek 14
1.3.1 Literatuur- en documentstudie 14
1.3.2 Interviews 14
1.3.3 Landelijk vragenlijstonderzoek teamleiders bijzondere wetten 15
1.3.4 Landelijk vragenlijstonderzoek wapenhandelaren 16
1.3.5 Landelijk vragenlijstonderzoek schietbaaneigenaren 16
1.3.6 Casestudies schietsport 16
1.3.7 Mystery guest bezoeken 18
1.3.8 Expertbijeenkomst teamchefs 18
1.3.9 Reflectie op de onderzoeksmethoden 18
1.4 Leeswijzer 19

2 Kenmerken en achtergronden van de schietsport in Nederland **23**
2.1 Juridisch kader 23
2.1.1 Vergunningenstelsel 26
2.2 Schietverenigingen, schietcentra en wapenhandelaren 27
2.3 Schieten in Nederland 28
2.3.1 Sportschutters 28
2.3.2 Jagers 29
2.3.3 Aspirant-leden van een schietvereniging 30
2.3.4 Introducés en recreanten 31
2.4 Wapengebruik en wapenbezit 32
2.4.1 Het verkrijgen van een wapenverlof 32
2.4.2 Het verlengen van een verlof 34
2.4.3 Medegebruik 34
2.4.4 Weigeren en intrekken van een verlof 35

2.5 Omgang met wapens en munitie 38
2.5.1 Munitie 38
2.5.2 Opslag en vervoer van legale vuurwapens en munitie 38
2.5.3 Toezicht op verlofhouders, schietverenigingen, schietcentra en wapenhandelaren 39
2.6 Incidenten rondom de schietsport 40

3 Commerciële belangen 47
3.1 Inventarisatie risico's, perceptie en frequentie 47
3.1.1 Dubbelfuncties 48
3.1.2 Medegebruik schietbanen 50
3.1.3 Misbruik introducéregeling 51
3.1.4 Resumerend 52
3.2 Identificeren en reduceren van risico's 52
3.3 Reflectie door de onderzoekers 55

4 Opslag en vervoer van legale vuurwapens en munitie 57
4.1 Inventarisatie risico's, perceptie en frequentie 57
4.1.1 Kwetsbaarheid van opslag en vervoer van wapens en munitie 58
4.1.2 Hoeveelheid munitie en herladen van munitie 61
4.1.3 Kwantiteit en kwaliteit van thuiscontroles 62
4.1.4 Resumerend 64
4.2 Identificeren en reduceren van risico's 64
4.3 Reflectie door de onderzoekers 67

5 Schieten zonder verlof 71
5.1 Inventarisatie risico's, perceptie en frequentie 71
5.1.1 Te laat professioneel screenen van aspirant-leden op geschiktheid 72
5.1.2 Het ontbreken van een landelijke registratie van introducés en recreanten 75
5.1.3 Gebrek aan toezicht op recreanten 76
5.1.4 Resumerend 77
5.2 Identificeren en reduceren van risico's 78
5.3 Reflectie door de onderzoekers 81

6 Conclusie 85
6.1 Inventarisatie mogelijke veiligheidsrisico's 85
6.2 De mate waarin veiligheidsrisico's voorkomen 87
6.3 Inschatting mogelijke maatregelen om risico's tegen te gaan 88

6.4 Beoordeling mogelijke risico's en maatregelen 90
6.5 Uitvoerbaarheid en haalbaarheid van de maatregelen 92

7 Samenvatting 95
7.1 Vragen en methoden 95
7.2 De schietsport op hoofdlijnen 96
7.3 De mogelijke veiligheidsrisico's 97
7.4 Algehele reflectie op de onderzoeksresultaten 102

Summary 105

Afkortingen 115

Geraadpleegde literatuur 117

Bijlagen
1 – Respondenten en andere contactpersonen 123
2 – Itemlijst interviews medewerkers Bijzondere Wetten (BW) 124
3 – Itemlijst overige interviews 126
4 – Onderwerpen in de expertbijeenkomst met de teamchefs 127
5 – Vragenlijst teamchefs Bijzondere Wetten 128
6 – Vragen wapenhandelaren 135
7 – Vragen schietbaanhouders 136
8 – Stappenplan casestudie 137
9 – Introductiebrief WODC 138
10 – Aandachtspunten casusonderzoek schietverenigingen 139
11 – Aandachtspunten casusonderzoek schietcentra 143
12 – *Mystery guest* bezoeken schietcentra 147
13 – Inlichtingenformulier eerste aanvraag wapenverlof/akte 149
14 – Inlichtingenformulier verlenging wapenverlof/akte 151

Voorwoord

Nadat op 9 april 2011 een 24-jarige man, die vergunningen heeft voor drie vuurwapens, in Alphen aan den Rijn 22 mensen neerschiet – waarvan er zes overlijden – en vervolgens zelfmoord pleegt, wordt de vraag urgent of de regels voor wapenbezit streng genoeg zijn om dergelijke incidenten te voorkomen. In de periode daarna worden er met betrekking tot het incident in Alphen aan de Rijn onderzoeken uitgevoerd door de inspectie Openbare Orde en Veiligheid, de inspectie voor de gezondheidszorg, de politieacademie en het openbaar ministerie. De Onderzoeksraad voor Veiligheid voert in 2011 een breder en beschouwender onderzoek naar veiligheidsrisico's rond de schietsport in Nederland uit. Drie onderwerpen blijven daarbij onderbelicht en deze zijn onderwerp van onderzoek in onderhavige rapportage.

In dit rapport worden de mogelijke veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan commerciële belangen binnen de schietsport, de opslag en het vervoer van legale wapens en munitie en het laten schieten zonder verlof in kaart gebracht. Centrale vragen daarbij zijn om welke mogelijke veiligheidsrisico's het gaat, hoe vaak ze voorkomen en welke maatregelen denkbaar zijn om de risico's te reduceren.

Voor de uitvoering van dit onderzoek hebben wij als onderzoekers onder andere kennisgemaakt met de schietsport door met veel schutters, bestuursleden van verenigingen, jagers en professionals vanuit de schietsport, de politie en de wetenschap te praten. Verder hebben we onaangekondigd diverse bezoeken gebracht aan schietbanen, schietcentra en schietverenigingen. Daar hebben we observaties uitgevoerd en interviews afgenomen. We hebben ook zelf (als *'mystery guest'*) geschoten om te ervaren hoe dat is en hoe we als recreanten werden begeleid.

Wij willen alle respondenten danken voor hun medewerking. Iedereen die meegewerkt heeft en met naam genoemd wilde worden, staat vermeld in bijlage 1.

Tijdens de *mystery guest* bezoeken werden wij als onderzoekers vergezeld door AJ, Eric Bouvrie, Luuk Droog, Mick Ferwerda, René Gravekamp, Gert-Han van Hunnik, Rudolf Kloppenburg, Harrie Kloppenburg en Sivan Kornmann. We danken hen voor de medewerking en feedback.

Tot slot danken we de voorzitter en de leden van de begeleidingscommissie die ons in het onderzoek en bij de rapportage hebben begeleid en ondersteund. We zijn Ellen Giebels (Universiteit Twente, *Department Psychology of Conflict, Risk & Safety*) zeer erkentelijk voor haar voorzitterschap van de commissie. Daarnaast danken we de leden: Frans Beijaard (Ministerie van Veiligheid en Justitie, WODC), Geert Bos (Ministerie van Veiligheid en Justitie, Project Beheersing Legaal Wapenbezit), Anna Kijlstra (Ministerie van Veiligheid en Justitie, Directoraat-Generaal Rechtspleging & Rechtshandhaving), Karin Lasthuizen (Vrije Universiteit Amsterdam, Faculteit Sociale Wetenschappen) en Marjan Olfers (Vrije Universiteit Amsterdam, Faculteit Rechtsgeleerdheid).

Arnhem, februari 2013
Henk Ferwerda, Tjaza Appelman en Anton van Wijk

1 Een onderzoek naar de schietsport in Nederland

In dit onderzoek staat de volgende probleemstelling centraal: 'Welke mogelijke veiligheidsrisico's zijn er binnen de schietsport te onderkennen aan 1) commerciële belangen, 2) opslag en vervoer van legale wapens en munitie en 3) het laten schieten zonder verlof?'
In dit hoofdstuk zullen we kort het kader schetsen waarbinnen dit onderzoek wordt uitgevoerd, zullen we de vragen en begrippen uit de probleemstelling nader introduceren[1] en wordt ingegaan op de methoden van onderzoek en het verloop van het onderzoek. We besluiten dit hoofdstuk met een leeswijzer.

1.1 Aanleiding en achtergrond voor het onderzoek

Het verstrekken van een wapenvergunning – een verlof of akte[2] – gebeurt in Nederland onder strenge voorwaarden. Desondanks vinden er de afgelopen tien jaar enkele dodelijke incidenten plaats in Nederland, waarbij legale wapens gebruikt worden. Nadat een 24-jarige man in 2011 in Alphen aan den Rijn 22 mensen neerschiet – waarvan er zes overlijden – en zichzelf doodschiet, wordt de vraag urgent of de regels voor wapenbezit streng genoeg zijn om dergelijke incidenten te voorkomen. De schutter van het drama in Alphen aan den Rijn blijkt een vergunning te hebben voor de drie wapens die hij die dag gebruikt en hij blijkt vijf jaar ervoor gedwongen opgenomen geweest te zijn in een psychiatrische instelling.[3]
De Onderzoeksraad voor Veiligheid (2011) voert na het incident in Alphen aan den Rijn een onderzoek uit naar het beheersstelsel van het legale wapenbezit in Nederland. Naar aanleiding van hun onderzoek komen zij met een aantal aanbevelingen.
De zes hoofdpunten zijn:

1. Het zelf laten verstrekken van (meer) persoonlijke informatie door de belanghebbende aan de politie bij de aanvraag, verlenging of herbeoordeling van het wapenverlof;
2. Aanscherping van de uitvoeringstaken van de politie met betrekking tot de verlofverlening;

3. Het inventariseren van risicofactoren op het niveau van de aanvrager en het toepasbaar maken van deze indicatoren;
4. Het verbeteren van de risicobeheersing door schietverenigingen onder leiding van de KNSA;
5. Nagaan of het wettelijke stelsel het gewenste effect sorteert;
6. Het onderzoeken van mogelijkheden voor zorgverleners om te handelen bij kennis van wapenbezit van een cliënt en mogelijk gevaar voor derden.

In navolging van het onderzoek van de Onderzoeksraad kondigt de minister van Veiligheid en Justitie maatregelen aan teneinde het beheerssysteem rondom het legale wapenbezit in Nederland te versterken. Tevens wil de minister nader onderzoek laten uitvoeren naar de veiligheidsrisico's die zijn verbonden aan enkele aspecten van de schietsport die door de Onderzoeksraad zijn gesignaleerd, maar die niet verder zijn onderzocht.[4]
Daarmee zijn we bij de inkadering van onderhavig onderzoek gekomen, want met betrekking tot die mogelijke veiligheidsrisico's heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Veiligheid en Justitie – namens de Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding (DRC) – een uitvraag voor een onderzoek gedaan dat uiteindelijk door Bureau Beke is uitgevoerd.

Onderzoeken naar aanleiding van Alphen aan den Rijn

De Onderzoeksraad voor Veiligheid was niet de enige organisatie die onderzoek heeft gedaan naar het schietincident in Alphen aan den Rijn. Diverse organisaties hebben (delen van) het incident en de ontwikkelingen daaromheen onderzocht. De onderzoeken die verder hebben plaatsgevonden, zijn hierna weergegeven.
De Inspectie Openbare Orde en Veiligheid evalueerde het optreden van politie, het OM, de ambulancedienst, de gemeente en de regionale crisisorganisatie. Uit het onderzoek bleek dat de diensten een goede presentatie hebben geleverd, maar dat verbeteringen o.a. mogelijk zijn op het gebied van informatie-uitwisseling en registratie van slachtoffers.[5]
De Inspectie voor de Gezondheidszorg onderzocht of de dader op de juiste manier is behandeld tijdens zijn eerdere opname bij de GGZ; in hoofdzaak bleek dit het geval.[6]
Daarnaast richtte de Politieacademie zich in haar onderzoek op een aantal specifieke dilemma's waarmee professionals en bestuurders worden geconfronteerd en hoe daar in toekomstige situaties mee om kan worden gegaan.[7]
Tot slot heeft het Openbaar Ministerie twee onderzoeken uitgevoerd, een naar de verlofverlening aan de dader en een strafrechtelijk onderzoek naar de dader. De dader had volgens de wettelijke procedure een verlof ontvangen, hierbij is de informatie over zijn eerdere opname in een GGZ-instelling niet gezien of niet vermeld.
Uit het strafrechtelijk onderzoek bleek dat het ging om een voorbereide eenmansactie van de dader.[8]

1.2 Doel, probleem- en vraagstelling

Zoals aangegeven, is er in onderhavig onderzoek slechts op een aantal aspecten van de schietsport in relatie tot eventuele veiligheidsrisico's een onderzoek uitgevoerd. Het doel van het onderzoek is het inventariseren van (mogelijke) veiligheidsrisico's die zijn verbonden aan drie aspecten van de schietsport, zijnde:

1. Commerciële belangen van (bestuurs-)leden van schietverenigingen en exploitanten van schietcentra;
2. Het systeem van opslag en vervoer van legale vuurwapens en munitie;
3. Het met vuurwapens laten schieten door personen zonder wapenverlof.

Het onderzoeksdoel is vertaald naar de volgende probleemstelling:

> *'Welke mogelijke veiligheidsrisico's zijn er binnen de schietsport te onderkennen aan commerciële belangen, de opslag en het vervoer van legale wapens en munitie en het laten schieten zonder verlof ?'*

Bij schietsport gaat het enerzijds om schietcentra en anderzijds om schietverenigingen.[9] Ter beantwoording van de probleemstelling worden de volgende onderzoeksvragen gehanteerd.

Inventarisatie mogelijke risico's

1. Aan welke mogelijke risico's denken de respondenten [10] bij de onderwerpen
   a. Commerciële belangen.
   b. Opslag en vervoer van legale wapens en munitie.
   c. Laten schieten zonder verlof?
      Welke redeneringen/hypothesen volgen zij daarbij?
2. Hoe vaak denken de respondenten dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welk(e) type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?

Inschatting mogelijke maatregelen om risico's tegen te gaan

3. Hoe zijn deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte? [11]
4. Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's volgens de respondenten worden gecontroleerd/verkleind en/of kan de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Beoordeling mogelijke risico's en maatregelen

5. In welke mate zijn de door de respondenten aangegeven risico's en frequentie daarvan volgens de onderzoekers aannemelijk en waarom?
6. In welke mate zijn de door de respondenten aangegeven maatregelen volgens de onderzoekers uitvoerbaar en doeltreffend? Waarom?

1.3 Methoden van onderzoek en verloop van het onderzoek

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, is gebruikgemaakt van een combinatie van onderzoeksmethoden en -bronnen. Het gaat achtereenvolgens om literatuur- en documentstudie, interviews, landelijk vragenlijstonderzoek teamleiders bijzondere wetten (BW), landelijk vragenlijstonderzoek wapenhandelaren, landelijk vragenlijstonderzoek schietbaaneigenaren, casestudies schietsport, *mystery guest* bezoeken schietcentra en een expertbijeenkomst teamchefs bijzondere wetten.[12] De verschillende methoden van onderzoek zullen hierna worden toegelicht.

1.3.1 Literatuur- en documentstudie

Ten behoeve van het beantwoorden van de onderzoeksvragen, maar ook om een kader te kunnen schetsen (hoofdstuk 2), is een analyse uitgevoerd van de relevante wet- en regelgeving. Dit betreft de Wet wapens en munitie (Wwm), de Regeling wapens en munitie (Rwm), de Circulaire wapens en munitie (Cwm) uit 2005, 2012 en 2013, de KNSA-richtlijnen voor toetreding en aanvullend de regelgeving van enkele schietverenigingen.
Daarnaast zijn relevante beleidsdocumenten, kamerstukken en onderzoeksrapportages bestudeerd.

1.3.2. Interviews

Tijdens het onderzoek zijn 43 diepte-interviews[13] gevoerd met verschillende deskundigen op het gebied van de schietsport en de jacht.[14] Tijdens deze semigestructureerde diepte-interviews is telkens systematisch ingegaan op de drie onderzoeksthema's[15], waarbij in het bijzonder is ingegaan op de (gepercipieerde) veiligheidsrisico's, de mate van aannemelijkheid en aanwezigheid, de mogelijkheden om risico's vroegtijdig te signaleren en eventuele maatregelen in termen van aanpak.
Afhankelijk van de respondenten zijn soms ook andere, gelieerde onderwerpen aan de orde gekomen.[16] Het overzicht van de 43 geïnterviewde respondenten is als volgt[17]:

- Medewerkers bureaus bijzondere wetten (n=11)[18]
- Adviseur korpscheftaken van de politieacademie (n=1)
- Projectmanager project beheersing legaal wapenbezit, Ministerie Veiligheid en Justitie (n=1)
- Nederlandse Bond van Schietbaanhouders (n=2)
- Nederlandse Vereniging voor de Wapenhandel (n=2)
- Bestuursleden Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (n=3)
- Directeur Koninklijke Nederlandse Sportschutters Associatie (n=1)
- Wetenschappers (n=3)
- Onderzoekers Onderzoeksraad voor Veiligheid (n=2)
- Voormalig bestuurslid schietvereniging (n=1)

- Bestuursleden schietverenigingen (n=10)
- Eigenaren schietcentra (n=6)

De interviews met bestuursleden van schietverenigingen en eigenaren van schietcentra hebben tijdens de casestudies plaatsgevonden. Daarnaast is een aantal medewerkers BW tijdens de casestudies geïnterviewd (n=7). Van de in totaal 43 interviews hebben twintig interviews zelfstandig plaatsgevonden en 23 interviews vonden plaats tijdens de casestudies.

1.3.3 Landelijk vragenlijstonderzoek teamleiders bijzondere wetten

Aan de 25 teamchefs van de bureaus bijzondere wetten van de politie[19] is via het Projectbureau bijzondere wetten van politie Nederland per e-mail een vragenlijst[20] toegestuurd met het verzoek deze in te vullen en aan de onderzoekers te retourneren. In de vragenlijst zijn de volgende onderwerpen aan de orde gesteld:

- Contactgegevens
- Aantallen verenigingen, schietbanen, -centra en wapenhandelaren
- Aantallen en aard controles door BW
- Mogelijke veiligheidsrisico's commerciële belangen[21]
- Mogelijke veiligheidsrisico's opslag en vervoer (o.a. aantal waarschuwingen, processen-verbaal, aard en aantallen in bewaring genomen wapens)
- Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot laten schieten zonder verlof (aantallen overtredingen)
- Andere veiligheidsrisico's
- Maatregelen om veiligheidsrisico's te beperken (zoals inzet BIBOB)
- Overzicht van schietverenigingen in de regio waar de zaken goed op orde zijn en overzicht waar dat mogelijk niet zo is

Het vragenlijstonderzoek verliep zeker in het begin moeizaam. Vanwege het belang van het gebruik van bepaalde informatie uit deze vragenlijst in de rest van het onderzoek moest de lijst al in de zomer worden uitgezet en voor 29 augustus worden ingevuld en geretourneerd. Door de vakantiespreiding reageerden diverse regio's niet of te laat en daarnaast bleek er in sommige regio's ook geen capaciteit of prioriteit te zijn om de vragenlijst in te vullen. Het verlengen van de inzendtermijn en bemiddeling door het Projectbureau bijzondere wetten hebben er uiteindelijk toe geleid dat 23 van de 25 teams BW (92%) een ingevulde vragenlijst hebben geretourneerd.
De selectie van casestudies zou worden gebaseerd op deze vragenlijst. Omdat de onderzoekers door de vertraging en beperkte beantwoording van de vraag met betrekking tot de kwaliteit van schietverenigingen niet konden beschikken over een landelijk overzicht van goede en minder goede schietverenigingen is in overleg met de begeleidingscommissie gekozen voor een andere manier van selectie van de casestudies (zie 1.3.6).

1.3.4 Landelijk vragenlijstonderzoek wapenhandelaren

Om een aanvullend zicht te krijgen op mogelijke veiligheidsrisico's in relatie tot commerciële belangen is in overleg met de Nederlandse Vereniging voor de Wapenhandel (NVW) bij alle aangesloten leden van de vereniging via e-mail een aantal vragen uitgezet, waarmee er zicht komt op het aantal wapenhandelaren dat in het bestuur zit van een schietvereniging dan wel belangen heeft in een schietcentrum en op hun mening daarover.[22] Van de 55 wapenhandelaren stuurden 31 personen (57%) een reactie terug.[23]

1.3.5 Landelijk vragenlijstonderzoek schietbaaneigenaren

Om dezelfde reden dat de wapenhandelaren in Nederland benaderd zijn, is met medewerking van de Nederlandse Bond van Schietbaanhouders (NBvS) contact gezocht met de 24 aangesloten leden.[24] Ook aan hen is per e-mail een aantal vragen voorgelegd die te maken hebben met mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot commerciële belangen, maar ook met betrekking tot het laten schieten zonder verlof.[25] Van de 24 benaderde leden/schietbaaneigenaren hebben er veertien de vragenlijst ingevuld teruggestuurd (58%).

1.3.6 Casestudies schietsport

Een belangrijke onderzoeksactiviteit betreft de casestudies die door de leden van het onderzoeksteam zijn uitgevoerd bij schietcentra en schietverenigingen.[26] Het doel van de casestudies is tweeledig. In de eerste plaats wordt er door de onderzoekers tijdens de casestudies gelet op de diverse veiligheidsaspecten (observaties) en daarnaast zijn er tijdens de bezoeken ook interviews afgenomen met aanwezige bestuursleden van schietverenigingen, exploitanten van schietcentra[27] en zijn er korte gesprekken gevoerd met diverse aanwezige leden van de schietverenigingen.
In totaal zijn er veertien casestudies gemaakt, vier bij schietcentra en tien bij schietbanen of schietverenigingen.[28] Ondanks het feit dat er sprake is van een bescheiden steekproef van schietcentra en schietbanen leveren de casestudies volgens de onderzoekers zeer waardevolle informatie op. Bij de selectie van de casestudies is rekening gehouden met grootte van het centrum, het aantal disciplines[29] dat geschoten wordt en de landelijke spreiding. Er zijn zowel grote als kleine verenigingen bezocht en verenigingen waar met veel verschillende dan wel met slechts enkele disciplines werd geschoten.

Vooraf wilden we bij de selectie van de verenigingen ook rekening proberen te houden met de mate waarin de vereniging op basis van de vragenlijst van de teamchefs BW en eventuele andere bronnen als risicovol of veilig werd gezien. Dit bleek in de praktijk lastig, omdat de politie in veel gevallen op dit punt – via de vragenlijst van de teamchefs BW – geen uitsluitsel kon geven. Van drie door ons bezochte verenigingen weten we dat deze als risicovol worden gezien door de politie of door andere respondenten. Van de andere verenigingen die we bezocht hebben, is dit onbekend op basis van de informatie die wij tijdens de dataverzameling hebben verzameld.

De casestudies zijn op twee manieren uitgevoerd. Een deel van de casestudies deden we als onderzoekers samen met functionarissen van BW van de politie en een deel zelfstandig. Voor de casestudies hebben onderzoekers in twee politieregio's een random controle meegedraaid met functionarissen van BW en tijdens die controles zijn er vier schietverenigingen bezocht. De overige zes schietverenigingen en de vier schietcentra zijn door de onderzoekers zelfstandig bezocht.
De werkwijze tijdens de casestudies is als volgt. Het schietcentrum of de schietvereniging is door twee leden van het onderzoeksteam bezocht.[30] Bij het meedraaien met BW hebben de onderzoeksteams zich soms opgesplitst als er sprake was van controles door twee teams van BW. Bezoeken zijn niet aangekondigd, waardoor we een beeld hebben gekregen hoe het er daadwerkelijk bij een schietcentrum en schietvereniging aan toegaat.[31]
Tijdens een bezoek hebben we na een eerste korte observatie een interview gehouden met een bestuurslid van de schietvereniging of de exploitant van het schietcentrum. Vervolgens hebben we een rondleiding in het centrum of de schietbaan gevraagd om zelf observaties te kunnen doen.
Voor de casestudies bij de schietverenigingen en de schietcentra is een aandachtspuntenlijst gebruikt met in hoofdlijnen de volgende thema's:[32]

- Algemene informatie
- Mogelijke veiligheidsrisico's in relatie tot commerciële belangen
  - Verkoop van wapens en munitie
- Mogelijke veiligheidsrisico's in relatie tot het laten schieten zonder verlof
  - Wijze van ontvangst
  - Wijze van registratie
  - Werkwijze op de schietpunten
  - Werkwijze met betrekking tot introducés en/of recreanten
- Mogelijke veiligheidsrisico's in relatie tot opslag en vervoer van wapens en munitie
  - Kenmerken gebouw
  - Opslagmogelijkheden
- Overige vragen betreffende de schutters, horeca, overige activiteiten, incidenten en maatregelen

Goed om te vermelden, is dat er door de KNSA een vooraankondiging is gegeven van ons onderzoek. Hierdoor wisten verenigingen dat ze bezocht konden worden. Voor de zekerheid hebben we ook steeds een brief meegenomen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie waarin staat beschreven dat we het onderzoek uitvoeren met toestemming van het ministerie.[33] Bij de bezoeken hebben we vanzelfsprekend rekening gehouden met de openingstijden van de schietcentra en de momenten waarop verenigingsleden schieten.

Ondanks het feit dat de bezoeken niet van tevoren zijn aangekondigd, zijn we uiteindelijk – op een schietbaan na[34] – overal ontvangen. Uiteindelijk, omdat men soms in eerste instantie argwanend of ronduit negatief was: "*…Waarom doen jullie onderzoek bij ons en niet naar het gebrek aan controles door de politie*". Tijdens de bezoeken zijn tien diepte-interviews afgenomen met aanwezige bestuursleden van schietverenigingen[35] en zes diepte-interviews gehouden met exploitanten van schietcentra.[36] Naast de interviews zijn er tijdens de casestudies vijftien korte gesprekken gevoerd met diverse aanwezige leden van de schietverenigingen en met een instructeur; deze zijn niet meegeteld bij de interviews, aangezien het hier voornamelijk om korte, informele gesprekken gaat.

1.3.7 Mystery guest bezoeken

Als extra onderzoeksactiviteit hebben onderzoekers van Bureau Beke samen met familieleden of vrienden op verschillende momenten in de maand oktober zogenaamde *mystery guest* bezoeken afgelegd bij schietcentra die open zijn voor het publiek.[37] In totaal zijn er zes van dergelijke bezoeken geweest. Werkwijze is dat er van tevoren gebeld werd met het schietcentrum om een afspraak te maken en werd gevraagd of er bepaalde vereisten zijn om vervolgens op de dag van de afspraak zelf te gaan schieten en observeren. Tijdens de bezoeken is onder andere gelet op procedures, instructies, het kaliber waarmee geschoten mocht worden en vooral op eventuele veiligheidsrisico's.[38] Van ieder bezoek is een verslag gemaakt.

1.3.8 Expertbijeenkomst teamchefs

De teamchefs van de bureaus bijzondere wetten vergaderen jaarlijks vier á vijf keer. Tijdens het overleg van begin november 2012 mochten wij als onderzoekers 'inbreken' op hun agenda en gedurende een uur een aantal onderwerpen aan de orde stellen. Omdat deze bijeenkomst min of meer aan het eind van de dataverzameling plaatsvond, hebben wij ervoor gekozen om een aantal zaken die ons tijdens de diverse onderzoeksactiviteiten waren opgevallen[39] – en die te maken hadden met de centrale onderzoeksvragen – voor nader commentaar voor te leggen aan de teamchefs. In totaal waren bij deze bijeenkomst veertien teamchefs en de adviseur korpscheftaken van de politieacademie aanwezig.[40]

1.3.9 Reflectie op de onderzoeksmethoden

Het doel van onderhavig onderzoek is om op een zo'n goed en betrouwbaar mogelijke manier de mogelijke veiligheidsrisico's rondom de drie onderwerpen binnen de schietsport in kaart brengen. Om dit te kunnen realiseren, hebben we gebruikgemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Als aanvulling op het oorspronkelijke onderzoeksplan zijn ook vragenlijsten naar wapenhandelaren en schietbaanhouders gestuurd, om een nog bredere input voor het onderzoek te creëren. Daarnaast zijn de *mystery guest* bezoeken als extra onderzoeksactiviteit toegevoegd om als onderzoekers anoniem de schietcentra objectief en onafhankelijk te kunnen beoordelen. Het doel van het onderzoek was niet om een representatieve studie uit te voeren onder alle schietverenigingen en schietcentra in ons land.

Tijdens het onderzoek bleek dat, naarmate we meer onderzoeksactiviteiten uitvoerden, nieuwe bezoeken aan centra of verenigingen en gesprekken geen extra of nieuwe informatie meer opleverden. Verder hebben we door de diversiteit aan onderzoeksactiviteiten de sociaal wenselijkheid van antwoorden en heersende beeldvorming bij respondenten kunnen nuanceren door de resultaten met elkaar te vergelijken. Mede hierdoor zijn we goed in staat om een waardeoordeel over de verzamelde data te geven.

1.4 Leeswijzer

De rest van dit rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op kenmerken en achtergronden van de schietsport. Dit hoofdstuk schetst de wereld van de schietsport en geeft met andere woorden de context weer waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd. In dit hoofdstuk staat de wet- en regelgeving waaraan de veiligheidsrisico's worden getoetst. Daarnaast wordt op basis van de incidenten die plaatsvinden binnen de schietsport een kader geschetst waarbinnen de resultaten van dit onderzoek gezien moeten worden. In de hoofdstukken 3, 4 en 5 worden per onderwerp de onderzoeksvragen beantwoord. We doen dit op basis van de informatie uit de diverse bronnen en volgens een vast protocol. Allereerst worden de bevindingen van het veldwerk en de gesprekken met respondenten weergegeven. Vervolgens wordt ingegaan op hoe de genoemde mogelijke risico's kunnen worden geïdentificeerd en gereduceerd volgens respondenten. Verder geven wij als onderzoekers onze opinie over de gevonden mogelijke veiligheidsrisico's en aangereikte maatregelen. In hoofdstuk 6 wordt de balans opgemaakt en worden de onderzoeksvragen gezamenlijk beantwoord. Tot slot volgt in hoofdstuk 7 de samenvatting van het onderzoek.

In dit rapport wordt op diverse plaatsten gebruikgemaakt van twee typen intermezzo's. Allereerst zijn er verdiepende intermezzo's. Deze geven meer duiding aan of uitleg over het onderwerp dat in die betreffende paragraaf wordt besproken. Daarnaast zijn er bijvangst intermezzo's met informatie die wij tijdens het onderzoek te horen hebben gekregen en die buiten de vraagstelling van het onderzoek valt. Deze informatie is echter zo relevant voor het begrijpen van de context waarbinnen ons onderzoek zicht afspeelt of zo samenhangend met de onderwerpen die we beschrijven dat we hebben besloten deze in een intermezzo te benoemen.

Noten

1. In hoofdstuk 2 wordt uitgebreider stilgestaan bij een aantal achtergronden en kenmerken van de schietsport en de regelgeving rondom de schietsport.
2. In de schietsport spreken we van een verlof en bij de jacht van een akte (zie ook hoofdstuk 2). Omdat dit onderzoek zich primair richt op de schietsport spreken we in de rest van dit rapport over verlof.
3. Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
4. TK 2011-2012, 33033 nr. 2

5. Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, 2011
6. Inspectie voor de Gezondheidszorg, 2011
7. Van Duin, Tops, Wijkhuijs, Adang, & Kop, 2012
8. Openbaar Ministerie, 2011; Openbaar Ministerie, 2011b
9. Zie hoofdstuk 2 voor nadere informatie en achtergronden.
10. In de volgende paragraaf worden de respondentgroepen die betrokken zijn in het onderzoek genoemd.
11. Denk aan checks op VOG, BIBOB, koppeling bestanden.
12. De vragenlijstonderzoeken onder wapenhandelaren en schietbaaneigenaren én de *mystery guest* bezoeken waren geen onderdeel van het oorspronkelijke onderzoeksplan en zijn derhalve als aanvullende activiteiten uitgevoerd.
13. Enkele van deze interviews vonden in groepsverband plaats.
14. Zie bijlage 1 voor de lijst met respondenten.
15. Zie de bijlagen 2 en 3 voor de interviewvragen.
16. Zo is er met de KNJV uitvoerig gesproken over de opleiding voor de jacht en het verkrijgen van een akte en is er met wetenschappers gesproken over hun kennis over wetenschappelijk onderzoek aangaande de schietsport.
17. Naast de interviews zijn er enkele gesprekken gevoerd met leden van een schietvereniging (n=15) en een instructeur (n=1), deze personen zijn niet in de lijst van geïnterviewde personen meegenomen.
18. Voorafgaand aan casestudies (7) en in de Klankbordgroep Alphen (4).
19. Ten tijde van ons onderzoek was er nog sprake van 25 politiekorpsen in plaats van de huidige indeling in tien regiokorpsen. Wij zullen in het gehele rapport uitgaan van de oude situatie m.b.t. de politieorganisatie.
20. Zie bijlage 5 voor de vragenlijst.
21. Oorspronkelijk zouden de onderzoekers bij de Kamer van Koophandel nagaan of eigenaren van schietcentra en wapenhandels ook bestuurslid van een vereniging zijn. Omdat de onderzoekers niet over de NAW-gegevens konden beschikken, is deze vraag bij de politieregio's neergelegd en is ook een vragenlijst aan wapenhandelaren (zie 1.3.5) en schietbaaneigenaren (zie 1.3.6) voorgelegd.
22. Zie bijlage 6 voor de vragen.
23. Op basis van een interview met twee bestuursleden blijkt dat nagenoeg alle wapenhandelaren in ons land aangesloten zijn bij een vereniging.
24. In totaal telt Nederland 34 schietcentra, waarvan er tien dus niet zijn aangesloten bij de NBvS.
25. Zie bijlage 7 voor de vragen.
26. De schietcentra, schietbanen en schietverenigingen blijven anoniem.
27. Zie 1.3.2.
28. Oorspronkelijk zouden er twaalf casestudies gemaakt worden.
29. Met disciplines bedoelen we type vuurwapens.
30. Zie bijlage 8 voor het stappenplan tijdens de casestudie.
31. De afdeling BW gaat in alle gevallen onaangekondigd in burger langs bij schietverenigingen.
32. Zie de bijlagen 10 en 11.
33. Zie bijlage 9.
34. Bij deze baan is wel geïnterviewd, maar mochten we vanwege veiligheidsvoorschriften niet onaangekondigd op de schietbaan.
35. Van de bestuursleden waren er op dat moment ook een aantal baancommandant.
36. Zie 1.3.2.
37. De schietcentra die bezocht zijn, zijn geografisch over het land verdeeld. Een van de bezochte schietcentra is niet aangesloten bij de Nederlandse Bond van Schietbaanhouders. Tussen deze centra zijn tijdens het onderzoek geen verschillen gebleken. Hoewel lidmaatschap van de Nederlandse Bond van Schiet-

baanhouders niet verplicht is, dienen alle centra zich te houden aan de uitvoering van de wettelijke regelgeving.

38. Zie bijlage 12 voor de instructie en observatiepunten.
39. Zie bijlage 4 voor de onderwerpen.
40. Deze expertbijeenkomst stond op zichzelf en telt niet mee bij het aantal geïnterviewde personen. De adviseur korpscheftaken hebben we eerder geïnterviewd tijdens de bijeenkomst van de Klankbordgroep Alphen.

2 Kenmerken en achtergronden van de schietsport in Nederland

Dit hoofdstuk is te beschouwen als het kader waarbinnen het onderzoek zich afspeelt. Zo wordt het juridisch kader rondom de schietsport geschetst, worden de belangrijke actoren geïntroduceerd, is er aandacht voor vragen als wie er nu eigenlijk mogen schieten, hoe het zit met de opslag van munitie en wapens en geven we enkele relevante kengetallen met betrekking tot de schietsport. De onderwerpen waarbinnen de mogelijke veiligheidsrisico's worden geanalyseerd, vallen tevens binnen dit kader. Het doel van dit hoofdstuk is achtergrondinformatie te schetsen, zodat de regelgeving rondom de schietsport in Nederland bekend wordt.

2.1 Juridisch kader

Voor het voorhanden hebben en het gebruiken van legale wapens geldt een strenge regelgeving in Nederland. Deze is vastgelegd in de Wet wapens en munitie (Wwm). In ons land is het in beginsel verboden om een vuurwapen te bezitten. Dit verbod is vastgelegd in de Wwm. De wet kent een aantal uitzonderingen voor bepaalde beroepsgroepen (waaronder jagers) en sportschutters en deze uitzonderingen zijn benoemd in de Circulaire Wapens en Munitie 2013 (Cwm). In de volgende paragrafen komt de wettelijke context verder aan bod. Uitvoering van de Wwm valt onder verantwoording van de minister van Veiligheid en Justitie, de korpschefs van de politieregio's en de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van de Belastingdienst/Douane. De uitvoeringsvoorschriften zijn neergelegd in de Regeling wapens en munitie (Rwm) en de Cwm. De belangrijkste informatie voor schietsportverenigingen en sportschutters, met betrekking tot het voorhanden hebben en gebruiken van vuurwapens voor de schietsport, is geregeld in de Cwm.

Verdieping – enkele kerncijfers van de schietsport en wapenbezit in Nederland

In Nederland zijn er medio 2012 ongeveer 42.000 sportschutters en 28.000 jagers. Samen bezitten zij ongeveer 167.820 wapens. De overige, 45.305, legale wapens zijn in bezit van opsporingsambtenaren en het leger. De sportschutters zijn verenigd in 784 schietverenigingen. Daarnaast zijn er 34 schietcentra en ruim 60 wapenhandelaren in Nederland.

Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie

In het stelsel rondom sportschutters is een belangrijke rol weggelegd voor de Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie (KNSA). Dit is de instantie die de belangen behartigt van alle schietsportverenigingen in Nederland. Sinds 2005 zijn alle schietsportverenigingen verplicht zich bij de KNSA aan te sluiten. Op deze manier heeft de KNSA de positie om de schietsport te reguleren en reglementeren. Sportschutters moeten zich aansluiten bij een schietvereniging en zijn via hun schietvereniging aangesloten bij de KNSA.
De KNSA houdt een gecentraliseerd ledenbestand bij van alle sportschutters.[1] Daarnaast geeft zij advies over de aanschaf van een wapen of andere zaken met betrekking tot de Wwm, adviseert en bemiddelt zij bij de realisatie van schietsportaccommodaties en voert zij, namens verengingen of individuele schutters, gerechtelijke procedures.
Een belangrijk deel van de serviceverlening is het goed informeren en adviseren van de aangesloten schietverenigingen en het bewaken en verbeteren van de kwaliteit daarvan. Zo verzorgt de KNSA onder andere opleidingen en cursussen, zowel op sporttechnisch als op wedstrijdorganisatorisch gebied, en leidt zij sportschutters op.[2]

Bijvangst – kritische noten omtrent positie KNSA

De KNSA heeft een belangrijke positie als landelijke bond voor schietverenigingen, waarbij verenigingen zich verplicht moeten aansluiten, en als belangrijke gesprekspartner voor het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Toch is een aanzienlijk aantal respondenten, verdeeld over verschillende partijen, kritisch over de KNSA. Een veelgehoorde opmerking is dat zij zich enkel inzet voor professionele (Olympische) schutters, en niet voor sportschutters, terwijl die het grootste deel van de leden vormen. Daarnaast heeft de KNSA volgens respondenten twee petten op, een voor zichzelf (commercieel) en een voor haar leden (dienstverlening). Tot slot vindt niet iedereen het goed dat de KNSA zoveel macht in handen heeft. Zij is namelijk de enige bond voor sportschutters. Voordeel hiervan is wel dat alle regelgeving en verenigingen centraal staan geregistreerd.[3]

Verenigingen en schutters dienen zich te houden aan de richtlijnen van de KNSA. De KNSA kent twee vormen van kwaliteitscontrole. De eerste is het certificeringsysteem. Zoals gezegd, is het bewaken en verbeteren van de kwaliteit van schietverenigingen een van de doelen van de KNSA. Daartoe heeft ze ruim tien jaar geleden een certificeringsysteem voor schietverenigingen ontwikkeld. Met de invoering van de Cwm op 1 oktober 2012 is deze KNSA-certificering verplicht geworden voor schietverenigingen. Verenigingen moeten voor 1 januari 2015 KNSA gecertificeerd zijn. Zonder deze certificering kan een schietvereniging wettelijk niet langer blijven bestaan. De certificering is ingevoerd om schietverenigingen te helpen bij het verbeteren en/of waarborgen van hun eigen kwaliteit (zoals bestuurszaken, begeleiding en training, sportontwikkeling, wetgeving, veiligheid van de accommodatie). De eis van certificering voor verenigingen is mede ingevoerd na het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid in 2011 over wapenbezit door sportschutters.

Certificeren omvat onder andere regels over veiligheid, onderhoud van schietbanen en omgang met (nieuwe) leden. De certificering is vier jaar geldig, daarna wordt de schietvereniging opnieuw gekeurd door de KNSA.[4]

Ten tweede heeft de KNSA richtlijnen opgesteld voor de toelating van een lid tot de KNSA. Verenigingen die zich willen aansluiten bij de KNSA dienen daar sinds 2005 aan te voldoen. De KNSA-richtlijnen bevatten de 'minimale toelatingseisen' voor haar leden, zo staat er bijvoorbeeld in hoe moet worden omgegaan met de uitgifte van verenigingswapens en munitie.[5] Aanvullend, dienen sportschutters zich te houden aan de regelgeving van de schietvereniging waarbij zij zijn aangesloten. Schietverenigingen hebben eigen regelgeving, waaraan de leden zich dienen te houden. De regelgeving van verenigingen is een aanvulling op de geldende wettelijke bepalingen. Hierin is onder meer vastgelegd met welk soort wapen (kaliber) de verschillende leden (bijvoorbeeld junioren en senioren) mogen schieten en onder welke voorwaarden. Een voorbeeld is dat er alleen geschoten mag worden met door de schietvereniging beschikbaar gestelde munitie.[6] De vereniging kan op basis van haar regelgeving besluiten de toestemming om met een eigen wapen te schieten in te trekken als niet aan de gestelde voorwaarden voldaan wordt.[7]

Tot slot is andere wetgeving, waaronder de Milieuwetgeving waaraan schietverenigingen moeten voldoen, de Drank- en Horecawetgeving en het Verenigingenrecht, relevant voor het reilen en zeilen in de schietverenigingen.

Verdieping – Belangenverenigingen

Naast de KNSA zijn er nog meer belangenverenigingen en bonden voor sportschutters en jagers in Nederland. Een korte opsomming van de belangrijkste partijen:

- De Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) is deskundig op het gebied van jacht, jachthonden en faunabeheer en behartigt de belangen van de jagers in Nederland. In totaal zijn 21.000 van de 28.000 jagers in Nederland bij deze vereniging aangesloten. [8]
- Stichting Jachtopleidingen Nederland (SJN) verzorgt de jachtopleiding voor jagers.
- De Nederlandse Bond van Schietbaanhouders (NBvS) vertegenwoordigt de (commerciële en verenigings)schietbanen in Nederland die zich bezighouden met het schieten op kleiduiven. Daarnaast zijn er enkele banen aangesloten waar ook met kogels kan worden geschoten. In totaal zijn 24 van de 34 banen/schietcentra lid van de bond.
- De Nederlandse Parcours Schutters Associatie is de sportbond voor parcoursschieten.
- De Nederlandse Silhouetschutters Associatie promoot het silhouetschieten in Nederland en behartigt de belangen van de silhouetschietsport.
- De *Association for Practical Shooting* behartigt de belangen van de discipline dynamisch schieten en organiseert dynamische schietwedstrijden.
- De *Dutch Field Target Association* organiseert *field target* wedstrijden en evenementen, representeert de *field target* schutters en onderhoudt het contact met andere *field target* verenigingen.

- De Nederlandse Vereniging voor de Wapenhandel (NVW) behartigt de belangen van de wapenhandelaren , in totaal zijn 55 van de ruim 60 wapenhandelaren bij de vereniging aangesloten.
- Vereniging Edouard de Beaumont zet zich in voor de bevordering en instandhouding van Nederlandse wapenverzamelingen.
- De Vereniging van Nederlandse Wapenverzamelaars bevordert het verzamelen van vrijgestelde wapens en de contacten tussen wapenverzamelaars.
- Daarnaast zijn er nog enkele belangrijke, internationale organisaties; *the European Shooting Confederation, International Shooting Sport Federation* en de *Muzzle Loaders Associations International Committee.*

2.1.1 Vergunningenstelsel

Voor zowel het bezit als voor een handeling met een vuurwapen, zoals het dragen of vervoeren, is een vergunning nodig. Deze vergunning wordt een verlof genoemd voor particulieren en een erkenning voor bedrijven. Voor jagers heet de vergunning voor het voorhanden hebben van een wapen en munitie geen verlof, maar een akte. Het bureau BW van elke politieregio is verantwoordelijk voor het verstrekken van deze vergunningen en het toezicht op de naleving van de wapenwet. De politie verstrekt vergunningen aan sportschutters, wapen- en munitieverzamelaars, schietverenigingen, wapenhandelaren, schietcentra en jagers. Het verstrekken van een vergunning gebeurt onder strikte voorwaarden. De voorwaarden zijn onder meer afhankelijk van het soort wapen waarvoor een vergunning wordt aangevraagd en waarvoor de aanvrager het wapen wil gebruiken, bijvoorbeeld voor sportbeoefening of voor de jacht.[9] De politie registreert, in een landelijk systeem genaamd Verona[10], alle informatie met betrekking tot verstrekte verloven, aktes, erkenningen en ontheffingen, uitgegeven waarschuwingen en processen-verbaal en wapens bij wapenhandelaren.
Afhankelijk van het doel waarvoor de vergunning wordt verleend, kan onderscheid worden gemaakt tussen een 'verlof', een 'erkenning', een 'consent' en een 'ontheffing'. Een *verlof* is een vergunning voor een bepaalde handeling, zoals het voorhanden hebben en vervoeren van een wapen. Een verlof is altijd een jaar geldig, waarna het met een jaar kan worden verlengd. Een *erkenning* is een vergunning voor het bedrijfsmatig hanteren van wapens, waaronder de verkoop, verhuur of reparatie van een wapen. Schietcentra en wapenhandelaren hebben een erkenning nodig om hun activiteiten uit te voeren. Een erkenning is vijf jaar geldig, waarna het met vijf jaar kan worden verlengd. Een *consent* is een vergunning voor het invoeren, uitvoeren of doorvoeren van wapens. Deze vergunning is eenmalig geldig voor de invoer en uitvoer van een wapen.[11] Een *ontheffing* is een individuele uitzondering op het wettelijk verbod om wapens en munitie te bezitten. Deze kan worden verleend bijvoorbeeld ten behoeve van *re-enactment*. Hierbij valt te denken aan het nabootsen van historische veldslagen, ten behoeve van bijvoorbeeld militaire parades, herdenkingen, toneelgezelschappen en optochten, voor wapens ten behoeve van musea en specifieke ontheffingsgronden voor wapengebruik door de krijgsmacht, politieonderwijs, openbare orde-dienst en de doorvoer van wapens.[12]

Verlof voor sportschutters en schietverenigingen

Sportschutters en schietverenigingen kunnen een verlof krijgen voor het voorhanden hebben van wapens of munitie. Voor de schietsport bestaan er twee soorten verloven: een verlof voor privéwapens (voor particulieren) en een verenigingsverlof (voor schietverenigingen). De verlofaanvraag door particulieren wordt besproken in paragraaf 2.4.

Schietverenigingen kunnen een verenigingsverlof krijgen, waarmee ze vuurwapens mogen bezitten die bestemd zijn voor gebruik door de leden van de vereniging. Het aantal vuurwapens dat een vereniging bezit, moet in redelijke verhouding staan tot het aantal leden dat daarvan gebruikmaakt. Het verenigingsverlof kan slechts worden verleend voor het type vuurwapen dat vereist is voor de schietsport en waarvoor de schietbaan waarvan de vereniging gebruikmaakt geschikt is. Beide soorten verloven moeten ieder jaar opnieuw aangevraagd worden bij de politie.[13]

2.2 Schietverenigingen, schietcentra en wapenhandelaren

In deze paragraaf worden de belangrijkste organen binnen de schietsport kort behandeld; dit zijn schietverenigingen, schietcentra en wapenhandelaren. In Nederland zijn 784 schietverenigingen.[14] Niet elke vereniging heeft een eigen schietbaan, sommige verenigingen delen een schietbaan. Een dergelijke schietbaan wordt dan beheerd door een van de verenigingen of door een afzonderlijke stichting. In Nederland heeft ongeveer de helft van de verenigingen een eigen schietbaan, de andere helft van de verenigingen maakt gebruik van een commerciële schietbaan of van een schietbaan van een andere vereniging. Een schutter kan bij meer dan één vereniging lid zijn. Volgens de regelgeving van de KNSA zijn de verenigingen verplicht al hun schutters bij de KNSA aan te melden. De KNSA houdt centraal de ledenadministratie bij van alle aangesloten verenigingen.

Naast de aan verenigingen gekoppelde schietbanen zijn er commerciële schietcentra. Deze centra verhuren hun schietbanen niet enkel aan (de leden van) schietverenigingen, maar ook recreanten die geen verlof hebben, kunnen op deze schietbaan schieten. In totaal zijn er 34 schietcentra in Nederland, zestien hiervan zijn enkel kleiduivenschietbaan, bij de overige centra kan ook met kogels worden geschoten.

Naast de schietcentra en schietverenigingen zijn er in Nederland 55 wapenhandelaren aangesloten bij de NVW. Zij zijn bevoegd om legale vuurwapens en munitie in Nederland te verkopen. Naast de 55 aangesloten handelaren zijn er naar schatting tien wapenhandelaren die vuurwapens verkopen en niet aangesloten zijn bij de NVW. Een deel van de wapenhandelaren bezit ook een schietbaan waar (potentiële) kopers een wapen kunnen testen. In artikel 8 van de modelstatuten voor schietverenigingen en certificeringeisen voor schietverenigingen van de KNSA is het verboden dat schietbaaneigenaren of wapenhandelaren zitting nemen in het bestuur van een schietvereniging om commerciële belangenverstrengeling te voorkomen. Daarnaast staat in de code goed sportbestuur van het NOC-NSF dat commerciële belangenverstrengeling onwenselijk is.[15]

Bijvangst – schietsport en horeca

Bij de meeste schietcentra is een horecagelegenheid aanwezig, vaak vergelijkbaar met een sportkantine met een bar en zitgelegenheid. Dit is toegestaan, indien de gelegenheden zich houden aan de Drank- en Horecawetgeving. Bij de verenigingen die wij hebben bezocht, worden enkel zwak alcoholische dranken geschonken, bij de meeste schietcentra worden echter ook sterk alcoholische dranken geschonken. Tijdens alle casestudies en *mystery guest* bezoeken staan er leden of bezoekers van schietverenigingen en -centra aan de bar met een kop koffie of biertje. Bij alle gelegenheden wordt er streng op toegezien dat men pas na het schieten een alcoholisch drankje drinkt; voor het schieten is dit niet toegestaan en dit wordt ook niet gedaan. Daarnaast merken meerdere respondenten op dat het 'nazitten' puur voor de gezelligheid is, wanneer schutters meer willen drinken, moeten ze eerst hun wapen thuisbrengen en daarna gaan ze maar naar de kroeg. Door veel respondenten wordt echter opgemerkt dat schutters nauwelijks alcohol drinken, want als ze aangehouden worden met te veel alcohol op achter het stuur dan zijn ze hun verlof kwijt. Zij zullen geen enkel risico willen nemen om hun hobby kwijt te raken.

2.3 Schieten in Nederland

Schieten in Nederland gebeurt vrijwel altijd bij een schietvereniging. Er zijn drie 'typen' personen die binnen de kaders van een schietvereniging mogen schieten met een vuurwapen: leden, aspirant-leden en introducés. Buiten de schietverenigingen mogen jagers en recreanten ook schieten. De minimumleeftijd voor het voorhanden hebben van een wapen of een wapenverlof is achttien jaar. Van deze grens kan worden afgeweken ten aanzien van veelbelovende wedstrijdschutters.[16] In het navolgende zullen we de diverse typen schutters nader toelichten.

2.3.1 Sportschutters

Er zijn twee soorten sportschutters; de schutters die lid zijn van een schietvereniging en een eigen verlof hebben en de schutters die lid zijn bij een schietvereniging, maar geen eigen verlof hebben, deze schutters maken gebruik van een verenigingswapen. De groep sportschutters zonder eigen wapen vormt slechts een klein deel van de sportschutters.[17]

De meeste sportschutters hebben een eigen verlof voor het voorhanden hebben van wapens en munitie. Met dit verlof hebben zij dus toestemming om hun eigen wapen thuis te bewaren en bij een schietvereniging of schietcentrum te gebruiken volgens de regels van de Wwm en de schietgelegenheid. Verenigingsleden zonder verlof schieten met een verenigingswapen. Momenteel zijn er ongeveer 42.000 sportschutters in Nederland.[18]

Hoewel het aantal schutters en jagers in de afgelopen vijf jaar ongeveer gelijk is gebleven, geldt dit niet voor het aantal legale wapens in Nederland. Het gemiddelde aantal vuurwapens dat één persoon in zijn bezit heeft, is namelijk toegenomen.[19] In 2007 had een schutter gemiddeld 2,66 wapens in zijn bezit, in 2009 was dit 2,77 wapens en in 2011 2,83

wapens. Diverse respondenten die wij hebben gesproken, wijten dit aan het feit dat het aantal schietbeurten voor behoud van een verlof is gewijzigd.[20] Een van de eisen voor afgifte en behoud van een verlof is dat de schutter een bepaald aantal schietbeurten maakt. Tot 2005 was dit aantal gekoppeld aan het aantal wapens dat een persoon op zijn verlof had staan, bij één wapen moest de schutter twaalf schietbeurten per jaar maken, bij twee wapens achttien schietbeurten, enzovoort. Des te meer wapens, des te vaker er geschoten moest worden voor behoud van een verlof. Tegenwoordig is het aantal schietbeurten niet meer gekoppeld aan het aantal wapens dat een persoon in zijn bezit heeft, maar zijn 'slechts' achttien schietbeurten nodig voor behoud van een verlof, ongeacht het aantal wapens dat op een verlof staat.[21] Daarnaast is het niet nodig om met alle wapens op het verlof een schietbeurt te maken. Hierdoor zijn de diverse disciplines[22] inwisselbaar geworden. Een schutter kan zijn verlof voor een bepaalde discipline verlengen op basis van het schieten met andere disciplines. Het is dus niet meer gegarandeerd dat iemand de discipline waarvoor hij een verlof heeft ook goed beheerst. Het is sinds 2005 met andere woorden gemakkelijker geworden om meerdere (typen) wapens op één verlof te hebben.

Met de invoering van de Cwm 2012 is wedstrijddeelname verplicht gesteld voor verlofhouders per 1 januari 2015. Een sportschutter dient bij zijn verlofverlening aan te tonen dat hij in wedstrijdverband, als voorgeschreven door de KNSA, de schietsport beoefent.[23] Dit is een extra eis om verlofhouders te laten aantonen dat zij serieus bezig zijn met de wedstrijdsport.

2.3.2 Jagers

Hoewel in de voorgaande hoofdstukken voornamelijk is gesproken over verlofhouders is er in Nederland nog een belangrijke groep schutters, namelijk de jagers. In totaal zijn er in Nederland ongeveer 30.000 jagers. Jagers hebben geen verenigingen waarbij zij schieten, maar jagen met andere jagers uit hun sociale netwerken.

Voor jagers gelden dezelfde eisen met betrekking tot opslag en vervoer van wapens en munitie.[24] Het traject naar een jachtakte verloopt echter wel anders dan bij sportschutters. Jagers moeten voor het verkrijgen van een akte de jachtopleiding doen bij Stichting Jachtopleidingen Nederland (SJN). Binnen de opleiding leren aspirant-jagers over veiligheid, omgang met het wapen, de etiquette van de jacht en het schieten met kogel- en hagelgeweren. Deze kennis wordt getoetst tijdens een theorie- en praktijkexamen. Wanneer jagers de jachtopleiding succesvol hebben afgerond, kunnen zij hun akte aanvragen. Dit is het moment waarop bij jagers de eerste screening plaatsvindt. De eisen waarop de politie controleert of een persoon een akte kan krijgen, zijn hetzelfde als bij sportschutters.

Twee extra eisen voor jagers voor het verkrijgen van de jachtakte zijn dat zij moeten kunnen bewijzen dat zij toegang hebben tot grond waar zij kunnen schieten (bij een boer of op ander grondgebied) en dat ze een verzekering moeten afsluiten.[25]

Verdieping – de speciale positie van jagers

Jagers hebben op twee gebieden een unieke positie ten opzichte van (aspirant-)sportschutters. Jagers worden pas gescreend bij aanvraag van hun akte en zij hoeven niet te voldoen aan de achttien schietbeurten per jaar. Wanneer aspirant-sportschutters zich aanmelden bij een schietvereniging moeten zij een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) overleggen. Jagers in opleiding hoeven dit echter op geen enkel moment te doen. Wanneer zij hun jachtopleiding hebben afgerond en een akte gaan aanvragen, worden jagers voor het eerst gescreend door de politie. Voor die tijd mogen zij echter wel bij schietcentra schieten en hebben zij daar dezelfde positie als recreanten.

Daarnaast hoeven jagers geen minimumaantal schietbeurten te maken voor behoud van hun akte en om zo aan te tonen dat ze serieus bezig zijn met hun beroep of hobby. Voor jagers is het aantal schietbeurten moeilijk controleerbaar, aangezien zij veelal buiten in het veld met een groep schieten en niet op een schietbaan bij een vereniging.

De KNJV heeft tijdens een interview de belangrijkste verschillen tussen jagers en sportschutters kort genoemd. Het eerste verschil is dat de wapens die jagers gebruiken vrij simpel zijn. Zij gebruiken enkel een kogelbuks (schieten van grof wild) en een hagelgeweer (schieten van klein wild). Daarbij is het vuurwapen voor de jager slechts een middel, als het jagen met een knuppel of strikken moet, dan kan dat ook. Het gaat om de jacht op zich. Een jager is zich bewust van de kracht van een wapen, vooral als hij niet goed schiet, want dan moet hij het werk met zijn handen afmaken. Het jagen is een leerproces. Dit wordt ook benadrukt binnen de jachtopleiding, want het doel van de oefeningen in schietvaardigheid is om een dodelijk schot te kunnen geven. Dit is vereist op basis van de weidelijkheidsregels (regels voor vakkundig jager met respect voor de natuur, onder andere het dier niet laten lijden) en vanwege het belang van goed wildbraad (erg beschadigd wild kan niet meer goed gegeten worden). Jagers jagen in groepsverband, zij zijn aangesloten bij een wildbeheereenheid of zij delen een veld met andere jagers. Hierdoor is, net als bij schietverenigingen voor sportschutters, de sociale controle groot. Aangezien jagers geen verplicht aantal schietbeurten per jaar hoeven te maken, maar oefening wel belangrijk is, heeft de KNJV het Hubertus Insigne geïntroduceerd. Dit is een systeem waarbij jagers insignes kunnen verdienen door het maken van (kleiduiven)schietbeurten. Schieten op wild telt niet mee als schietbeurt. Bij drie keer schieten per jaar krijgen jagers een bronzen insigne, bij zes keer schieten ontvangen zij een zilveren insigne en bij twaalf keer schieten hebben zij een gouden insigne verdiend. Daarnaast is de KNJV bezig met het ontwikkelen van een schietpaspoort.

2.3.3 Aspirant-leden van een schietvereniging

Aspirant-leden zijn personen die nog geen eigen verlof hebben, maar wel in de procedure hiervoor zitten. Voorwaarde voor een verlof is een jaar lidmaatschap van een schietvereniging, waarin het aspirant-lid leert om te gaan met een wapen en te schieten. Bij de schietvereniging mogen aspirant-leden met een verenigingswapen schieten. Na een jaar aspirant-lidmaatschap kunnen zij een verlof aanvragen voor een eigen wapen.

2.3.4 Introducés en recreanten

Ook niet-leden van een schietvereniging mogen zonder eigen verlof als introducé onder toezicht van een instructeur met een vuurwapen bij een schietvereniging schieten. Dit is in het kader van promotieactiviteiten van de vereniging of de schietsport. Introducés mogen drie keer per jaar bij een schietvereniging schieten. Daarnaast kunnen personen als recreant schieten bij een commercieel schietcentrum. Bij een schietcentrum kan volgens de Cwm gelegenheid gegeven worden aan personen die niet beschikken over een eigen vuurwapen om buiten verenigingsverband recreatief te schieten. Deze centra mogen, in tegenstelling tot schietverenigingen, ook bedrijfsfeesten of andere evenementen organiseren waarbij groepen personen zonder verlof mogen schieten.[26] Voor aspirant-leden, introducés en recreanten bij zowel schietverenigingen als schietcentra gelden aparte regels ten opzichte van sportschutters en jagers. Deze personen mogen slechts schieten met hagelgeweren of kogelgeweren van het kaliber .22.

Verdieping – invoering maximum .22 voor introducés en recreanten

Sinds de invoering van vorige Cwm op 1 oktober 2012 mogen introducés en recreanten slechts wapens gebruiken met maximaal kaliber .22. Wapens met grotere kalibers zijn niet toegestaan om te gebruiken, ook niet als het verenigingswapens zijn. De maatregel is ingevoerd om de veiligheid binnen de schietsport beter te garanderen en is gekoppeld aan de nieuwe regels rondom wapentypes voor nieuwe verlofhouders, zodat introducés en recreanten niet meer mogelijkheden hebben dan verlofhouders. Een aantal respondenten is kritisch over deze nieuwe maatregel, aangezien .22 net zo dodelijk is als ieder ander kaliber. Daarnaast verschillen de wapens met kaliber .22 niet van andere wapentypes, waardoor onbevoegden nog steeds bekwaam raken met soortgelijke type wapens. Deze respondenten vinden de invoering van deze regelgeving een nutteloze beperking die niet zal leiden tot een verhoogde veiligheid.

Daarnaast moeten introducés en recreanten tijdens het schieten voortdurend worden begeleid door een baancommandant (in het geval van een schietvereniging) of een instructeur (in het geval van een schietcentrum).[27] De instructeur neemt het wapen en de munitie mee naar de schietbaan. Pas op het schietpunt aangekomen, worden het wapen en de munitie overhandigd aan de schutter. De instructeur blijft tijdens het schieten bij de schutter op het schietpunt. Na het schieten moeten het wapen en de overgebleven munitie direct worden teruggegeven aan de instructeur. Deze dient tevens te controleren of het aantal verschoten patronen en het aantal overgebleven patronen kloppen met het aantal uitgereikte patronen. Zowel schietverenigingen als schietcentra moeten een bezoekersregistratie bijhouden van introducés en recreanten. Voor schietverenigingen geldt dat een introducé slechts drie keer per jaar mag komen schieten. Voor schietcentra is geen limiet gesteld aan het aantal keren dat een recreant mag komen schieten.[28]

2.4 Wapengebruik en wapenbezit

Indien iemand een wapenverlof wil krijgen, moet er een uitgebreide procedure doorlopen worden. Een verlof voor sportschutters kan worden aangevraagd bij de korpschef van de regiopolitie. Iemand kan echter niet zomaar een verlof aanvragen. Er is een aantal vereisten waaraan voldaan moet worden om een verlof te verkrijgen. Deze vereisten worden in deze paragraaf nader toegelicht. Daarnaast worden de regels rondom een verlofverlenging en de stappen die een schutter kan nemen indien een verlof wordt geweigerd, besproken.

2.4.1 Het verkrijgen van een wapenverlof

Allereerst schrijft de Wwm[29] voor dat een verlof alleen kan worden verleend als:

- een redelijk belang[30] de verlening van het verlof vordert;
- de aanvrager geen gevaar voor zichzelf, de openbare orde of veiligheid vormt;[31]
- de aanvrager tenminste de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt, behoudens de afwijking voor leden van een schietvereniging (ten aanzien van serieuze, veelbelovende wedstrijdschutters kan van deze eis worden afgeweken, getuige een schriftelijke verklaring van de KNSA).[32]

Ten tweede moet een sportschutter om in aanmerking te kunnen komen voor een verlof, zich eerst bekwamen in de schietsport, door minimaal een jaar (onder begeleiding van een baancommandant) te schieten bij een schietvereniging. Daarbij gebruikt het aspirant-lid een verenigingswapen. De procedure voor het verkrijgen van een wapenverlof verloopt in hoofdlijnen als volgt:

1. De aanvrager meldt zich aan bij een schietvereniging. Het bestuur van de schietvereniging bepaalt of de aanvrager tot de schietvereniging wordt toegelaten;
2. Wanneer het lid wordt toegelaten, dient hij een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) bij het bestuur van de schietvereniging te overleggen;
3. De schutter wordt door de schietvereniging bij de KNSA aangemeld als (aspirant-)lid;
4. Het eerste jaar bekwaamt het aspirant-lid zich in het schieten met een verenigingwapen, onder begeleiding van een baancommandant. Tijdens dit jaar mag hij nog geen eigen wapen kopen;
5. Na dit jaar dient de aanvrager een aanvraag in voor het voorhanden hebben van een wapen (WM3-formulier). Dit formulier moet zijn ondertekend door een bestuurslid van de schietvereniging;
6. Bij de aanvraag voor een schietsportverlof moet het schietboekje bijgevoegd worden. Iedere keer als een schutter bij een vereniging gaat schieten, wordt de schietbeurt afgetekend in zijn schietboekje door een bestuurslid van de schietvereniging. Aftekening vindt plaats door het plaatsen van een stempel. Bij deze stempel wordt tevens de datum genoteerd en een handtekening van het betref-

fende bestuurslid geplaatst. Door inzage in het schietboekje kan de politie bij verlenging of afgifte van een verlof controleren of de schutter voldoende schietbeurten heeft gemaakt. Voor de aanvraag of verlenging van een verlof is een minimum van achttien gemaakte schietbeurten vereist. Enkel bestuursleden van een schietvereniging zijn gemachtigd om schietbeurten af te tekenen. De erkenninghouder, beheerder en/of personeel van een schietcentrum of wapenhandel mogen geen schietbeurten aftekenen;[33]

7. De aanvrager gaat met het ondertekende WM3-formulier en een voorlopige koopovereenkomst van het wapen naar de politie, afdeling BW. Er volgt dan een screening door de politie: zij voert onder andere een antecedentenonderzoek uit en beoordeelt de drie criteria[34] voor het verkrijgen van een verlof;
8. Daarnaast dient de aanvrager bij zijn verlofaanvraag een inlichtingenformulier in te vullen. In dit formulier staan vragen met betrekking tot antecedenten, misbruik van verdovende middelen, stressvolle omstandigheden en criminele kennissen. Dit formulier wordt door een functionaris BW met de aanvrager doorgenomen. Indien nodig, kan een uitgebreid vervolggesprek plaatsvinden;[35]
9. De politie gaat naar de woning van de aanvrager om na te gaan of de woning aan de eisen voldoet voor het bewaren van een wapen en munitie. Dit houdt onder andere in dat er een afzonderlijke, deugdelijk afgesloten wapenkluis aanwezig is;[36]
10. De politie verstrekt een WM2-vervoersvergunning aan de aanvrager voor het vervoeren van het wapen. De aanvrager kan daarmee het wapen feitelijk gaan kopen;
11. De aanvrager gaat met het fysieke wapen terug naar de politie. De politie controleert of het wapen correct geregistreerd staat in het Veronasysteem;
12. Uiteindelijk bepaalt de korpschef of iemand een WM4-verlof krijgt, de feitelijke vergunning voor het wapenbezit.

In de Cwm 2012 II en Cwm 2013 zijn aanzienlijke wijzigingen aangebracht ten aanzien van de wapentypes die een nieuwe schutter mag aanvragen op zijn verlof. De wapentypes zijn vanaf nu gelieerd aan de ervaring van de sportschutter. Deze differentiatie op basis van ervaring kent drie fasen. In de eerste fase mogen sportschutters uitsluitend een verlofaanvraag doen voor vuurwapens die geschikt zijn voor de beoefening van Olympische disciplines. Voor hagelgeweren ten behoeve van het kleiduivenschieten geldt: alle dubbelloops hagelgeweren met maximaal kaliber .12 zijn toegestaan.

De tweede fase gaat in bij de eerste verlenging van het verlof, deze vindt na een jaar plaats, een verlof mag dan tevens worden aangevraagd voor vuurwapens die zijn toegelaten binnen de disciplines van de *International Shooting Sport Federation* en de *Muzzle Loaders Associations International Committee*. Dat zijn grootkaliber handvuurwapens, met een maximum kaliber van .9 mm. Meerschotsgeweren met magazijn zijn toegestaan, maar zelfladende of semiautomatische wapens niet. Voor de beoefening met verenigingswapens geldt

dat na één jaar verlof alle typen wapens mogen worden gebruikt. Dit geldt alleen voor het gebruik van verenigingsvuurwapens binnen de vereniging. Voor het gebruik buiten de vereniging (bijvoorbeeld tijdens wedstrijden) geldt dat alleen gebruikgemaakt mag worden van wapens die bij de eerste verlofverlenging op een verlof kunnen worden bijschreven.
De derde en laatste fase gaat in bij de tweede verlenging van een verlof, dus nadat de schutter minimaal twee jaar in het bezit is van een verlof. In deze fase kan verlof worden aangevraagd voor alle overige, door de KNSA erkende, disciplines. Dit betekent dat semi-automatische wapens en pistolen en revolvers met kalibers boven de .9 mm ook zijn toegestaan.[37] Door de invoering van deze regelgeving duurt het dus drie jaar voordat een nieuwe sportschutter alle disciplines kan beoefenen.
Het eerste verlofjaar mogen sportschutters één wapen in hun bezit hebben. Na dit jaar mogen zij in totaal vijf wapens bezitten.[38] Hierbij tellen wissellopen en andere hulpstukken die op wapens kunnen worden geplaatst en op een verlof moeten worden bijgeschreven, niet mee.[39]
Bepaalde wapens, met name historische wapens die voor 1870 zijn gefabriceerd, vallen onder vrijstelling. Een vrijstelling is een algemene uitzondering op het wettelijk verbod op wapenbezit. Een vrijstelling hoeft niet te worden aangevraagd. Wanneer schutters daadwerkelijk met dit wapen willen gaan schieten, dan is een verlof tot het voorhanden hebben van munitie voor dit wapen nodig.[40]

2.4.2 Het verlengen van een verlof

Ieder jaar dient een schutter zijn verlof te verlengen. Voor verlenging van het verlof gelden drie eisen. Nagegaan wordt of de persoon nog steeds een redelijk belang heeft ten aanzien van het verlof. Het criterium van het redelijk belang wordt deels ingevuld doordat schutters verplicht zijn tot het maken van achttien schietbeurten per jaar, om hun verlof te behouden. Daarnaast wordt gecontroleerd of er ten aanzien van de aanvrager geen sprake is van vrees voor misbruik. Met de invoering van de Cwm 2012 is nog een extra eis voor verlofverlenging toegevoegd, namelijk dat een schutter mee moet doen aan schietwedstrijden bij KNSA-gecertificeerde verenigingen om zijn verlof te behouden. Met deze eis worden schutters verplicht om te bewijzen dat ze serieus met de schietsport bezig zijn. Schutters zijn vanaf 1 januari 2015 verplicht tot wedstrijddeelname.[41]

2.4.3 Medegebruik

Een wapen kan ook door twee verlofhouders worden gebruikt, waarbij een verlofhouder de hoofdverlofhouder is die het wapen in beheer heeft en thuis mag opslaan. De tweede verlofhouder mag het wapen ophalen bij de hoofdverlofhouder en hem gebruiken op de schietbaan. Na de schietbeurt moet het wapen direct weer worden teruggebracht naar de hoofdverlofhouder. Door het medegebruik is het mogelijk dat een verlofhouder tien wapens tot zijn beschikking heeft, vijf op zijn eigen verlof en vijf als medegebruiker. Bij medegebruik dienen beide verlofhouders minimaal achttien schietbeurten te maken om hun verlof te behouden.[42]

2.4.4 Weigeren en intrekken van een verlof

De Wwm benoemt wanneer erkenningen, consenten, vergunningen, verloven en ontheffingen worden geweigerd door de politie, namelijk indien;

- de aanvrager niet de door de Minister bij regeling vastgestelde gegevens en bescheiden heeft overlegd;
- er reden is om te vrezen dat aan de aanvrager het onder zich hebben van wapens of munitie niet kan worden toevertrouwd;
- er reden is om te vrezen dat daarvan dan wel van wapens of munitie misbruik zal worden gemaakt;
- wanneer daartoe dringende, aan het algemeen belang ontleende, redenen bestaan.

De politie noteert in Verona personen die een verlof wordt geweigerd. Op deze wijze is het niet mogelijk dat deze persoon bij een ander korps opnieuw een verlofaanvraag indient en dan alsnog een verlof krijgt. Zodra dit korps zijn naam in Verona tegenkomt, zullen zij namelijk zien dat een verlof is geweigerd in een ander korps.
Naast weigeren, kan de politie een verlof ook intrekken. Een verlof wordt echter niet direct ingetrokken door de politie, soms krijgt een schutter eerst een waarschuwing. Afhankelijk van de zwaarte van de overtreding wordt een waarschuwing gegeven of een verlof direct ingetrokken. Zo wordt bij nieuwe antecedenten direct het verlof ingetrokken, maar wordt bij foutief opgeslagen wapens vaak een waarschuwing gegeven.[43] Nu.nl heeft in 2012, via bij de politie ingediende WOB-verzoeken[44], een onderzoek uitgevoerd naar het aantal waarschuwingen, ingetrokken en geweigerde verloven en jachtaktes. In tabel 2.1. staan de aantallen weergegeven. De cijfers van 2012 zullen nog iets hoger uitvallen, aangezien de aantallen uit het laatste kwartaal hier nog niet bij zitten. In de tabel valt te lezen dat sinds 2009 de waarschuwingen, ingetrokken en geweigerde verloven en aktes zijn gestegen.

Tabel 2.1 – aantal waarschuwingen, ingetrokken en geweigerde verloven en aktes door de politie[45]

Jaar	Geweigerde verloven en aktes	Waarschuwingen	Ingetrokken verloven en aktes
2009	59	430	106
2010	72	505	134
2011	75	566	224
2012 (t/m september)	102	409	280

Van een van de politiekorpsen hebben we – op ons verzoek – over een periode van twaalf jaar een overzicht gekregen van de redenen waarom een verlof wordt ingetrokken. Aangezien dit slechts van een korps is, schetst dit geen representatief beeld, maar geeft het ter illustratie enkele redenen voor intrekking weer. Uit een onderzoek van RTL Nieuws blijkt dat tussen april 2011 en oktober 2012 bij 37 personen een verlof is ingetrokken wegens psychi-

sche problemen. Het gaat hierbij om vergunninghouders die gedurende lange tijd verward gedrag vertoonden, onder psychiatrische behandeling stonden of meermaals verontrustende uitspraken deden.[46] Uit de tabel blijkt echter dat een verlof in de meeste gevallen wordt ingetrokken wegens antecedenten, onjuist opbergen van een wapen of onjuiste omgang met wapens.

Tabel 2.2 – aantal en redenen voor weigeren of intrekken verlof/akte over de periode van 2000-2011 in een regiokorps

Actie politie	**Redenen**
Ingetrokken (n=41)	Antecedenten (n=14)
	Onjuist opbergen wapens (n=7)
	Onjuist omgaan met wapens (n=5)
	Bij herhaling te laat verlengen verlof/akte (n=3)
	Wapen overdragen aan onbevoegde (n=3)
	Psychische problemen (n=3)
	Rijden onder invloed - meerdere malen gepleegd (n=2)
	Bezit illegale wapens (n=1)
	Medeplichtig bezit illegale wapens (n=1)
	Onjuist handelen met kluissleutel (n=1)
	Overtreding Flora en Faunawet (n=1)

Een verlof kan tijdelijk of permanent worden ingetrokken. Wanneer een verlof wordt ingetrokken, wordt de schutter gesommeerd zijn wapens bij de politie in te leveren, de wapens kunnen ook worden opgeslagen bij een wapenhandelaar. Wanneer de politie een verlof intrekt, meldt zij dit via een politiemelding aan de KNSA. Hierbij hoort de KNSA niet waarom het verlof wordt ingetrokken of geweigerd, maar enkel dat het gebeurt. Zij trekt dan de KNSA-licentie van deze schutter in en stelt de betrokken schietvereniging en schutter op de hoogte van deze beslissing. Wanneer de schutter niet in beroep gaat tegen dit besluit wordt hij geroyeerd. Wanneer het blijkt te gaan om een relatief kleine overtreding voor intrekking of weigering van het verlof, waarbij het imago van de KNSA en de schietsport niet in het geding zijn, kan in een beroepsprocedure worden besloten de licentie aan de schutter terug te geven. Dit kan bijvoorbeeld in gevallen dat een verlof niet tijdig is verlengd of wapens niet goed zijn opgeborgen. In deze gevallen kan deze schutter weliswaar geen verlof voor een vuurwapen worden verleend, maar levert lidmaatschap van een schietvereniging geen gevaar of veiligheidsrisico op. De schutter kan dan, met een verenigingswapen, de schietsport blijven beoefenen.
Een schietvereniging kan zelf ook besluiten een lid te royeren, wanneer deze de regels van de vereniging of de KNSA overtreedt. De schutter verliest met het verlies van zijn lidmaatschap tevens zijn KNSA-licentie en dus zijn verlof, aangezien deze licentie een verplichte voorwaarde voor een verlof is. Ook hiertegen kan een schutter in beroep gaan.

Verdieping – tijdelijk in bewaring genomen wapens

In sommige situaties besluit de politie wapens tijdelijk in bewaring te nemen of besluit een schutter zijn wapens tijdelijk in bewaring te geven bij de politie. De aantallen per jaar verschillen aanzienlijk per regio. In sommige regio's gaat het om twintig wapens, terwijl het in andere regio's om ruim 200 wapens gaat. De belangrijkste redenen voor het tijdelijk in bewaring nemen van wapens zijn het overlijden van de schutter of het stoppen met de schietsport, de psychische gesteldheid van een schutter, intrekking of verlopen van het verlof, huiselijk geweld, antecedenten of te weinig schietbeurten. Daarnaast geven schutters soms zelf hun wapens in bewaring vanwege een lange vakantie/afwezigheid of persoonlijke problemen als een echtscheiding of drankprobleem. Een van de respondenten gaf aan schutters bij een ruzie in relationele sfeer of met buren altijd het advies te geven om de wapens in bewaring te geven bij de politie. *"Het kan altijd tegen je gebruikt worden dat je wapens in huis hebt, dan zeggen ze bijvoorbeeld dat je ermee stond te zwaaien naar ze, en dan ben je je verlof kwijt."*

Daarnaast heeft de KNSA sinds 2011 een meldpunt in het leven geroepen waar mensen het kunnen melden als zij twijfels hebben bij het wapenbezit van een verlofhouder. In geval van een melding verzoekt de KNSA de betreffende schietvereniging waarbij de verlofhouder is aangesloten om nader onderzoek in te stellen. In 2011 zijn er 26 meldingen gedaan, waarbij in drie gevallen is besloten het verlof van de schutter in te trekken.[47]

De KNSA houdt een bestand bij van geroyeerde leden, zij kunnen dus niet opnieuw lid worden bij een andere schietvereniging. Het merendeel van de schutters is geroyeerd op basis van het intrekken van een verlof door de politie. In tabel 2.3 is te zien hoeveel protesten tegen ingetrokken verloven zijn ingediend door sportschutters bij de KNSA. Wanneer het protest niet wordt gehonoreerd door de KNSA kan een schutter, op grond van de Wwm, vervolgens in beroep gaat bij de Minister van Veiligheid en Justitie en de sector bestuursrecht van een rechtbank.

Tabel 2.3 – aantal geroyeerde schutters door de KNSA en aantal protesten[48]

Periode augustus 2005 – oktober 2012	**Aantal**
Schutters aan wie de status van schutter is ontnomen/geroyeerd	914
Ingediende protesten door schutters	297
Gehonoreerde protesten /status van schutter weer toegekend	194
Totaal 'geroyeerde' personen	720

Daarnaast heeft de KNSA een tuchtcommissie. Deze tuchtcommissie behandelt geen protesten, maar heeft een sanctionerende bevoegdheid voor verenigingen en leden die de regelgeving van de KNSA overtreden.[49]

De tuchtcommissie kan geldboetes, verlies van recht tot wedstrijddeelname, schorsing of royement opleggen afhankelijk van de ernst van de overtreding.

2.5 Omgang met wapens en munitie

Voor verlofhouders en jagers gelden diverse regels met betrekking tot de hoeveelheid munitie en opslag en vervoer van wapens en munitie. Dit zijn thema's waarop we in deze paragraaf ingaan.

2.5.1 Munitie

Iedere schutter mag 10.000 stuks patronen of slaghoedjes in zijn bezit hebben. Per keer mogen echter maar 2.000 patronen in een voertuig worden vervoerd, waardoor een schutter dus geen 10.000 patronen in een keer kan kopen.[50]
Daarnaast mogen schutters drie kilo nitrokruit of een kilo zwartkruit in hun bezit hebben om kogels te herladen.[51] Het herladen van munitie houdt in dat oude kogelhulzen opnieuw worden gevuld met kruit en worden voorzien van een nieuw slaghoedje, zodat de kogels nogmaals gebruikt kunnen worden. Het herladen van munitie is goedkoper dan het kopen van nieuwe kogels, daarnaast kunnen kogels beter worden afgesteld op het wapen en de schietdiscipline door het afmeten van de juiste hoeveelheid kruit. Iedere verlofhouder mag herladen. Per schietvereniging worden er meestal een of twee herladers voor de vereniging aangewezen. De kogels die een schutter in zijn bezit heeft, moeten technisch overeenstemmen met de wapens die hij heeft. De wapenhandelaren houden de verkochte munitie en slaghoedjes in hun eigen administratie bij, maar dit wordt door de politie niet geregistreerd in Verona of een ander integraal systeem. Ook schietverenigingen houden bij welk lid welke hoeveelheid munitie koopt.[52]

2.5.2 Opslag en vervoer van legale vuurwapens en munitie

Volgens de Cwm is er een aantal voorwaarden verbonden aan een verlof tot het voorhanden hebben van vuurwapens en munitie. De vuurwapens en de munitie moeten bewaard worden in afzonderlijke, deugdelijk afgesloten wapenkasten of -kluizen. Hierbij moeten de wapens en munitie afzonderlijk worden opgeborgen. Onder deugdelijk afgesloten wapenkasten of -kluizen worden opbergplaatsen verstaan die in de vloer of de muur zijn verankerd of te zwaar zijn om mee te nemen bij een inbraak. Het opbergen van privé- en verenigingsvuurwapens en munitie bij schietverenigingen is toegestaan, wanneer de vereniging beschikt over een deugdelijk afsluitbare ruimte waarin afzonderlijk afsluitbare kluizen zijn geplaatst die voldoen aan de volgende criteria: de (reserve)sleutels van de afzonderlijk afsluitbare kluizen mogen niet in het pand van de vereniging worden opgeslagen en de ruimte dient te beschikken over een goedgekeurde alarminstallatie die is aangesloten op een particuliere alarmcentrale.[53]

Uit de vragenlijst onder teamchefs BW blijkt dat de regels met betrekking tot opslag en vervoer niet altijd worden nageleefd. In 2010 zijn 292 waarschuwingen uitgedeeld door veertien korpsen en in 2011 576 waarschuwingen door zestien korpsen.[54] De meest voorkomende overtredingen waren het verkeerd opbergen van het wapen, een niet-verankerde of

ondeugdelijke kluis, wapens en munitie niet gescheiden opgeslagen, wapens buiten de kluis laten liggen of het te laat verlengen van een verlof.
Wanneer verlofhouders hun wapen thuis opslaan, betekent dit ook dat zij de wapens regelmatig vervoeren naar de schietvereniging of schietbaan. Personen die bevoegd zijn vuurwapens en munitie in bezit te hebben, is het ook toegestaan die wapens en munitie te vervoeren. Belangrijk is dat wapens ontladen zijn en afzonderlijk van de munitie worden vervoerd, deugdelijk verpakt in bijvoorbeeld een foedraal, tas of koffer. Daarnaast is het vervoer beperkt tussen de woning, schietbaan, wapenhandelaar of politie, via de kortst mogelijke route en binnen een redelijk tijdsbestek. Hierbij mogen het wapen en de munitie tijdens het vervoer niet onbeheerd worden achtergelaten in het vervoermiddel.[55]

2.5.3 Toezicht op verlofhouders, schietverenigingen, schietcentra en wapenhandelaren

De controleurs van de politie (BW) komen, zoals gezegd, voordat zij een verlof afgeven tot het voorhanden hebben van vuurwapens en munitie, bij de aanvrager thuis kijken of de vereiste opbergmogelijkheid aanwezig is. Deze controle vindt pas plaats wanneer er geen bezwaren zijn gebleken tegen de afgifte van het verlof. Dit om te voorkomen dat de aanvrager kosten maakt voor de aanschaf van een wapenkluis en vervolgens zijn aanvraag afgewezen ziet.[56]
Naast de controle bij nieuwe verlofhouders controleert de politie ook bestaande verlofhouders. Deze controles vinden bij voorkeur plaats tijdens een onaangekondigd huisbezoek. Wanneer iets niet in orde is, kan de verlofhouder een schriftelijke waarschuwing of procesverbaal krijgen. Dit kan leiden tot het (tijdelijk) intrekken van het verlof. Deze controles gelden ook voor jagers.[57] Tot 2013 werden deze contoles jaarlijks uitgevoerd. Met de invoering van de Cwm 2013 vinden controles plaats op basis van risicotaxatie. Personen die er blijk van hebben gegeven het niet zo nauw te nemen met de naleving van de wapenwetgeving rondom wapens, worden aan een intensiever toezicht onderworpen dan personen van wie is gebleken dat zij de wapenwetgeving goed naleven.
Bij schietverenigingen wordt op dezelfde punten gecontroleerd als bij verlofhouders. Daarnaast wordt gekeken of de wapens en munitie worden uitgegeven door degene die op het verenigingsverlof staat, wordt er toezicht gehouden op schutters met een verenigingswapen en verschoten munitie en wordt nagegaan of er een nauwkeurig bijgehouden presentie- en introducéregister aanwezig is.[58]
Wapenhandelaren dienen maandelijks een kopie van hun registers naar de politie te sturen. Door deze te vergelijken met Verona kan de politie zien of de registratie van wapens goed wordt bijgehouden. Daarnaast controleert de politie de wapenhandelaar eens per jaar op de naleving van de veiligheidsvoorschriften en Wwm.[59]
Voor schietcentra geldt eveneens dat zij jaarlijks worden gecontroleerd door de politie op naleving van de veiligheidsvoorschriften en Wwm en de omgang met en toezicht op wapens en munitie.[60]

2.6 Incidenten rondom de schietsport

Uit het voorgaande blijkt dat er een ruime hoeveelheid procedures en voorschriften geldt voor sportschutters en jagers. Naar aanleiding van het incident in Alphen aan den Rijn zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar de veiligheid van de schietsport in Nederland. Interessant om te bepalen, is hoe vaak er incidenten met sportschutters voorkomen. Daarnaast is het goed om te bepalen in hoeverre vuurwapenincidenten plaatsvinden met legale of illegale wapens. Op deze manier kan een inschatting worden gemaakt van het gevaar van wapengebruik binnen de schietsport.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft naar aanleiding van zijn rapport naar het incident in Alphen aan den Rijn een inschatting gemaakt van het aantal incidenten met legale wapens ten opzichte van illegale wapens. [61] Uit de analyse – gebaseerd op mediaberichtgeving – blijkt dat drie procent van de slachtoffers van vuurwapengeweld in de periode van 1999-2010 is gedood met een legaal vuurwapen. Uit cijfers van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) komt een vergelijkbaar percentage naar voren. Volgens schattingen van het NFI is in minder dan vijf procent van de schietincidenten sprake van een legaal vuurwapen.[62] Bruinsma en Moors[63] noemen in hun onderzoek ook het percentage van vijf procent legale vuurwapens die in beslag zijn genomen bij drugs of geweldsdelicten. Zij hebben hiervoor het Vuurwapen Data Systeem van de politie geraadpleegd. In totaal zijn er in 2011 in Nederland 213.126 legale vuurwapens, waarvan 167.821 in het bezit van verlofhouders en jachtaktehouders.[64] De overige vuurwapens zijn in het bezit van overheidsfunctionarissen, zoals het leger en opsporingsambtenaren. Het aantal illegale vuurwapens wordt geschat tussen de 85.000 en 125.000. Dit aantal is echter moeilijk te schatten, vanwege de achtergrond van deze wapens en omdat zij gemakkelijk van eigenaar wisselen. [65]

Als er sprake is van het gebruik van vuurwapens dan wordt het meest frequent gebruikgemaakt van pistolen (60 procent), gevolgd door geweren (20 procent) en revolvers (15 procent).[66] Het aantal mensen dat is omgebracht met een legaal vuurwapen is af te lezen uit tabel 2.4.[67]

Tabel 2.4 – aantal omgebrachte personen met een legaal vuurwapen, periode 1999-2011[68]

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
N	1	0	0	0	4	5	0	0	2	1	1	1	6[69]

Bijvangst – vermenging van de legale en illegale vuurwapenhandel

Voor vuurwapens bestaat zowel een legale als illegale markt. In meerdere onderzoeken is gekeken naar een eventuele vermenging tussen de illegale en legale markt, en dus de eventuele verkoop van legale wapens aan personen zonder verlof. Uit de onderzoeken blijkt dat de illegale en legale vuurwapenhandel twee vrijwel gescheiden markten zijn en dat er nagenoeg geen sprake is van het doorsluizen van legale wapens naar het illegale circuit.[70] Respondenten beamen dit gegeven en geven aan dat het binnen het illegale circuit gemakkelijker en gebruikelijker is om in het buitenland wapens te kopen, dan bij een legale wapenhandel. Voor munitie is moeilijker te bepalen in hoeverre er sprake is van vermenging, aangezien munitie niet op nummer wordt geregistreerd en de herkomst moeilijk te achterhalen is.[71]

Naast vuurwapens wordt er vaak gebruikgemaakt van andere wapens bij het plegen van geweldsdelicten. Uit onderzoek van De Vries[72] blijkt dat sinds 2005 het gebruik van vuurwapens afneemt en het gebruik van steekwapens toeneemt. In dit onderzoek zijn in de politieregio's Amsterdam-Amstelland en Noord- en Oost-Gelderland per regio 500 gewapende geweldsincidenten geanalyseerd. Centrale onderzoeksvragen waren welke wapens op welke wijze worden gebruikt bij geweldsmisdrijven en onder welke omstandigheden. Goed om aan te geven, is dat niet kon worden aangegeven of het om legale of illegale vuurwapens ging. [73]

Uit het onderzoek blijkt dat in Amsterdam-Amstelland in 42,6 procent van de gevallen gebruik werd gemaakt van een vuurwapen en in 44 procent van de gevallen van een steekwapen.[74] Bij de steekwapens ging het in 25 procent van de gevallen om een gelegenheidswapen, zoals een keukenmes, zakmes of gereedschap. In Noord- en Oost-Gelderland liggen de cijfers rondom vuurwapengebruik lager. Vuurwapens worden in 16,4 procent van de gevallen gebruikt en steekwapens in 41,8 procent. Binnen de steekwapens ligt het gebruik van gelegenheidswapens in dit gebied hoger, namelijk op 45 procent.

De manieren waarop vuurwapens en steekwapens worden gebruikt, staan in tabel 2.5. Uit deze tabel blijkt dat vuurwapens vaker worden gebruikt om mee te dreigen of te slaan, dan daadwerkelijk mee te schieten. Daarnaast wordt vaker gebruikgemaakt van steekwapens om een slachtoffer werkelijk te verwonden.

Tabel 2.5 – wapengebruik bij gewapende geweldsincidenten[75]

	Gebruik vuurwapen			**Gebruik steekwapen**	
	Dreigen	*Slaan*	*Schieten*	*Dreigen*	*Steken*
Amsterdam- Amstelland	89,5 %	5,7 %	4,3 %	77,3 %	20 %
Noord- en Oost-Gelderland	82 %	6 %	10 %	68 %	19 %

Uit het onderzoek blijkt tevens dat zowel bij het gebruik van vuurwapens als steekwapens vrijwel geen dodelijke slachtoffers vallen. De slachtoffers die vallen door gebruik van een vuur- of steekwapen tijdens een geweldsdelict raken in de meeste gevallen slechts gewond. In tabel 2.6 staan de gevolgen van het wapengebruik weergegeven

Tabel 2.6 – gevolgen wapengebruik

	Gevolg vuurwapengebruik		**Gevolg steekwapengebruik**	
	Slachtoffer gewond	*Slachtoffer overleden*	*Slachtoffer gewond*	*Slachtoffer overleden*
Amsterdam-Amstelland	18 %	0 %	27 %	0,5 %
Noord- en Oost-Gelderland	14 %	0 %	22 %	0 %

Op basis van de voorgaande gegevens lijkt het er dus op dat het incident in Alpen aan den Rijn een exces is wanneer het aankomt op dodelijke incidenten met (legale) vuurwapens. Verder is het aantal gewonden door vuurwapengebruik bij 1000 geweldsdelicten tevens relatief laag. Dit betekent niet dat er geen verbeteringen mogelijk zijn met betrekking tot de schietsport in Nederland, maar het geeft wel aan dat het aantal incidenten relatief laag is. Nu het kader van de schietsport in Nederland geschetst is, zullen in de volgende drie hoofdstukken onze bevindingen rondom de mogelijke veiligheidsrisico's binnen de drie onderwerpen worden besproken.

Bijvangst – onderbelichte disciplines

Hoewel het geen onderdeel van ons onderzoek was, wezen respondenten ons meerdere keren op de wetgeving rondom vrijgestelde wapens en luchtdruk-, gas- en veerdrukwapens. Voor beide wapensoorten is er sprake van een lacune in de wet- en regelgeving. Deze wapens vallen onder de Wwm, maar voor het in bezit hebben, is geen verlof nodig. Voor historische wapens geldt dat zij vallen onder artikel 18 van de Rwm. Indien men met deze wapens de schietsport wil beoefenen, dient men in het bezit te zijn van een verlof voor het voorhanden hebben van de benodigde munitie voor deze wapens. Het probleem volgens respondenten is echter dat deze wapens in sommige gevallen gemodificeerd worden en dat schutters de politie om de tuin kunnen leiden. *"De filosofie achter een vrijgesteld wapen is dat er toch geen geschikte munitie voor is. Specialisten weten het wapen en de munitie echter zo te modificeren dat het wel mogelijk is om ermee te schieten. Dit kan bijvoorbeeld in het geval dat een verlofhouder in het bezit is van een (vrijgestelde) .44 Winchester en een nieuwe .44 colt. Je hoeft alleen voor de colt een verlof met munitie aan te vragen. Deze munitie kun je ook gebruiken voor de Winchester. Je hebt dan een wapen zonder verlof waar je wel mee kunt schieten."* Dit mag officieel niet, maar gebeurt volgens de respondenten wel. Met betrekking tot lucht-, gas- en veerdrukwapens is bepaald dat het voorhanden hebben van een dergelijk wapen is toegestaan aan een ieder die achttien jaar of ouder is, met uitzondering van de door de Minister van Veiligheid en Justitie aangewezen lucht-, gas-, of veerdrukwapens die zo lijken op een vuurwapen dat zij voor bedreiging geschikt zijn. Deze laatste wapens zijn namelijk

verboden in Nederland. In de Cwm 2013 zijn enkele regels opgenomen met betrekking tot airsoftapparaten; dit zijn veer- gas of luchtdrukwapens met een relatief lichte schotkracht. Verdere wet- en regelgeving omtrent deze wapensoorten, met name die met zwaardere schotkracht, is er vrijwel niet.

Eindnoten

1. KNSA, 2012; Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
2. KNSA, 2012
3. Belangrijk om op te merken, is dat de georganiseerde wedstrijdsport zich kenmerkt door één bond per land per tak van sport. Hierin verschilt de KNSA niet van andere bonden. Vanuit de harmonisering/uniformering van regels, maar ook voor controle en handhaving van de regels is één centrale bond juist wenselijk.
4. Artikel 2.8.3. Cwm, 2013; Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
5. KNSA, 2012b
6. Artikel 11, Reglement 'Schieten met eigen wapens', Schietvereniging V.Z.O.D., 1999
7. Niet leden van verenigingen, zoals introducés en recreanten, vallen niet onder de regel-geving van de KNSA en verenigingen.
8. Jagers zijn niet verplicht zich bij de KNJV aan te sluiten.
9. Rijksoverheid, 2012
10. Uit diverse bronnen blijkt dat Verona momenteel nog niet optimaal werkt, zo loopt de registratie van wapenvoorraden bij wapenhandelaren niet gelijk aan die bij de politie. Dit is echter een bekend gegeven binnen de politie en het ministerie van Veiligheid en Justitie. Wij zullen hier in dit rapport niet verder op in gaan, mede omdat het buiten onze onderzoeksvragen valt.
11. Bij doorvoeren is een consent geldig voor zowel de invoer als uitvoer.
12. Artikel 1.4. Cwm, 2013; Rijksoverheid, 2012
13. Artikel 1.4.1. Cwm, 2013
14. KNSA, november 2012
15. NOC-NSF, Commissie goed sportbestuur, 2005
16. Voor het schieten met luchtdrukgeweren is de minimumleeftijdsgrens twaalf jaar.
17. Een sportschutter die geen eigen verlof heeft en enkel gebruikmaakt van een verenigingswapen van de schietvereniging waar hij/zij lid is, wordt niet gescreend door de politie. Deze schutters dienen enkel een VOG te overleggen wanneer zij lid worden van de schietvereniging.
18. KNSA, 2012
19. Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
20. De procedure rondom de verlofaanvraag wordt uitgebreid behandeld in paragraaf 2.4.
21. Een schutter mag maximaal vijf wapens op zijn verlof hebben.
22. Binnen de schietsport zijn er twaalf verschillende disciplines, ofwel de wapensoorten waarmee geschoten wordt; klein kaliber geweer, groot kaliber geweer, klein kaliber pistool, groot kaliber pistool, luchtgeweer, luchtpistool, historische wapens geweer, historische wapens pistool, historisch kanon, *action shooting*, biathlon, Limburgse schutterbuks en kleiduiven schieten.
23. Artikel 2.4.1 Cwm, 2012; Artikel 2.4.1 Cwm, 2013
24. Zie paragraaf 2.5.
25. Wwm, 2012
26. Artikel 2.3. Cwm, 2013
27. In het volgende stuk kan waar instructeur staat ook baancommandant gelezen worden. Het verschil tussen deze benamingen is dat een instructeurs is opgeleid voor het begeleiden van recreanten door de KNJV of KNSA. Baancommandanten hebben deze opleiding niet. Beiden zijn bevoegd om onervaren schutters te begeleiden.

28. Artikel 2.2.5. Cwm, 2013
29. Wwm art. 28, tweede lid.
30. Van een redelijk belang is volgens de Cwm 2013 o.a. sprake als het verlof wordt aangevraagd in verband met het uitoefenen van de schietsport in wedstrijdverband.
31. Deze eis wordt ingevuld door het 'vrees voor misbruik' criterium en 'het niet langer kunnen toevertrouwen van wapens of munitie'. Hieronder vallen de situaties waarin een (aspirant-)schutter antecedenten heeft of uit documenten blijkt dat hij in criminele kringen verkeert of onder sterke psychische druk staat.
32. Artikel 1.4.4. Cwm, 2013
33. Deze achttien schietbeurten zijn onafhankelijk van het aantal wapens op een verlof. Daarnaast hoeft niet met alle wapens op het verlof te worden geschoten.
34. De drie criteria zijn in het kort: een redelijk belang dat de verlening vordert, geen vrees voor gevaar voor zichzelf, de openbare orde of veiligheid en een minimumleeftijd van achttien jaar.
35. In bijlage 13 staat het inlichtingenformulier dat personen bij hun eerste verlofaanvraag dienen in te vullen. In bijlage 14 staat het inlichtingenformulier dat personen bij verlenging van hun verlof dienen in te vullen.
36. Zie paragraaf 2.5.2.
37. Hoogeveen, 2012
38. Voor jagers geldt dat zij zes wapens mogen hebben.
39. Artikel 2.4.1. Cwm, 2013
40. Artikel 18 Rwm; artikel 1.3.2. Cwm, 2013
41. Artikel 2.4.1. Cwm, 2012; Artikel 2.4.1. Cwm, 2013; KNSA, 2012
42. Artikel 8.4. Cwm, 2013
43. In de waarschuwing wordt vermeld welke onjuistheden zijn geconstateerd en wordt de verlofhouder gemaand om die in de toekomst te voorkomen. Het verschilt per korps of de verlofhouder vervolgens nogmaals wordt gecontroleerd of de tijd heeft tot de volgende controles om deze onjuistheden te herstellen.
44. Door de Wet Openbaarheid van Bestuur is het mogelijk gemaakt om bij overheidsorganen verzoeken tot openbaarmaking van bepaalde informatie in te dienen.
45. Nu.nl, 19 oktober 2012
46. RTL nieuws, 12 januari 2013
47. KNSA, 2012
48. KNSA, 2012
49. Hieronder vallen het huiselijk reglement, de statuten, het wedstrijdreglement en het dopingreglement.
50. Artikel 2.5.2 Cwm, 2013; Wet Milieubeheer, 2012
51. Artikel 2.5.2 Cwm, 2013; Wet Milieubeheer, 2012
52. Artikel 12 Rwm; artikel 2.2.2. Cwm, 2013; Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
53. Artikel 8 Cwm, 2013
54. Dit verschil tussen de jaren is te verklaren omdat twee korpsen geen cijfers konden aanleveren over 2010. Daarnaast heeft één korps strengere kluiscontroles uitgevoerd in 2011 ten opzichte van 2010.
55. Artikel 2.4.8. Cwm, 2013
56. Artikel 2.4.1. Cwm, 2013; Hoogeveen, 2005
57. Artikel 9.1. Cwm, 2013
58. Artikel 2.2.2 en artikel 9.2. Cwm, 2013
59. Artikel 12 Rwm, 2012
60. Artikel 12 Rwm, 2012
61. Het gaat hierbij niet alleen om wapens van sportschutters en jagers, maar ook wapens van politieagenten buiten diensttijd en het leger.
62. Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
63. Bruinsma & Moors, 2005; Spapens & Bruinsma, 2002.

64. Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
65. Bruinsma & Moors, 2005
66. De resterende vijf procent bestaat uit automatische en overige wapens.
67. Zelfmoorden met een legaal wapen zijn hierin niet meegenomen. Helaas beschikken we niet over de aantallen zelfmoorden met een legaal vuurwapen.
68. Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
69. Dit hogere aantal in vergelijking met voorgaande jaren is te verklaren door het incident in Alphen aan den Rijn.
70. Bruinsma & Moors, 2005; Spapens & Bruinsma, 2002
71. De Vries, 2010
72. De Vries, nog niet gepubliceerd.
73. Het zou interessant zijn om te achterhalen in hoeverre personen die een wapen gebruiken tijdens een geweldsincident zich eerst hebben bekwaamd bij een schietcentrum of schietvereniging. Helaas is deze informatie niet beschikbaar.
74. Naast vuurwapens en steekwapens kunnen er ook slag- en stootwapens gebruikt zijn. Deze zijn niet meegenomen in het overzicht.
75. In sommige gevallen was niet bekend op welke manier een wapen is gebruikt.

3 Commerciële belangen

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 richten we ons in dit onderzoek op drie mogelijke veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan de schietsport en die als reële risico's op basis van diverse bronnen en respondenten te benoemen zijn. In dit hoofdstuk zullen we ingaan op de mogelijke veiligheidsrisico's in relatie tot het thema commerciële belangen.
Allereerst worden de risico's zoals deze door respondenten naar voren zijn gebracht op een rij gezet. Dit overzicht wordt gevolgd door de percepties van respondenten over veiligheidsrisico's alsmede de frequentie waarmee de risico's voorkomen. Ook wordt ingegaan op de vraag hoe deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren en reduceren zijn. We besluiten dit hoofdstuk met een beoordeling van de onderzoekers van de risico's en realiteit en doeltreffendheid van de mogelijke aanpak.

3.1 Inventarisatie risico's, perceptie en frequentie

Op basis van de interviews, casestudies en vragenlijsten zijn er drie mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot het thema commerciële belangen te benoemen. Dit zijn de enige veiligheidsrisico's met betrekking tot het onderwerp commerciële belangen die uit de diverse methodes naar voren zijn gekomen. Het betreft:

1. Dubbelfuncties van wapenhandelaren en exploitanten van schietbanen in de zin dat ze ook bestuursfuncties bekleden binnen een schietvereniging of naast wapenhandelaar ook eigenaar zijn van een schietcentrum/schietbaan.
2. Gelijktijdig leden van meerdere verenigingen op een schietbaan laten schieten.
3. Schietverenigingen met schietbanen die commercieel misbruik maken van de introducéregeling.

We lichten de drie mogelijke veiligheidsrisico's toe en gaan daarbij ook in op de vraag in welke mate de veiligheidsrisico's zich in de optiek van de respondenten voordoen.

3.1.1 Dubbelfuncties

Dubbelfuncties door wapenhandelaren worden frequent naar voren gebracht als zijnde ongewenst. De redenen waarom dit wordt aangegeven, zijn divers en hebben te maken met mogelijke belangenverstrengeling. Deze belangenverstrengeling kan leiden tot mogelijke veiligheidsrisico's. Genoemd wordt dat wapenhandelaren belang kunnen hebben bij veel schieten, waardoor veel munitie wordt afgenomen, en de drempel om te schieten wordt verlaagd, waardoor er meer geschoten wordt. Een andere reden is dat een wapenhandelaar die ook bestuurslid is bij een (potentiële) schutter een aanvraag voor het voorhanden hebben van een vuurwapen (WM3) kan aftekenen, waardoor hij zijn eigen handel positief kan beïnvloeden en misschien niet altijd kritisch genoeg kijkt naar de persoon van de schutter, het type wapen dat wordt aangevraagd en/of het aantal schietbeurten. Het kan dan gaan om het achterhouden of foutief verstrekken van informatie of het minder kritisch beoordelen van een aspirant-lid. In het onderzoek kwam bijvoorbeeld naar voren dat er door bestuursleden een WM3 werd afgegeven voor een wapen waarmee bij de betreffende vereniging in het geheel niet geschoten kon worden.
Ook kan de wapenhandelaar als bestuurslid mee bepalen met welk kaliber er door de vereniging geschoten wordt en welke wapens er dus aangeschaft kunnen worden. Dit wordt echter meer gezien als belangenverstrengeling. De situatie dat exploitanten van schietbanen ook in het bestuur van een vereniging zitten, wordt eveneens door veel van de door ons gesproken bestuursleden van schietverenigingen als onwenselijk gezien. Dit vanwege het commerciële belang van exploitanten bij veel schieten door verenigingsleden. Het is van belang om een goede relatie met een exploitant te hebben, maar het is goed om het zakelijk te houden. Als huurder van de schietbaan zijn er dan makkelijker eisen te stellen aan het onderhoud (denk bijvoorbeeld aan het regelmatig leeghalen van de kogelvanger) en aan de veiligheid van de baan.
Uit de vragenlijsten van de politie blijkt dat ruim de helft van de teamchefs (15 personen) vindt dat er sprake is van veiligheidsrisico's in het geval van dubbelfuncties van exploitanten of schietbaanhouders in het bestuur van een schietvereniging. In zes politieregio's worden geen veiligheidsrisico's verbonden aan dubbelfuncties en in twee regio's heeft men geen mening over dit onderwerp.

Verdieping – stempelen voor schietbeurten

De Cwm schrijft voor dat schietbeurten enkel mogen worden afgetekend door een bestuurslid van een schietvereniging en niet door erkenninghouders of beheerders. Tijdens de casestudies komen we echter diverse situaties tegen waarin schietbeurten worden afgestempeld door schietbaanhouders of uitbaters van de horecagelegenheid waar de schietbaan bij ligt. Zo komen we bij een schietbaan die in de kelder van een kroeg is gevestigd. De barvrouw geeft aan de schietbeurten af te tekenen, terwijl zij geen enkele relatie heeft met de schietverenigingen die gebruikmaken van de schietbaan. De vrouw geeft aan niet te weten dat zij de schietbeurten niet mag aftekenen en de afdeling bijzondere wetten heeft er nooit een probleem van gemaakt dat zij de schietbeurten aftekent. Van haar mag iedereen

komen schieten, daarbij wordt het gewaardeerd als je een drankje nuttigt. Zij zegt wel te controleren of iedereen een verlof heeft, verder bemoeit ze zich nergens mee en tekent ze, indien gewenst, de schietbeurt af.

Er zijn echter ook tegengeluiden, uit de hoek van de wapenhandelaren en schietbaaneigenaren en in mindere mate vanuit de politie. Deze tegengeluiden hebben bijna allemaal als strekking dat wapenhandelaren en schietbaaneigenaren juist belang hebben bij veilig handelen, omdat ze anders hun erkenning en broodwinning kwijt zijn. Daarnaast is het aantal wapens dat een verlofhouder mag hebben bij wet geregeld en gelimiteerd, dus een wapenhandelaar kan niet ongelimiteerd wapens aan leden verkopen.

In de gesprekken is ook gewezen op situaties waar de wapenhandelaar wapens laat uitproberen op zijn schietbaan. Ook dit vinden politiefunctionarissen geen bezwaar: *"…Als je een wapen gaat kopen, wil je toch ook weten of het naar behoren werkt"*. In dit geval gaat het om aspirant-leden of leden van een vereniging, bij een wapenhandelaar mogen geen introducés of recreanten schieten.
Tot slot wordt aangegeven dat op het moment dat een exploitant van een schietbaan ook in het bestuur van een vereniging zit hij ook beter kan toezicht houden op de manier waarop de vereniging en haar leden met veiligheid omgaan op zijn baan en dat is in het belang van de exploitant. Bovendien kan hij tevens extra toezicht en controle houden op de leden die op zijn baan aanwezig zijn.
Dubbelfuncties blijken voor te komen, maar de frequentie waarmee dit gebeurt, is laag. Op basis van het vragenlijstonderzoek onder wapenhandelaren blijkt dat drie van de 31 wapenhandelaren op dit moment ook een bestuursfunctie bij een schietvereniging hebben. Er is één wapenhandelaar die eigenaar is van een schietsportcentrum, deze persoon zit overigens niet in het bestuur van een vereniging. Twee respondenten geven aan dat ze in het verleden baanbeheerder van een schietcentrum waren dan wel in het bestuur van een schietvereniging zaten, maar daarmee zijn gestopt. Bij de een was het niet te combineren met de drukte in de wapenhandel en de ander is gestopt: *"…Omdat de KNSA het als onwenselijk omschrijft"*.
Uit de informatie van de schietbaaneigenaren blijkt dat vijf van de veertien personen die een vragenlijst invulden ook in het bestuur van een schietvereniging zitten.
Door andere respondenten wordt ook gemeld dat er tussen de vijf en tien personen zijn die dubbelfuncties vervullen als erkenningshouder en bestuurslid. We geven een aantal reacties van schietbaanhouders c.q. wapenhandelaren:

"Ik ben van mening dat een dubbelfunctie geen risico's met zich meebrengt. Integendeel. Als de eigenaar van de schietbaan wel in het bestuur van de vereniging zitting zou kunnen nemen, zou dat de veiligheid alleen maar ten goede komen. Er is dan meer professionele controle door een eigenaar, die zijn baan niet door een vereniging in diskrediet gebracht wenst te zien worden."

"Een eigenaar heeft veel meer te verliezen bij oneerlijk gedrag dan een willekeurig bestuurslid van een vereniging. Als een eigenaar betrapt wordt op ongewenst gedrag is hij zijn investering en zijn inkomen kwijt."

"Ik zou zo geen veiligheidsrisico's kunnen noemen die een eventuele dubbelfunctie met zich mee zou kunnen brengen, wel zou er belangenverstrengeling kunnen bestaan. Een eigenaar met een eigen wapenzaak en schietcentrum zou de leden kunnen verplichten om munitie en wapens bij hem af te nemen, maar ik zie dit niet als veiligheidsrisico."

Ongewenste inmenging in de schietsport

Uit het ruim tien jaar geleden gepubliceerde rapport *'Golden delicious'* van het Landelijk Platform Vuurwapens (2003) blijkt een andere vorm van belangenverstrengeling bij schietverenigingen. Uit dit rapport blijkt dat er personen die niet geschikt zijn voor de schietsport zitting hebben in de besturen van schietverenigingen.

Dit kan voorkomen doordat bestuursleden van schietverenigingen nauwelijks worden gescreend. Zij hoeven enkel een VOG te overleggen om tot het bestuur te mogen toetreden. Wanneer bestuursleden tevens privé verlofhouder zijn of verlofhouder voor de verenigingswapens, dan is dit geen probleem. Zij hebben dan een uitgebreidere screening bij de politie doorlopen. Wanneer iemand zonder verlof als bestuurslid wordt aangetrokken, kan dit echter deze ongewenste inmenging opleveren. Tijdens het onderzoek van het Landelijk Platform Vuurwapens is een landelijke steekproefcontrole gehouden, waarbij per regiokorps het bestuur van twee willekeurige schietverenigingen is onderzocht. Van alle in dit onderzoek onderzochte schietverenigingen waren er drie (van de 50) met criminele invloeden. Daarnaast was er bij een vereniging sprake van inmenging door een politieke groepering. Bij vier van de vijftig verenigingen was er dus sprake van ongewenste inmenging in de schietsport.[1]

3.1.2 Medegebruik schietbanen

Het tweede veiligheidsrisico met betrekking tot commerciële belangen dat tijdens het onderzoek naar voren is gekomen, betreft de situatie dat meerdere verenigingen op hetzelfde moment gebruik kunnen/mogen maken van de schietbaan.

De stichting die de schietbaan beheert of de eigenaar van de baan heeft hierdoor meer inkomsten, maar de situatie kan leiden tot veiligheidsrisico's.

Van belang hierbij is dat een schietvereniging zelf verantwoordelijk is voor de veiligheid op de baan, onder andere door het aanstellen van een baancommandant.[2] Door op hetzelfde moment meerdere schietverenigingen toe te laten, kunnen in de optiek van respondenten de volgende veiligheidsproblemen ontstaan:

- Het risico bestaat dat verschillende verenigingen ook verschillende disciplines schieten waarbij er verschillende typen schutters (culturen) tegelijk op de baan

zijn en er afwijkende protocollen kunnen zijn van hoe er geschoten wordt en hoe de baancommandant werkt;
- De verantwoordelijkheid en sociale controle op de baan nemen af omdat deze over meerdere partijen worden verdeeld. Hierdoor worden onbekende schutters minder snel opgemerkt en let de baancommandant wellicht enkel op de leden van zijn eigen vereniging.

Deze mogelijke veiligheidsrisico's hebben wij in het onderzoek slechts in incidentele gevallen in opgetekend.

Verdieping – het is tijdens het onderzoek moeilijk om anoniem te blijven

Tijdens de door ons uitgevoerde casestudies bij schietverenigingen was het vrijwel onmogelijk om als onderzoekers lang anoniem te blijven. Hierbij zijn er twee varianten. De eerste is dat je je bij aankomst bij de schietbaan/schietvereniging aan de voordeur (al dan niet met intercom en/of camera) moet melden of langs een balie moet lopen waar toezicht is. De tweede – minder veilige – variant is dat je zonder barrières bij een schietbaan naar binnen kunt lopen, maar daar vervolgens – als er een schietvereniging aanwezig is – 'ontvangen' wordt door de leden van de vereniging. Zeker bij relatief kleine verenigingen kent iedereen elkaar, dus als vreemde word je vrijwel direct aangesproken.

De ervaringen tijdens de casestudies bij de commerciële schietcentra waren eigenlijk hetzelfde. Ook hier moet je langs een controlepunt, waardoor je min of meer direct aangesproken wordt en uit de anonimiteit wordt gehaald. Tijdens de uitgevoerde *mystery guest* bezoeken moesten we ons soms al een flinke periode van te voren telefonisch of via de website aanmelden ('schieten op afspraak'). Indien dit niet het geval was, werden we ook tijdens deze bezoeken door een medewerker van het schietcentrum snel gespot en aangesproken.

3.1.3 Misbruik introducéregeling

Tijdens het onderzoek blijkt uit de casestudies en uit interviews een enkele keer dat een vereniging met schietbaan ook commerciële belangen nastreeft. Tegen betaling mogen studenten, jeugdigen of groepen (vrijgezellenfeest) zonder verlof als introducé schieten.

Dit is in strijd met de regelgeving met betrekking tot het toelaten van introducés, omdat verenigingen alleen individuen mogen introduceren en geen groepen. De schietvereniging is op deze wijze op een illegale manier een schietcentrum aan het exploiteren. Naast het feit dat voorgaande niet is toegestaan, is het de vraag of er binnen schietverenigingen voldoende toezicht is op ongetrainde groepen recreatieve schutters. Schietcentra zijn verplicht om geschoolde instructeurs in te zetten voor deze groepen, maar bij schietverenigingen zijn volgens respondenten meestal minder instructeurs aanwezig. Dit leidt tot minder toezicht en meer kans op risicovolle situaties. Dit veiligheidsrisico is op basis van het onderzoek niet veel voorkomend. Respondenten hebben van twee verenigingen aangegeven dat zij deze praktijken erop nahouden. Naast recreatieve schutters kunnen er ook anderen zijn die oneigenlijk gebruikmaken van een baan, wat leidt tot een mogelijk veiligheidsrisico:

Wetenschapper: "Bij een opsporingsonderzoek is bekend geworden dat er op een schietcentrum in de avonduren met zwaar kaliber werd geoefend door criminelen. Of daar geld voor betaald is, is mij niet bekend."

3.1.4 Resumerend

In tabel 3.1 worden alle genoemde mogelijke veiligheidsrisico's per gehanteerde onderzoeksmethodiek schematisch weergegeven. Het gaat om interviews[3] (met wetenschappers en andere experts), vragenlijstonderzoek (teamchefs[4], wapenhandelaren en schietbaanhouders), casestudies[5], *mystery guest* bezoeken en een expertbijeenkomst. Voor een goed begrip van de tabel worden de kleuren in de tabel nader toegelicht. Wit betekent dat het veiligheidsrisico niet door respondenten is genoemd. Licht blauw geeft aan dat minder dan 33 procent van de respondenten binnen de respondentengroep het veiligheidsrisico heeft genoemd. Middenblauw geeft aan dat tussen de 33 en 67 procent van de respondenten dit veiligheidsrisico heeft genoemd. Donkerblauw geeft aan dat meer dan 67 procent van de respondenten dit veiligheidsrisico heeft genoemd. Tijdens de expertsessie met teamchefs BW hebben we diverse veiligheidsrisico's, waar nog onduidelijkheden over bestonden, aangekaart. Deze zijn besproken, maar hierbij kan niet worden aangegeven door hoeveel respondenten dit veiligheidsrisico is erkend. Daarnaast zijn in de vragenlijsten en observatieprotocollen niet alle veiligheidsrisico's behandeld, in dit geval staat er niet gevraagd (n.g.) weergegeven in de tabel.

Op basis van tabel 3.1 kan worden gesteld dat de dubbelfuncties van exploitanten of wapenhandelaren als bestuursleden bij schietverenigingen het vaakst door respondenten zijn genoemd als veiligheidsrisico. Daarna is het misbruik van de introducéregeling door respondenten aangekaart. Tot slot is het gelijktijdig laten schieten van verschillende verenigingen op een schietbaan incidenteel genoemd.

3.2 Identificeren en reduceren van risico's

Zoals aangegeven, kunnen zich volgens respondenten ten aanzien van commerciële belangen veiligheidsrisico's voordoen. Geconstateerd moet evenwel ook dat de veiligheidsrisico's in frequentie van voorkomen op basis van onderhavig onderzoek klein zijn en respondenten deze niet noemen als veiligheidsrisico, hooguit als belangenverstrengeling. Denk daarbij aan de situatie dat een eigenaar met een eigen wapenzaak en schietcentrum de leden van een schietvereniging zou kunnen verplichten om munitie en wapens bij hem af te nemen.

Het identificeren van de veiligheidsrisico's die er wel zijn – aspecten van dubbelfuncties, medegebruik schietbanen en misbruik introducéregeling – loopt gedeeltelijk parallel aan de oplossingen c.q. aanpak die door respondenten worden aangedragen. In totaal worden er zes maatregelen voorgesteld.

Tabel 3.1 – genoemde veiligheidsrisico's met betrekking tot commerciële belangen per methode.

	Interviews		Vragenlijsten			Casestudies		Expertbijeenkomst teamchefs
Veiligheidsrisico's	Wetenschappers (n=3)	Experts (n=17)	Teamchefs BW (n=23)	Wapenhandelaren (n=33)	Schietbaanhouders (n=14)	Casestudy (n=14)	Mystery guest (n=6)	Aanwezigen (n=14)
Dubbelfuncties							n.g.	n.g.
Gelijktijdig gebruik schietbaan							n.g.	n.g.
Commercieel misbruik							n.g.	Besproken

= door respondenten niet als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door minder dan 33 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door tussen de 33 en 67 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door meer dan 67 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

Als eerste blijkt dat in het modelstatuut van de KNSA in artikel 8 – Het bestuur, lid 4 het volgende te lezen staat: *"Evenmin kunnen tot bestuurslid worden benoemd leden die op enigerlei wijze als privépersoon betrokken zijn bij de handel in wapens, munitie, schietsportartikelen, schietbaanexploitatie of anderszins commerciële belangen hebben die direct gelieerd zijn aan de schietsport."* Dit artikel is nu onderdeel van de modelstatuten voor schietverenigingen en na de verplichte certificering bindend voor schietverenigingen. Een verhoging van de controle en handhaving door de KNSA ligt dus voor de hand volgens respondenten. Daarnaast is het van belang dat meer personen bekend raken met deze regeling, waardoor handhaving beter gerealiseerd kan worden.[6]

Naast het KNSA-artikel 8 is als tweede maatregel door relatief veel respondenten voorgesteld om dubbelfuncties bij wet te verbieden[7] en verplicht op te nemen in de statuten van schietverenigingen. Redenering is om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen en mogelijke veiligheidsrisico's uit te sluiten.[8]

Een derde oplossing die respondenten aangeven, is om personen die wapenhandelaar dan wel baaneigenaar zijn op lokaal niveau in beeld te brengen[9] en deze lijst periodiek naast de lijsten met bestuursleden van schietverenigingen te leggen.[10] Op basis van het onderzoek is gebleken dat de politie op dit moment een redelijk tot goed zicht heeft op het aantal dubbelfuncties, maar dat actie op dat punt door gebrek aan regelgeving uitblijft. De KNSA-regelgeving kan enkel door de KNSA worden gehandhaafd en valt buiten de jurisdictie van de politie, toch zouden zij de onwenselijkheid van dubbelfuncties, tijdens hun controles bespreekbaar kunnen maken bij bestuursleden van schietverenigingen.

Als het al niet gebeurt, is het volgens respondenten – in de vierde plaats – raadzaam om ten aanzien van wapenhandelaren en baaneigenaren de BIBOB-wet toe te passen. Met de wet BIBOB wordt een uitgebreide integriteitsscreening uitgevoerd met name gericht op het gevaar van misbruik van vergunningen of subsidies voor criminele doeleinden. Door deze uitgebreidere screening wordt de betrouwbaarheid van erkenninghouders vergroot.[11] Een uitgebreidere toepassing van de wet BIBOB kan zowel worden toegepast door de gemeente, bij vergunningverlening aan wapenhandelaren en schietbaanexploitanten, als door de politie bij de erkenningverlening.

Als vijfde is het mogelijk en minder ingrijpend om bij dubbelfuncties een WM3 nooit door een WM16 maar door een WM6 te laten ondertekenen. Of in gewone mensentaal: laat een aanvraag voor een vuurwapen (WM3) niet tekenen door een wapenhandelaar of schietbaaneigenaar (erkenninghouder – WM16), maar door een bestuurslid (WM6) die geen erkenninghouder is.[12]

Tot slot blijkt dat het misbruik van de introducéregeling en het medegebruik in de optiek van de door ons gesproken respondenten vooral bestreden moet en worden door controles en certificeringbezoeken door de KNSA en controles door de politie.[13]

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op wat de onderzoekers van de voorgestelde maatregelen vinden en of zij de genoemde mogelijke veiligheidsrisico's onderkennen.

3.3 Reflectie door de onderzoekers

Uit de diverse uitgevoerde onderzoeksactiviteiten komen drie mogelijke veiligheidsrisico's naar voren met betrekking tot commerciële belangen. Het meest genoemde risico volgens respondenten is de dubbelfunctie van wapenhandelaren en/of schietbaaneigenaren. Ze hebben dan ook bestuursfuncties binnen een vereniging. Daarna wordt misbruik van de introducéregeling genoemd gevolgd door het gelijktijdig laten schieten van leden van verschillende schietverenigingen. Als het gaat om dubbelfuncties van wapenhandelaren en/of schietbaaneigenaren die ook bestuursfuncties binnen een vereniging bekleden, is dat volgens ons vaker een commerciële belangenverstrengeling dan een direct veiligheidsrisico. Deze belangenverstrengeling kan leiden tot veiligheidsrisico's wanneer de drempel tot schieten wordt verlaagd of wapenhandelaren WM3-formulieren ondertekenen. Dit zal echter niet door iedereen worden gedaan. In de meeste gevallen zal het gaan om een onwenselijke, maar risicoloze commerciële belangenverstrengeling. Toch menen wij op basis van alle geraadpleegde bronnen dat het voor de transparantie, maar ook voor mogelijke risico's ten aanzien van de afgifte van wapens, beter is als aan het artikel 8 van de KNSA ook in de praktijk uitvoering gegeven wordt en dat het uitsluiten van dubbelfuncties ook opgenomen wordt in de regelgeving. Zorg voor een zakelijke relatie tussen schietvereniging en wapenhandelaar/schietbaaneigenaar. Een dergelijke zakelijke relatie kan de veiligheid in onze optiek alleen maar ten goede komen. Het belang van integer, transparant en zuiver handelen door bestuurders komt ook naar voren in de code goed sportbestuur van NOC-NSF. Hierin staat dat het belangrijk is dat bestuursleden transparant, zuiver en integer handelen en dus uitsluitend namens en in het belang van de organisatie. Wanneer commerciële partijen zich in een bestuur mengen, kunnen hun doelstellingen botsen met die van de vereniging en dus met de belangen van de leden. Daarom vindt NOC-NSF het belangrijk dat de relatie tussen besturen en commerciële partijen puur privaatrechtelijk blijft. Als onderzoekers vinden wij dit een goed uitgangspunt voor besturen van schietverenigingen en het is belangrijk dat alle instanties binnen de schietsport zich bij deze code aansluiten.[14] Daarnaast zou het goed zijn als alle bestuursleden van een schietvereniging, dus ook degenen die niet het verlof voor de verenigingswapens hebben, zouden worden gescreend. Bestuursleden hebben een belangrijke en invloedrijke functie binnen een vereniging, dus is het belangrijk om de integriteit van deze personen beter te garanderen. Uit het rapport *'Golden Delicious'* van het Landelijk Platform vuurwapens blijkt tevens het belang hiervan. Zonder screening bestaat er een klein risico dat bijvoorbeeld criminelen zich mengen in de besturen van schietverenigingen. Hoewel het rapport enigszins verouderd is, is er op dit gebied nog weinig veranderd in de regelgeving. Bij de screening is het belangrijk zoveel mogelijk gebruik te maken van beschikbare informatie, zoals CIE-informatie en screening via de wet BIBOB. De wet BIBOB kan door gemeenten ook worden gebruikt wanneer een schietvereniging of erkenninghouder een vergunning aanvraagt tot vestiging in de gemeente.

Hoewel dubbelfuncties als risico het meest genoemd zijn door de respondenten, zien wij als onderzoekers grotere risico's in de overige twee genoemde mogelijke veiligheidsrisico's. Misbruik van de introducéregeling kan ervoor zorgen dat er onveilige situaties op de schietbaan ontstaan, vanwege een tekort aan deskundige begeleiding. Daarnaast kunnen onbevoegden zich gemakkelijk bekwamen met een wapen. Het gelijktijdig laten schieten van leden van verschillende verenigingen kan eveneens leiden tot onveilige situaties, vanwege onduidelijkheden over de verantwoordelijkheid op de baan. Tevens kunnen diverse disciplines en regelgeving met elkaar conflicteren. Met betrekking tot deze veiligheidsrisico's kunnen wij ons vinden in de door de respondenten genoemde maatregelen. Door controle en handhaving door BW enerzijds en de KNSA anderzijds kunnen veiligheidsrisico's inzichtelijk gemaakt worden. Conform de manier waarop de KNVB voetbalverenigingen audit op kwaliteit zou de KNSA dit in onze optiek ook veel actiever kunnen doen. Wanneer verenigingen en centra vaker worden gecontroleerd, lopen ze een grotere kans om op risico's aangesproken te worden en eventueel hun erkenning te verliezen. Dit zullen zij willen voorkomen door de regels beter na te leven. Hierbij is het van belang dat in de regelgeving wordt opgenomen dat het verboden is om verenigingen gelijktijdig op één schietbaan te laten schieten.

Eindnoten

1. Landelijk Platform Wapens en Munitie, KLPD, dNRI, Werkgroep Golden Delicious, 2003
2. Uit onze observaties en gesprekken blijkt dat dit altijd een ervaren lid of bestuurslid is.
3. Een deel van de interviews vond plaats tijdens de casestudies, deze zijn onder de methode casestudies meegenomen. Enkel de buiten de casestudies afgenomen diepte-interviews vallen onder de methode interviews, vandaar dat de N lager is dan het totaal aantal interviews dat heeft plaatsgevonden.
4. Per hoofdstuk is per thema aangegeven hoeveel teamchefs vinden dat er sprake is van een risico. De antwoorden zijn in deze tabel uitgesplitst per veiligheidsrisico.
5. Tijdens de casestudies vonden 23 interviews plaats met schietbaanhouders, bestuursleden van schietverenigingen en medewerkers BW. De antwoorden van deze respondenten zijn in de tabel bij de casestudies meegenomen. Daarnaast omvat dit onze eigen observaties.
6. 14 van de 53 respondenten (afkomstig uit interviews waarin de mogelijke maatregelen zijn aangekaart en vragenlijst teamchefs BW) hebben deze maatregel genoemd.
7. In: Wwm, Cwm en Rwm.
8. 15 van de 53 respondenten hebben deze maatregel genoemd.
9. Bij twijfel een eventuele check bij de Kamer van Koophandel.
10. 6 van de 53 respondenten vinden dit een goede oplossing.
11. 6 van de 53 respondenten noemen deze maatregel.
12. 9 van de 53 respondenten vinden dit een effectieve maatregel.
13. 19 van de 53 respondenten hebben deze maatregel genoemd.
14. NOC-NSF, Commissie goed sportbestuur, 2005

4 Opslag en vervoer van legale vuurwapens en munitie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot opslag en vervoer van wapens en munitie. Allereerst wordt ingegaan op de door respondenten aangegeven mogelijke veiligheidsrisico's en de frequentie van deze mogelijke risico's. Vervolgens wordt geanalyseerd hoe deze mogelijke risico's volgens respondenten te identificeren en reduceren zijn. Het hoofdstuk eindigt met een beoordeling van de onderzoekers van de risico's en de haalbaarheid en realiteitswaarde van mogelijke maatregelen om deze risico's te beperken.

4.1 Inventarisatie risico's, perceptie en frequentie

Uit de interviews, casestudies en vragenlijsten zijn drie mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot de opslag en het vervoer van wapens en munitie te benoemen. Dit zijn:

1. De kwetsbaarheid van de opslag en het vervoer van wapens en munitie.
2. Het herladen van munitie en de hoeveelheid munitie die verlofhouders thuis mogen opslaan.
3. De grote variatie in kwantiteit en kwaliteit van thuiscontroles bij verlofhouders door de politie.

Uit de vragenlijst van teamchefs BW geven veertien van de 23 teamchefs aan dat er sprake is van mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot de regels rondom de opslag en het vervoer van wapens en munitie. De regels rondom met name kluizen kunnen, volgens hen, aangescherpt worden om de veiligheid beter te garanderen. Zes van de 23 teamchefs geven aan dat er geen incidenten rondom de opslag en het vervoer van wapens en munitie zijn geweest en dat de voorschriften dus voldoende zijn. De overige drie teamchefs hebben over dit thema geen mening. De overige mogelijke veiligheidsrisico's die naar voren zijn gekomen tijdens de dataverzameling zullen nu kort worden toegelicht.

4.1.1 De kwetsbaarheid van opslag en vervoer van wapens en munitie

De eisen rondom, met name, de opslag, maar ook het vervoer van wapens en munitie worden in het onderzoek door respondenten het meest genoemd als veiligheidsrisico's. De eisen aan opslag en vervoer van wapens en munitie in Nederland zijn minimaal in vergelijking met het buitenland. Met betrekking tot het vervoer van wapens gelden in het buitenland voornamelijk strengere regels ter verhoging van de beveiliging van wapens. Zo is in België een trekkerslot verplicht, in Duitsland moet een wapen verankerd zijn aan het voertuig tijdens het vervoer en in Engeland moet de grendel uit het kogelgeweer of het voorhout van het hagelgeweer zijn gedemonteerd tijdens het vervoer. Hoewel de Cwm diverse eisen stelt aan de opslag van wapens, zijn deze eisen niet concreet. De Cwm stelt dat wapens en munitie moeten worden bewaard in een afzonderlijke, deugdelijk afgesloten wapenkast of -kluis. Voor vervoer geldt dat de wapens ontladen en deugdelijk verpakt moeten zijn.
Daarnaast moeten wapens afzonderlijk van de munitie worden vervoerd. Diverse respondenten geven aan dat met name de eisen rondom de kwaliteit van de kluizen een stuk strenger zouden moeten. Op dit moment zijn de enige eisen ten aanzien van een kluis dat deze inbraakwerend is en verankerd aan de muur of vloer van het gebouw moet zijn. Indien de kluis zo zwaar is dat hij niet kan worden meegenomen, is verankering niet nodig. Deze eisen zijn echter niet specifiek uitgewerkt, waardoor er een grote diversiteit in kluizen is. Binnen sommige korpsen moet een kluis zowel aan de vloer als aan de muur worden verankerd, terwijl in andere korpsen een van beide manieren voldoende is. Daarnaast zijn er geen eisen gesteld aan de kluis, waardoor bij sommige kluizen de achterkant van blik is en gemakkelijk met een koevoet kan worden opengebroken. De veiligheidsrisico's die hierbij optreden, zijn dat de inbraakgevoeligheid stijgt en de veiligheid van opslag verminderdt. Daarnaast zorgt de brede interpreteerbaarheid voor verschillende regels tussen de politiekorpsen voor rechtsongelijkheid.

Met betrekking tot de lage eisen aan opslag van wapens wijzen sommige respondenten ook op het feit dat bij medegebruik van een wapen, de medegebruiker geen eigen kluis hoeft te hebben. Het is de bedoeling dat hij het wapen na een wedstrijd of schietbeurt bij een schietgelegenheid direct weer terugbrengt naar de hoofdgebruiker. Vijf respondenten vragen zich echter af of dit daadwerkelijk gebeurt of dat het wapen soms toch mee naar huis wordt genomen. Dit vormt – in verband met diefstal – een veiligheidsrisico als het wapen daarbij los in de tas, auto of thuis blijft liggen.
Een volgende risicofactor is dat verlofhouders en wapenhandelaren ook vervoerstromen op gang brengen. Met name de importkant laat zien dat wapens en, voornamelijk, munitie door vervoersbedrijven worden afgeleverd op woonadressen. Deze vervoersdiensten slaan deze pakketjes op in hun depot, of zetten deze voor de voordeur als verlofhouders niet thuis zijn bij aflevering. Een extreem voorbeeld hiervan:

Respondent BW: "Een vervoersdienst moest een pakketje met munitie afleveren bij een verlofhouder. De verlofhouder was echter niet thuis, dus gooide de post een briefje door de brievenbus met de tekst: het pakketje met munitie staat onder de struik. En de munitie stond daar dus een dag."

Hierdoor is deze munitie vrij gemakkelijk bereikbaar voor onbevoegden. Daarnaast zijn de depots van de meeste vervoersdiensten niet ingericht op de opslag van wapens en/of munitie. Enkele reacties van teamchefs over dit mogelijke veiligheidsrisico, zijn hierna weergegeven.

"Er zijn geen veiligheidseisen gesteld met betrekking tot de ruimte die als opslag dient. Iedereen kan daar een vrije interpretatie aan geven. Wat is inbraakvrij? Wanneer voldoet een wapenkluis aan de veiligheidseisen (die er niet zijn)?"

"Wel een risico, want de overheid heeft geen technische eisen gesteld aan de wapenkluis (als bedoeld in onderdeel B/8.1 van de Circulaire wapens en munitie)."

Het is de vraag in hoeverre de kwetsbaarheid op zich ook daadwerkelijk een veiligheidsrisico vormt. Van diverse respondenten hebben wij verhalen gehoord over gerichte inbraken bij verlofhouders thuis, waarbij wapens worden meegenomen of van overvallen op verlofhouders die onderweg zijn naar de schietvereniging of die op de parkeerplaats van de schietvereniging bestolen worden.
Uit de informatie van de teamchefs BW blijkt dat bij achttien van de 23 korpsen informatie over inbraken bij verlofhouders bekend is; in 2010 gaat het om 86 gestolen wapens en in 2011 om 75 wapens. Inbraken vinden zowel bij schietverenigingen als bij verlofhouders thuis plaats, waarbij in een aantal gevallen de gehele kluis is meegenomen door de inbrekers. Het is hierbij de vraag of het de inbrekers gericht gaat om de wapens of om de onbekende waarde van de goederen in de kluis. Gevaar van dit laatste voorbeeld is dat de inbrekers niet weten wat ze met die wapens aanmoeten en deze op de zwarte markt proberen te verkopen. Diverse respondenten geven echter wel aan dat gerichte inbraken, waarbij inbrekers zich enkel richten op de wapenkluis, zeker voorkomen. Informatie over verlofhouders is openbaar te vinden op internet (onder andere via sociale netwerksites) of op sites van schietverenigingen en de KNSA waar diverse foto's en wedstrijduitslagen staan waarin schutters en de vereniging waarvan zij lid zijn, worden genoemd. In combinatie met een telefoongids is het adres van deze personen dan vrij gemakkelijk te vinden. Daarnaast kunnen criminelen de schutters naar huis volgen wanneer zij van de schietverenigingen afkomen en naar hun auto moeten lopen die verderop geparkeerd staat (bij sommige verenigingen moeten leden in de buurt parkeren, omdat de parkeerplaats van de vereniging vol is). Een gegeven dat de kwetsbaarheid van het vervoer tevens verhoogt, is dat sommige schutters het hele land door rijden om schietbeurten te maken.

Hiermee stellen ze zichzelf vaker bloot aan het veiligheidsrisico. Tijdens de diverse gesprekken met respondenten wordt ook een aantal incidenten met overvallen tijdens het vervoer van wapens en munitie gemeld. We geven een aantal voorbeelden van incidenten.

Respondent BW: "Een voorzitter van een schietvereniging is op straat overvallen en zijn wapens zijn hem afhandig gemaakt. Daarnaast hoopten de daders wellicht dat hij ledenlijsten bij zich had, maar dat was gelukkig niet het geval."

Respondent BW: "De laatste tijd zijn er twee incidenten geweest waarbij schutters zijn beroofd van hun wapen. Bij de eerste ging het om een overval bij een schietvereniging voor de deur. Bij de tweede was sprake van een overval onderweg van de vereniging naar huis."

Overvallen zijn volgens de respondenten vooral iets van de laatste tijd en het gaat daarbij meer om incidenten dan dat het een veelvoorkomend verschijnsel is.

Bijvangst – voorstel centrale opslag van wapens en munitie

In 2005 werd in de Tweede Kamer het voorstel gedaan om wapens en munitie centraal bij schietverenigingen op te slaan in plaats van bij verlofhouders thuis. De minister van Justitie heeft dit voorstel destijds afgewezen, omdat dit zou leiden tot een te grote concentratie van wapens en een hogere beveiliging bij schietverenigingen zou vereisen.[1] Diverse respondenten onderschrijven ook de onwenselijkheid van dit voorstel. Op deze manier ontstaan grote wapendepots die niet continu bemand zijn, en mede daardoor aantrekkelijk zijn voor criminelen. Het veiligheidsrisico vermindert dus niet, maar verplaatst zich. Bovendien is het niet handig als schutters telkens langs hun vereniging moeten rijden voordat ze naar een wedstrijd gaan of gaan jagen. Met name voor de jacht zou een schietvereniging dan 24 uur per dag open moeten zijn. Ook zouden verenigingen of opslagplaatsen voor de wapens van jagers moeten worden opgezet, omdat deze nu vrijwel niet bestaan. Tot slot zouden schutters bij centrale opslag hun wapens steeds opnieuw moeten afstellen, omdat afstellingen kunnen veranderen in de opslag.

Tijdens de casestudies en *mystery guest* bezoeken blijkt dat de opslag en het vervoer van wapens bij schietverenigingen en schietcentra zorgvuldig verlopen. Enkele beschreven observaties:

"Bij aankomst bij de schietbaan kan geparkeerd worden op een groot parkeerterrein. Op het parkeerterrein staan twee jagers hun wapen klaar te maken om ermee te gaan schieten. Zij lopen over het terrein met hun wapen open geklapt.[2]"

"De schutters met verlof vervoeren hun eigen wapen gebroken (opengeklapt) in een koffer opgeborgen in de kofferbak naar huis."

"Alle leden hebben bij binnenkomst hun wapen in een koffer of tas, aangekomen bij de schietbaan wordt het wapen geladen met zojuist gekochte munitie."

Slechts bij één van de bezochte verenigingen liggen wapens los op tafel in de kantine. Juist omdat het een kleine ruimte betreft, is deze situatie niet wenselijk. Bij een ander bezocht centrum worden wapens los in een wapenrek in de kantine geplaatst. Hier zijn sociale controle en cameratoezicht echter duidelijk aanwezig. De wapens en munitie bij de verenigingen en centra zijn goed beveiligd met, meestal verankerde, kluizen in een met een ijzeren deur afgesloten wapenkamer. De wapenkamers zijn vaak beveiligd met een afzonderlijk beveiligingscircuit. Bij een melding kan het beveiligingsbedrijf direct zien of het gaat om een inbraak in de wapenkamer of een inbraak in de overige ruimtes van het centrum of de vereniging.

4.1.2 Hoeveelheid munitie en herladen van munitie

Een tweede risico dat door diverse respondenten is genoemd, betreft de regelgeving rondom munitie. Van de verkoop van de hoeveelheid munitie is geen landelijk overzicht. Schietverenigingen, schietcentra en wapenhandelaren zijn echter wel verplicht een registratie bij te houden van de munitie die zij verkopen. Een verlofhouder mag 10.000 stuks munitie hebben, maar enkel de politie kan dit tijdens thuiscontroles controleren. Voor het overige is hier weinig toezicht op, aangezien een verkoper niet weet hoeveel munitie een verlofhouder al heeft. Bovendien kan munitie via het internet relatief gemakkelijk worden gekocht. Daarnaast zien sommige respondenten het als een veiligheidsrisico dat de munitie bij de meeste verenigingen niet goed wordt beveiligd. Er wordt bijgehouden hoeveel munitie een individu koopt/meeneemt naar de baan, maar niet hoeveel diegene verschiet. Een (aspirant-)lid kan op deze wijze – bij gebrekkig toezicht – munitie van de baan mee naar huis nemen. Bij introducés en recreanten is het toezicht hierop scherper, dus zij zullen deze gelegenheid minder hebben.

Verder stellen veel respondenten de vraag waarom verlofhouders zoveel stuks munitie in huis moeten hebben. Uit gesprekken die wij hebben gevoerd met medewerkers van de afdeling BW en schietbaanhouders blijkt dat actieve sportschutters in een maand 3.000-3.500 patronen verschieten. Het veiligheidsrisico hierbij is met name dat munitie gemakkelijk kan worden doorgesluisd naar het illegale circuit. Dit risico is al eerder genoemd in wetenschappelijk onderzoek, waarin bleek dat munitie in het illegale circuit minimaal het dubbele opbrengt dan binnen het legale circuit.[3] Het is echter onduidelijk in hoeverre dit ook in de praktijk gebeurt. Bovendien geeft een respondent aan dat 50 kogels al meer dan genoeg zijn om een bloedbad aan te richten, dus is het de vraag in hoeverre een verlaging van de toegestane hoeveelheid munitie leidt tot een verlaging van het veiligheidsrisico.

Gelieerd aan dit risico zijn tijdens interviews de mogelijke risico's rondom het herladen van munitie door verlofhouders genoemd. De KNSA geeft aan dat door veel verlofhouders zelf munitie wordt gemaakt.

In Nederland mag iedere verlofhouder munitie herladen, zonder opleiding of cursus, maar met inachtneming van de wettelijke regels rondom herladen. Naast het commerciële aspect van herladen – herladen is goedkoper dan het kopen van nieuwe munitie – noemen respondenten ook het aspect van de hoeveelheden kruit die een herlader in huis heeft.[4] In deze hoeveelheid kruit en het gebrek aan toezicht op het proces van herladen, zitten dan ook de mogelijke veiligheidsrisico's volgens de respondenten.

> *Respondent BW: "Laatst vonden we tijdens een thuiscontrole bij een verlofhouder 30 kilo kruit. Deze man woonde gewoon in een woonwijk. Het gebeurt vaker dat mensen meer dan de toegestane drie kilo kruit in huis hebben, want hier wordt nauwelijks op toegezien."*

De mogelijke veiligheidsrisico's schuilen in het ontploffingsgevaar van opgeslagen kruit en tijdens het herladen, ongelukken op de schietbaan bij foutief herladen en doorverkoop van munitie. Dit risico is door twee respondenten genoemd.

4.1.3 Kwantiteit en kwaliteit van thuiscontroles

De kwantiteit en kwaliteit van thuiscontroles door de politie worden door een meerderheid van de respondenten genoemd.[5] In tabel 4.1. staat per korps het percentage verlofhouders dat werd gecontroleerd in 2011 weergegeven. Uit de tabel is af te lezen dat deze percentages erg variëren per korps.

Tabel 4.1 – percentage verlofhouders dat door de politie werd gecontroleerd in 2011 naar regio[6]

Korps	**%**		**Korps**	**%**
Amsterdam-Amstelland	91,2		*Brabant-Noord*	17,7
Brabant Zuid-Oost	15,0		*Drenthe*	62,1
Flevoland	47,2		*Friesland*	81,5
Gelderland-Midden	22,7		*Gelderland-Zuid*	21,5
Gooi en Vechtstreek	60,1		*Groningen*	69,2
Haaglanden	72,9		*Hollands Midden*	61,9
IJsselland	47,9		*Kennemerland*	71,8
Limburg-Noord	50,9		*Limburg-Zuid*	14,6
Midden- en West-Brabant	51,4		*Noord-Holland-Noord*	60,9
Noord- en Oost-Gelderland	34,8		*Rotterdam-Rijnmond*	74,4
Twente	17,3		*Utrecht*	68,9
Zaanstreek-Waterland	100		*Zeeland*	18,3
Zuid-Holland-Zuid	31,2			

Naast controles bij verlofhouders behoort het ook tot de taken van de politie om schietverenigingen en erkenningshouders te controleren. Uit het vragenlijstonderzoek onder teamchefs BW blijkt dat het percentage controles voor de meeste korpsen hoger ligt wanneer ook controles bij schietverenigingen, schietcentra en wapenhandelaren worden meegenomen. Zij lijken dus meer te worden gecontroleerd dan verlofhouders. Tijdens de casestudies geeft de helft van de exploitanten en bestuursleden echter aan weinig controle te krijgen. De reden die vrijwel alle politiekorpsen voor het gebrek aan thuiscontroles bij verlofhouders geven, is capaciteitstekort. Tot 2013 dienden de controles eens in het jaar plaats te vinden, sinds de invoering van de Cwm 2013 zijn de controles gebaseerd op een risicotaxatie. Personen die een overtreding begaan op de wapenregelgeving worden hierbij vaker gecontroleerd dan personen die zich aan de regelgeving houden.

Door het capaciteitstekort richt de politie zich met name op erkenninghouders en/of verenigingen of wordt een verlofhouder die niet thuis is, niet nogmaals bezocht. Het veiligheidsrisico zit hierbij vooral in het feit dat de politie de wet hoort te handhaven, maar in de praktijk niet altijd weet of deze ook daadwerkelijk op de juiste manier wordt nageleefd. De meeste verlofhouders en schietverenigingen geven aan dat de medewerkers van de politie/BW meer dan welkom zijn om een thuiscontrole te komen doen, omdat ze hun zaakjes goed op orde hebben en dat graag demonstreren. Daarbij geeft een controle toch een idee van toezicht van de overheid op verlofhouders, verenigingen en erkenninghouders. Doordat de controles bij voorkeur onaangekondigd plaatsvinden, moeten de verlofhouders, verenigingen en erkenninghouders hun wapens en munitie continu goed opbergen. Overtreding van de regels kan immers leiden tot een waarschuwing, proces-verbaal of intrekking van hun verlof. Veel van de respondenten vinden de lagere eisen met betrekking tot de kwantiteit van controles in de Cwm 2013 dan ook een negatieve ontwikkeling.[7]

Naast de kwantiteit van de controles is ook de kwaliteit een punt dat vaak wordt genoemd door respondenten. De controles door BW worden steeds vaker uitgevoerd door (wijk-) agenten van de basispolitiezorg (BPZ) en/of studenten van de politieacademie.[8] Veel van hen zijn niet bekend met wapens en munitie en soms moet de verlofhouder hen uitleg geven over waar het registratienummer van het wapen staat en welke munitie bij welk wapen hoort. Dit komt mede doordat er weinig aandacht (meer) is voor de Wwm en Cwm tijdens de opleiding en cursussen van de politieacademie. Daarnaast vinden verlofhouders het niet prettig dat deze agenten de thuiscontroles in uniform doen. De buren zien dat en vragen dan om uitleg. Niet iedere verlofhouder wil echter aan de buren vertellen dat hij een wapen thuis heeft. Toch zijn niet alle respondenten negatief over de uitvoering van controles door wijkagenten.

Respondent BW: "Blauw weet niet altijd genoeg over de wapens zelf, maar kan de eisen die in de wet zijn gesteld wel goed testen. Daarnaast is het een groter risico wanneer een verlofhouder stinkt naar de drank en het een rotzooi in huis is, dan dat het wapen even buiten de kluis ligt omdat het wordt schoongemaakt. Blauw weet het misschien niet allemaal, maar kijkt wel met een politiebril. Wanneer een verlofhouder stinkt naar drank wordt eerst een gesprek met hem gevoerd voordat verdere stappen worden ondernomen, maar dat is wel een risicofactor waar rekening mee moet worden gehouden tijdens controles."

De controle door de politie is een centraal punt binnen het verlofstelsel, wanneer deze niet deskundig wordt uitgevoerd, heeft dit effect op het gehele stelsel. Wel blijkt uit de casestudies en gesprekken dat BW altijd bij een nieuwe verlofhouder op thuiscontrole komt om de kluis te inspecteren.
Met betrekking tot de veiligheid op de vereniging en omgang met wapens kunnen de schietverenigingen ook een belangrijke rol spelen. Juist bij opslag en vervoer heeft BW een belangrijke functie, omdat zij de enige zijn die bij de verlofhouder thuis komen.

4.1.4 Resumerend

In tabel 4.2 worden alle mogelijke veiligheidsrisico's die zijn geïnventariseerd schematisch weergegeven.[9]

De kwetsbaarheid van de opslag en het vervoer van wapens en munitie komt het vaakst uit de dataverzameling naar voren. De lage eisen rondom opslag en vervoer, zeker in vergelijking met het buitenland, zien de respondenten als een groot veiligheidsrisico. Daarna zijn het herladen en de hoeveelheid munitie waarover schutters mogen beschikken vaak genoemd tijdens het veldwerk en de interviews. Verder zijn de kwaliteit en kwantiteit van controles van de politie een vaak genoemd mogelijk veiligheidsrisico. In paragraaf 4.3 wordt ingegaan op de mening van de onderzoekers over deze mogelijke veiligheidsrisico's, maar eerst zullen de door respondenten genoemde maatregelen worden besproken.

4.2 Identificeren en reduceren van risico's

De genoemde veiligheidsrisico's worden geïdentificeerd door de informatie die tijdens het onderzoek verzameld is. De kwetsbaarheid van de opslag en het vervoer van wapens en munitie blijkt deels uit het aantal inbraken en overvallen bij verlofhouders. De mogelijke veiligheidsrisico's rondom het herladen en de hoeveelheid munitie worden incidenteel door respondenten genoemd. Het lage aantal thuiscontroles wordt bevestigd door de informatie die we tijdens het onderzoek uit diverse bronnen hebben gekregen.
Een eerste maatregel die door veel respondenten is genoemd in relatie tot de kwetsbaarheid van de opslag van wapens, is om kwaliteitseisen aan kluizen te gaan stellen.
Voor brandwerende en inbraakwerende kluizen bestaat een ECB-S-(*European Certification Boards-Security*) en CEN-(*Comité Européen de Normalisation*)-certificering die gebaseerd is

Tabel 4.2 – genoemde veiligheidsrisico's met betrekking tot opslag en vervoer per methode.

	Interviews		Vragenlijsten			Casestudies		Expertbijeenkomst teamchefs
Veiligheidsrisico's	Wetenschappers (n=3)	Experts (n=17)	Teamchefs BW (n=23)	Wapenhandelaren (n=33)	Schietbaanhouders (n=14)	Casestudy (n=14)	Mystery guest (n=6)	Aanwezigen (n=14)
Kwetsbaarheid vervoer en opslag				n.g.	n.g.			Besproken
Hoeveelheid munitie en herladen				n.g.	n.g.			Besproken
Kwantiteit en kwaliteit thuiscontroles				n.g.	n.g.			n.g.

= door respondenten niet als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door minder dan 33 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door tussen de 33 en 67 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door meer dan 67 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

op de Europese normen (Euronorm 1143). Volgens respondenten zou het goed zijn deze normering ook aan wapenkluizen in Nederland te stellen. Deze maatregel heeft een positief effect op de kwetsbaarheid van de opslag van wapens. Door hogere eisen te stellen aan de kluizen, worden deze minder inbraakgevoelig en wordt het beeld van goede beveiliging duidelijker neergezet.[10]

De meest genoemde maatregelen door respondenten met betrekking tot de kwetsbaarheid van vervoer zijn het verplicht stellen van vervoer met een trekkerslot (slot met sleutel of cijfercode voor op de trekker van het wapen) en/of verankering van het wapen in het vervoersmiddel. Deze maatregelen verhogen de inspanning die nodig is om wapens van een verlofhouder afhandig te maken en in het geval van een trekkerslot is het wapen niet bruikbaar. Een trekkerslot is al verplicht in België, in Duitsland moet een wapen verankerd zijn tijdens het vervoer en in Engeland moet de grendel uit het kogelgeweer zijn of het voorhout van het hagelgeweer zijn gedemonteerd. De eisen in het buitenland zijn hoger dan in Nederland en het zou goed zijn als de Nederlandse wet- en regelgeving met betrekking tot de opslag en het vervoer van wapens meer op de buitenlandse wetgeving wordt aangepast.[11] Het gegeven dat wapens en munitie apart vervoerd moeten worden, zorgt er in de meeste gevallen voor dat bij overvallen enkel de wapens afhandig worden gemaakt en niet de munitie. Dit is volgens respondenten een goede bestaande maatregel.

Daarnaast kan worden gesteld dat wapens en munitie enkel aangetekend via vervoersbedrijven mogen worden verstuurd, zodat het altijd persoonlijk bij de verlofhouder wordt afgeleverd. Tevens kunnen eisen worden gesteld aan de opslaglocaties waar transportbedrijven wapens en munitie opslaan, maar respondenten menen dat dit moeilijker te handhaven zal zijn.[12]

Verder kan het veiligheidsrisico rondom de opslag van een wapen bij medegebruik in de opinie van respondenten worden verlaagd door verplicht te stellen dat een medegebruiker ook een eigen kluis aanschaft. In twee politiekorpsen is dit al verplicht.[13] Hierdoor worden enerzijds de regels rondom medegebruik soepeler, omdat het wapen niet direct terughoeft, maar bijvoorbeeld binnen een termijn van 24 uur, en anderzijds wordt het veiligheidsrisico lager, doordat een wapen altijd in een kluis wordt opgeslagen, zowel bij de hoofd- als medegebruiker.[14]

Het is moeilijk te achterhalen in hoeverre herladen en de hoeveelheid munitie die verlofhouders mogen hebben daadwerkelijk veiligheidsrisico's zijn. De oplossing voor deze mogelijke veiligheidsrisico's zit in de optiek van respondenten met name in het monitoren van munitiestromen. Een maatregel die voorgesteld wordt, is dan ook om de munitiestromen in kaart te brengen. Dit kan onder andere door een landelijke registratie van munitieverkoop in te voeren. Op deze manier kan gemonitord worden hoeveel munitie en slaghoedjes een verlofhouder koopt, wanneer dit aantal vele malen hoger is dan gebruikelijk valt dit op. Dit aantal kan dan door de politie vergeleken worden met het aantal schietbeurten die een persoon heeft gemaakt en eventuele maatregelen kunnen worden getroffen. Daarnaast kunnen op deze manier de munitiestromen beter in beeld worden gebracht en kan bepaald worden

of er daadwerkelijk sprake is van een veiligheidsrisico. Opgemerkt moet worden dat munitie die gekocht wordt in het buitenland of via internet via deze weg nog steeds niet wordt geregistreerd.[15]

Voor de mogelijke veiligheidsrisico's rondom het herladen van munitie is een tweede oplossing om, net als in Duitsland, een opleiding verplicht te stellen voor verlofhouders die munitie willen herladen. In Duitsland krijgen verlofhouders die voor zichzelf of de schietvereniging willen herladen, een cursus waarin ze leren hoe ze munitie moeten herladen en hoe de verwante risico's zoveel mogelijk ingeperkt kunnen worden. Na deze cursus ontvangen de herladers een certificaat en zijn zij bevoegd tot herladen. Daarnaast stellen sommige respondenten voor om een proeve van bekwaamheid in te stellen voor herladers. Deze is weliswaar niet gekoppeld aan een opleiding, maar zo wordt wel de kunde van de herlader getest. Op deze manier worden de veiligheidsrisico's van onder andere ontploffingsgevaar door foutief herladen voor de verlofhouders en verenigingsleden kleiner.[16]

Tot slot staan de kwaliteit en kwantiteit van de thuiscontroles van de politie hoog op de agenda binnen de politie zelf. Het is een bekend gegeven dat de controles vaker moeten worden uitgevoerd en dat de kwaliteit van deze controles moet worden verbeterd. Dat veel korpsen hieraan werken, bleek tijdens de diverse gesprekken die wij met medewerkers BW hebben gevoerd. Aangezien dit punt al is opgepakt door de politie zullen wij hier verder niet op ingaan.[17]

4.3 Reflectie door de onderzoekers

Met betrekking tot de opslag en het vervoer van wapens en munitie zijn, vanuit de respondenten en overige dataverzameling, drie veiligheidsrisico's te benoemen. De kwetsbaarheid van opslag en vervoer komt het vaakst naar voren, gevolgd door de hoeveelheid en het herladen van munitie en de kwantiteit en kwaliteit van thuiscontroles door de politie. Wij zien als onderzoekers de grootste risico's in de kwaliteit en kwantiteit van thuiscontroles door de politie. Hiermee wijken wij dus af van de mening van respondenten. Wij vinden dit het grootst mogelijke veiligheidsrisico vanwege het belang van deze controles voor de handhaving en toezicht op het verlofsysteem en de omgang met veiligheidsnormen binnen de sector. Het gehele verlofsysteem, en met name het toezicht op opslag en vervoer leunt op deze controles. Zonder deze vorm van controle is er geen toezicht op naleving van de wet- en regelgeving met betrekking tot het thema opslag en vervoer van wapens en munitie. Hoewel wij dit zien als het grootste risico, is de kwetsbaarheid van opslag en vervoer, met name door het verhoogde aantal inbraken en overvallen bij verlofhouders en schietverenigingen tevens een belangrijk veiligheidsrisico. Wapens en munitie vallen op deze wijze in de handen van personen die daar niet geschikt voor zijn. Hoewel wapens binnen het criminele circuit vaker vanuit de illegale wapenhandel komen, blijft deze ontwikkeling onwenselijk en risicovol.

Verder zijn de eisen rondom opslag en vervoer in Nederland beduidend lager dan in het buitenland. Het zou ten gunste van de veiligheid en uniformiteit van regelgeving goed zijn als

Nederland zich bij de regelgeving in buurlanden zou aansluiten. Tot slot zien wij, net als de respondenten, mogelijke veiligheidsrisico's in de hoeveelheid en het herladen van munitie. Deze risico's zijn echter moeilijk in te schatten doordat er geen zicht is op munitiestromen. De hoeveelheid munitie en kruit die een verlofhouder in bezit mag hebben, is gebaseerd op de milieuwetgeving. Wij zijn niet van mening dat dit aangepast dient te worden voordat er beter zicht is op de munitiestromen in Nederland. Daarnaast is een beperking van de hoeveelheid munitie lastig te monitoren, doordat munitie ook op internet en in het buitenland kan worden gekocht. Een proeve van bekwaamheid voor herladers is echter een goede maatregel. Hoewel er weinig incidenten bekend zijn op dit gebied, verhoogt deze test de veiligheid voor de herlader zelf en zijn medeschutters.
Met betrekking tot de kwetsbaarheid van opslag en vervoer is onze mening dat de genoemde, simpele en niet al te dure maatregelen (trekkerslot en verankering tijdens het vervoer) deze veiligheidsrisico's voor een deel zouden kunnen verkleinen. Dit geldt tevens voor het stellen van kwaliteitseisen aan kluizen. In hoeverre inbrekers en overvallers daadwerkelijk worden afgeschrikt door deze maatregelen is moeilijk in te schatten. Het beeld van een strengere beveiliging en een mogelijk preventieve werking wordt op deze wijze echter wel versterkt. Hierbij is het tevens van belang dat schietverenigingen en de KNSA voorzichtig omgaan met het publiceren van persoonsgegevens van verlofhouders op internet. Op het gebied van de mogelijke veiligheidsrisico's rondom munitie moet beter worden bekeken hoe de munitiestromen lopen om de daadwerkelijke grootte van deze risico's in te kunnen schatten en aan te kunnen pakken. Het feit dat dit vrijwel niet wordt gemonitord, is onwenselijk. Over het geheel is het met name belangrijk dat toezicht en controles door de politie worden geïntensiveerd en de kwaliteit wordt verbeterd, omdat deze controles een essentieel onderdeel van het verlofstelsel zijn en een belangrijk toezichtinstrument.

Eindnoten

1. Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 26494, nr. 6
2. Dit is op het terrein van centra en verenigingen de juiste manier van vervoer.
3. De Vries, 2010
4. Aangezien zwartkruit als gevaarlijker wordt beoordeeld, in verband met ontploffingsgevaar, ten opzichte van nitrokruit, mag een herlader hiervan slechts een kilo in huis hebben in plaats van drie kilo nitrokruit.
5. Tijdens alle casestudies en interviews met deskundigen is dit punt door respondenten naar voren gebracht, zonder dat het op de topiclijst van de onderzoekers stond. De respondenten hadden het niet altijd over hun eigen korps, maar ook over hun indruk van de controles in het algemeen.
6. Gegevens vanuit de korpsen via een WOB-verzoek door Nu.nl, 19 oktober 2012.
7. Tijdens de interviews was de Cwm 2013 nog niet gepubliceerd, maar uit eerdere interviews waren enkele veranderingen bij ons bekend. Deze hebben we aan enkele respondenten voorgelegd.
8. Uit de antwoorden van teamchefs BW blijkt dat in tien van de 23 korpsen de controles enkel worden uitgevoerd door BW. In de andere korpsen wordt dit samen met agenten BPZ (7) en/of studenten van de politieacademie gedaan (2). De overige korpsen hebben hier geen mededelingen over gedaan.

9. In 3.1.4 is een uitgebreide toelichting gegeven op de gehanteerde kleuren in de tabel.
10. 19 van de 53 respondenten hebben deze maatregel genoemd.
11. Deze maatregel is door 17 van de 53 respondenten genoemd.
12. De aanpassing van deze regelgeving is door 7 van de 53 respondenten genoemd.
13. De regeling is gestoeld op de ervaringen uit de praktijk. Het ophalen/terugbrengen van een geleend wapen kan/kon in sommige gevallen niet en om de veiligheid te waarborgen, is de verplichting gesteld dat de medegebruiker ook een wapenkluis moet hebben.
14. Deze maatregel is door 5 van de 53 respondenten genoemd.
15. Een betere monitoring van munitiestromen is door 9 van de 53 respondenten genoemd.
16. Deze maatregel is door 9 van de 53 respondenten genoemd.
17. 19 van de 53 respondenten hebben dit punt genoemd.

5 Schieten zonder verlof

Het derde en laatste thema waaraan we in relatie tot mogelijke veiligheidsrisico's aandacht aan besteden, is het laten schieten zonder verlof. Allereerst worden de mogelijke risico's genoemd die door respondenten tijdens de dataverzameling naar voren zijn gebracht, alsmede de frequentie waarmee ze voorkomen. Ook wordt ingegaan op de vraag hoe deze risico's mogelijk te identificeren en reduceren zijn volgens respondenten. We besluiten dit hoofdstuk met een beoordeling van de onderzoekers over de realiteitswaarden van de risico's en de kwaliteit van de mogelijke maatregelen.

5.1 Inventarisatie risico's, perceptie en frequentie

Er zijn vijf categorieën schutters in spé die zonder verlof of akte mogen schieten. Het betreft introducés, aspirant-leden van een schietvereniging, leden van een schietvereniging zonder verlof[1], recreanten bij schietcentra en jagers in opleiding. Voor deze categorieën gelden bij zowel schietverenigingen als schietcentra aparte regels ten opzichte van sportschutters en jagers die wel beschikken over een akte of verlof. Introducés, recreanten, jagers in opleiding en aspirant-leden mogen[2] alleen schieten met hageljachtgeweren of kogelgeweren van het kaliber .22. Daarnaast moeten zij tijdens het schieten voortdurend worden begeleid door een baancommandant of een instructeur. Deze toezichthouder neemt het wapen en de munitie mee naar de schietbaan. Pas op het schietpunt aangekomen, worden het wapen en de munitie overhandigd aan de schutter. De instructeur blijft tijdens het schieten bij de schutter op het schietpunt. Na het schieten moeten het wapen en de overgebleven munitie direct worden teruggegeven aan de instructeur. Deze dient tevens te controleren of het aantal verschoten patronen en het aantal overgebleven patronen klopt met het aantal uitgereikte patronen. Jagers en verlofhouders mogen, na vertoon van hun verlof of akte, zelfstandig op de schietbaan schieten.[3]

Van belang om te melden, is verder dat zowel schietverenigingen als schietcentra een bezoekersregistratie moeten bijhouden van introducés, recreanten en jagers in opleiding die komen schieten. Voor schietverenigingen geldt dat een introducé slechts drie keer per jaar

mag komen schieten. Voor schietcentra is geen limiet gesteld aan het aantal keren dat een recreant of jager in opleiding mag komen schieten.

Op basis van de interviews, casestudies en vragenlijsten zijn er drie mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot het thema schieten zonder verlof. Het betreft:

1. Te laat en te weinig professioneel screenen. Het uitgebreid screenen van aspirant-leden van een schietvereniging door de politie vindt pas plaats bij de verlofaanvraag. Hierdoor kunnen ook personen die niet 'geschikt' zijn voor de schietsport zich relatief lang bekwamen in de schietsport. Ook is het de vraag of de screening op alle punten professioneel genoeg is.
2. Het ontbreken van een landelijke registratie van introducés en recreanten waardoor het relatief eenvoudig is om bekwaam te worden in de schietsport zonder dat er sprake is van een gedegen screening.
3. Gebrek aan toezicht op recreanten op de baan waardoor er voor andere aanwezigen veiligheidsrisico's kunnen ontstaan.

Het laten schieten zonder verlof wordt door zestien van de 23 politieregio's als een veiligheidsrisico gezien. Deze regio's wijzen met name op het zich kunnen bekwamen van personen die wellicht niet geschikt zijn voor de schietsport. Een mening die overigens ook door de wetenschappers die wij geïnterviewd hebben, wordt gedeeld. In zes regio's ziet de politie geen risico, omdat ze geen negatieve voorbeelden kent of omdat ze vindt dat het bij verenigingen goed geregeld is en de procedures en regels netjes worden nageleefd. Een regio heeft geen mening over dit onderwerp.
Bestuursleden van schietverenigingen en schietbaanhouders zien over het algemeen geen veiligheidsrisico's op dit punt. Zij vinden dat er zeer serieus wordt omgegaan met de veiligheid, en het toezicht en de begeleiding op de baan zijn altijd aandachtspunten voor hen. Wel geven bijna alle respondenten aan dat het voor hen moeilijk is om een schutter in spé op alle fronten goed te kunnen screenen. Daarmee komen we bij het eerste veiligheidsrisico dat we zullen toelichten. Verder wordt ingegaan op de vraag hoe vaak deze risico's zich voordoen volgens de respondenten.

5.1.1 Te laat professioneel screenen van aspirant-leden op geschiktheid

Door het leeuwendeel van de respondenten die we hebben gesproken, wordt aangegeven dat er ten aanzien van aspirant-leden een onnodig veiligheidsrisico wordt genomen door het moment van echt screenen pas te laten plaatsvinden na een jaar lidmaatschap in combinatie met achttien afgetekende schietbeurten.[4] Dit is het moment dat er een verlofaanvraag voor een vuurwapen wordt gedaan bij BW van de politie. De vraag of iemand geschikt is voor de schietsport en dus mag schieten op een schietbaan en in het bezit zou mogen zijn van vuurwapens en munitie komt hiermee aan de orde.

Geschiktheid kan daarbij op verschillende manieren worden ingevuld:

- Vanuit politie- en justitieperspectief. Is de persoon vrij van antecedenten en maakt hij geen deel uit van een risicovolle omgeving[5] of crimineel milieu?
- Vanuit het perspectief van de geestelijke gezondheid. Is de persoon geestelijk stabiel en niet onder behandeling van een arts of psychiater?
- Vanuit verenigingsperspectief. Past iemand als persoon binnen het ledenbestand van de betreffende vereniging?

Een bestuurslid: "De verantwoordelijkheid voor de screening ligt niet bij de vereniging, zij zijn niet deskundig. Een bestuurslid kan niet beoordelen of iemand psychisch in orde is. Hij is geen psychiater. Het is gevaarlijk om de screening alleen te laten afhangen van de onderlinge sociale controle op de vereniging."

De huidige praktijk die wij hebben opgetekend, is dat er op het moment dat iemand lid van de vereniging wil worden een VOG wordt aangevraagd. Over het VOG zijn overigens wel verschillende interpretaties en waarderingen, zo laat ons onderzoek zien. Sommige bestuursleden denken dat een VOG gelijkstaat aan een antecedentenonderzoek, terwijl anderen uit ervaring weten dat dit niet juist is. Naast het moeten overleggen van een VOG vindt er binnen de verenigingen die wij hebben bezocht ook een meer sociale screening op geschiktheid plaats, zoals weergegeven in onderstaand intermezzo.

Verdieping – de aspirant op het prikbord

Tijdens ons veldwerk hebben we bij diverse verenigingen op het prikbord kaarten van aspirant-leden zien hangen. Op de kaart staat een foto en de naam van de aspirant en deze blijft een aantal maanden hangen. Leden van de vereniging hebben de mogelijkheid om binnen een gestelde termijn bezwaar aan te tekenen tegen een volwaardig lidmaatschap. Men kijkt hoe de persoon zich gedraagt, maakt kennis met de aspirant en kan een indruk krijgen van hoe de aspirant met de sport omgaat. Ook wordt gelet op hoe de persoon over de sport en over wapens praat en hoe serieus hij ermee omgaat. Een bestuurslid over het belang van deze werkwijze: "Het vragen om een VOG is prima, maar niet waterdicht om de rotte appels eruit te halen. Bij ons is het een combinatie van formele en informele controle. De formele controle is de VOG en het overleggen van documentatie en de informele controle bestaat uit het contact met de overige leden".[6]

De definitieve screening door de afdeling BW van de politie vindt echter pas plaats nadat er een verlofaanvraag door de betreffende aspirant is gedaan.[7]
Vrijwel alle respondenten zijn het erover eens dat schietverenigingen niet alleen hun best doen, maar er ook belang bij hebben om de sociale screening van het aspirant-lid goed en serieus uit te voeren. Onze observaties ondersteunen dit ook. Toch zijn er ook beperkingen, want de VOG geeft niet altijd alle informatie die nodig is en als het gaat om de beoorde-

ling van de geestelijke gezondheid van het aspirant-lid zijn bestuurders van verenigingen en medewerkers van BW logischerwijs niet deskundig. Door het gebrek aan professionaliteit (met name op het punt van de geestelijke gezondheid) in combinatie met het moment van screening door BW kunnen er twee situaties ontstaan. In de eerste plaats kunnen personen die niet geschikt zijn voor de schietsport zich bekwamen in de schietsport en in de tweede plaats kan de situatie ontstaan dat ze als privépersoon ook in het bezit komen van een vuurwapen en munitie.

Hamvraag is natuurlijk hoe vaak aspirant-leden eigenlijk niet geschikt zijn of een gevaar kunnen opleveren. Tijdens onze interviews en gesprekken hebben we voorbeelden gehoord van aspirant-leden die uiteindelijk – via de sociale screening – niet door de ballotage komen omdat ze niet passen binnen het sociale profiel van de vereniging. We hebben daarbij ook voorbeelden gehoord dat introducés die aspirant-lid wilden worden, geweigerd zijn omdat men binnen de vereniging een slecht gevoel had over de persoon of dat men over informatie beschikte dat er iets met de persoon aan de hand was (verslaving, risicovolle omgeving). Een enkele keer haakt een schutter in spé af omdat hij bang is geen VOG te zullen ontvangen. In deze gevallen is er sprake van een preventieve werking van de VOG en een prima werking van de sociale screening door de vereniging. Opvallend is dat deze personen – in tegenstelling tot leden die worden geroyeerd – niet worden gemeld en geregistreerd bij de KNSA, waardoor ze zonder veel problemen hun 'geluk' bij een andere vereniging kunnen beproeven.

Verdieping – grootte schietvereniging

Tijdens het onderzoek bleek dat de grootte van schietverenigingen erg varieert. Sommige verenigingen hebben slechts tien leden, terwijl andere verenigingen meer dan 200 leden hebben. Uit het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid blijkt dat de helft van de schutters lid is van een vereniging met 51-200 leden, een kwart is lid van een vereniging met minder dan 50 leden, en een kwart is lid van een grote vereniging met meer dan 200 leden.[8] Sociale controle wordt door schietverenigingen als een belangrijke screeningsfactor voor (nieuwe) leden gezien. De grootte van een vereniging heeft consequenties voor de sociale controle binnen verenigingen. Het stelsel rondom schietverloven is erop gebaseerd dat mensen elkaar kennen en iets met de kennis kunnen doen. Respondenten zien zowel veiligheidsrisico's bij grote als kleine verenigingen. Bij grote verenigingen is het risico van anonimiteit en dat schutters opgaan in de massa, terwijl bij kleine verenigingen juist een ons-kent-ons sfeer kan ontstaan en medeschutters wellicht eerder de hand boven het hoofd wordt gehouden als zij een fout maken. Als oplossing zien respondenten om een minimum en maximum aantal leden per vereniging in te stellen.

Uit de gesprekken met functionarissen van de afdelingen BW van de politie komt naar voren dat er – na de aanvraag van een verlof – verloven worden geweigerd op basis van antecedenten of een breder beeld van de persoon en zijn omgeving. Ook de politie geeft daarbij

aan "*…niet in het hoofd van de persoon te kunnen kijken*". Op basis van landelijke cijfers is bekend dat er tussen 2009 en 2011 jaarlijks ongeveer 70 verloven worden geweigerd. In 2012 zijn er tot oktober 102 verloven geweigerd. Deze personen zijn dus niet geschikt maar hebben zich wel een tijdje kunnen bekwamen in de schietsport.
Over de aantallen personen die niet geschikt zijn op basis van problemen in de geestelijke gezondheidssfeer kunnen wij – behalve in het geval Tristan van der V. – op basis van het onderzoek en de afwezigheid van screeningsinstrumenten[9] geen uitspraak doen[10].

5.1.2 Het ontbreken van een landelijke registratie van introducés en recreanten

Zoals aangegeven, mogen introducés drie keer schieten bij een schietvereniging voordat ze besluiten om aspirant-lid te worden. Indien men na die drie keer besluit om geen lid te worden, is het geen probleem om vervolgens wederom drie keer als introducé bij een andere schietverenging te gaan schieten, omdat er geen landelijke registratie wordt bijgehouden van personen die als introducé gaan schieten.

Voor recreanten[11] die kunnen schieten bij een schietcentrum is er in het geheel geen beperking, want recreanten worden niet gescreend en er is dus ook geen beperking aan het aantal schietbeurten. In theorie is het volgens respondenten dus relatief eenvoudig om bekwaam te worden in de schietsport zonder dat er sprake is van enige screening op geschiktheid. Het enige dat deze personen hiervoor dienen te tonen, is hun identiteitskaart. Goed om aan te geven, is dat schietcentra en schietverenigingen wel een bezoekersregistratie dienen bij te houden. Deze wordt bijgehouden voor de eigen administratie, minimaal drie jaar bewaard en door BW nagekeken tijdens een controle.

Verdieping – anoniem naar een schietcentrum

Tijdens het onderzoek zijn onderzoekers samen met familieleden of vrienden zes keer bij verschillende schietcentra als *mystery guest* gaan schieten. Op een centrum na moesten we van tevoren per telefoon of via de website een reservering maken en onze naam doorgeven. Aangekomen op het centrum werden we telkens bijna direct aangesproken of moesten we ons melden bij een balie. Drie keer moesten we ons zelf inschrijven in het bezoekersregister, de overige drie keer had men onze gegevens al via de mail of telefoon vastgelegd. Opmerkelijk was dat er nergens naar ons identiteitsbewijs is gevraagd ter controle.

Natuurlijk – en daar is bijna iedereen die wij gesproken hebben het wel over eens – moet er de mogelijkheid zijn om kennis te maken met de schietsport via een introducéregeling of als recreant. Waar het om gaat, is dat, als mensen met de nodige regelmaat schieten en de schietsport bedrijven, ze eigenlijk lid zouden moeten worden van een schietvereniging, waardoor er ook sprake kan zijn van screening op geschiktheid. Het is en blijft vreemd dat de regels en screening voor schutters met een verlof of akte zeer streng zijn maar dat dit in het geval van schutters in spé veel minder is of zelfs ontbreekt, met name bij schietcentra.

Vanuit de schietverenigingen is men het eens met bovenstaande redenering, omdat men introducés bij geschiktheid graag wil binden aan de vereniging als lid. Voor de exploitanten van schietcentra of schietbanen ligt dit anders, want zij hebben een commercieel belang bij het schieten. Voorts zien zij het veiligheidsrisico ook niet, omdat de meeste mensen volgens hen recreatief en incidenteel komen schieten.

Een wapenhandelaar: "Het schieten door recreanten kan helpen om het imago van de schietsport te verbeteren. Mensen zonder kennis van vuurwapens die de behoefte voelen om eens te willen weten wat een schietclub nu eigenlijk is, kunnen proeven van het hoge sportniveau wat aan de sport kleeft. De schietsport is geen duistere keldersport."

Met betrekking tot de vraag hoe vaak introducés en recreanten zich bekwamen in de schietsport waardoor er veiligheidsrisico's ontstaan, is er sprake van vermoedens, maar slechts zelden van harde aanwijzingen. Zo is er het voorbeeld van een introducé die zich van het leven heeft beroofd en zijn er signalen (bijvoorbeeld in Amsterdam en Limburg) dat criminelen leren schieten op schietcentra.
Een schutter met verkeerde bedoelingen kan zich, met andere woorden, op een legale manier bekwamen in de schietsport en een wapen verkrijgen via het illegale circuit. De cijfers die hierover bekend zijn – zie hoofdstuk 2 – blijven echter laag.

5.1.3 Gebrek aan toezicht op recreanten

Een enkele respondent ziet in het gebrek aan toezicht op recreanten een veiligheidsrisico in de zin dat er op de baan voor anderen een veiligheidsrisico kan ontstaan. De meeste respondenten – uit de hoek van de schietcentra, maar ook vanuit de politieregio's – zijn het daar overigens niet mee eens, want schietbaanhouders hebben er alle belang bij om netjes en vooral veilig te opereren, omdat ze anders hun erkenning kwijtraken. Een en ander blijkt ook uit onderstaande reacties.

Een schietbaanhouder: "Op onze schietbaan worden personen zonder wapenverlof alleen met een instructeur (verbonden aan de schietbaan) en met een wapen en munitie van de schietbaan toegelaten op de baan. Zo moet het op iedere schietbaan gebeuren. Zolang een persoon nog niet heeft bewezen veilig om te kunnen gaan met een wapen moet deze nooit en te nimmer zelfstandig te vinden zijn op een schietbaan. Een jaar oefenen onder begeleiding van een instructeur is minimaal nodig om een persoon zelfstandig met wapens te laten omgaan. Het gaat immers niet alleen om de veiligheid van de persoon in kwestie, maar om de veiligheid van elke schutter op de schietbaan."

Een respondent: "Als gek zonder verlof kun je overal schieten, maar je staat de gehele tijd onder toezicht van een instructeur en per schietronde kost het een behoorlijk bedrag. Bovendien leer je niet echt schieten met recreatieschieten."

Tijdens twee van de zes door ons uitgevoerde *mystery guest* bezoeken constateerden wij op dit punt overigens wel veiligheidsrisico's. Bij een schietcentrum was het voor een onderzoekster mogelijk om zonder begeleiding de wapenkamer binnen te lopen: *"In het gebouw is een wapenkamer. Op deze kamer staat met stickers dat dit de wapenkamer is, dus dat is snel duidelijk. Op het moment dat wij op onze instructeur aan het wachten waren, stond de deur van de wapenkamer op een kier. Om te controleren of er iemand was die dit in de gaten hield, ben ik naar binnen gelopen en hier zag ik geweren en munitie liggen. Ik weet niet of het gebruikelijk is dat deze deur open staat, maar dat lijkt me niet."*

Bij een ander schietcentrum kon een onderzoekster met een kaliber .22 vuurwapen rondlopen: *"Ik kon tijdens het schieten met het geladen pistool in mijn hand naar mijn vriend lopen (ongeveer 2,5 meter), bij hem op zijn schietpunt schieten en weer met geladen pistool teruglopen en op mijn eigen plek verder schieten, zonder dat een van de instructeurs er iets van zei."*

Verdieping – omgang met introducés en recreanten

Schietverenigingen zijn aan strenge regels gebonden wanneer het aankomt op introducés. Deze personen moeten worden geregistreerd en continu worden begeleid tijdens het schieten. Tijdens de casestudies hebben wij geconstateerd dat dit vrijwel bij alle door ons bezochte schietverenigingen zeer nauwkeurig gebeurt. Alle gelegenheden hebben een introducéregister op de balie liggen en op de schietpunten wordt geschoten onder begeleiding van een baancommandant. Daarnaast stellen sommige schietverenigingen als extra eis dat introducés enkel mee mogen komen met verenigingsleden, zodat zij een inschatting kunnen maken 'van wat voor vlees zij in de kuip hebben'. Bij diverse schietcentra worden bovendien door de instructeur telkens maar twee patronen in het geweer van de recreant geladen, als extra veiligheidsmaatregel.

De overige indrukken tijdens de *mystery guest* bezoeken over de wijze van begeleiding, de instructie en het toezicht zijn erg positief. Iedereen heeft een vaste instructeur, krijgt een duidelijke instructie en tijdens het verblijf op de baan heeft de instructeur het wapen en de munitie bij zich. Pas net voor het moment van schieten, wordt het wapen in de afgeschermde schietruimte aan de schutter gegeven en door de instructeur geladen. Na de schietbeurt moet het wapen weer ingeleverd worden.

Een schietbaanhouder: "In principe hoeven er geen veiligheidsrisico's te zijn. Er is sprake van gediplomeerde c.q. erkende instructeurs door de KNSA of SJN. De instructies in de circulaire zijn duidelijk en goed. Het hangt af van de uitvoering en naleving ervan."

5.1.4 Resumerend

In tabel 5.1 worden de mogelijke veiligheidsrisico's die uit de dataverzameling naar voren zijn gekomen op het onderwerp laten schieten zonder verlof schematisch weergegeven.[12]

Tabel 5.1 – genoemde veiligheidsrisico's met betrekking tot schieten zonder verlof per methode.

	Interviews		Vragenlijsten			Casestudies		Expertbijeenkomst teamchefs
Veiligheidsrisico's	Wetenschappers (n=3)	Experts (n=17)	Teamchefs BW (n=23)	Wapenhandelaren (n=33)	Schietbaanhouders (n=14)	Casestudy (n=14)	Mystery guest (n=6)	Aanwezigen (n=14)
Moment screening				n.g.				Besproken
Registratie introducés en recreanten				n.g.				Besproken
Gebrek toezicht recreanten				n.g.				Besproken

= door respondenten niet als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door minder dan 33 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door tussen de 33 en 67 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

= door meer dan 67 procent van de respondenten als mogelijk veiligheidsrisico genoemd.

Op basis van tabel 5.1 wordt duidelijk dat het moeilijk is een onderscheid te maken tussen de tijdens de dataverzameling gevonden veiligheidsrisico's. Alle drie de mogelijke risico's zijn tijdens alle methoden naar voren gekomen. Het te laat en te weinig professioneel screenen, is niet door alle respondenten genoemd of tijdens *mystery guest* bezoeken opgemerkt, maar dat is ook niet altijd mogelijk. Wanneer het mogelijk was, werd dit risico regelmatig genoemd. Voor het gebrek aan een landelijke registratie voor recreanten en introducés en het gebrek aan toezicht op recreanten geldt dat deze veiligheidsrisico's tijdens iedere vorm van dataverzameling naar voren zijn gekomen.

5.2 Identificeren en reduceren van risico's

In deze paragraaf gaan we in op de tijdens de dataverzameling gevonden werkwijzen of maatregelen om de drie genoemde mogelijke veiligheidsrisico's die gerelateerd zijn aan het laten schieten zonder verlof of lidmaatschap te identificeren en reduceren. Met betrekking tot het eerste veiligheidsrisico, het te laat professioneel screenen van aspirant-leden is sinds Alphen aan den Rijn en het verschijnen van het rapport van de Onderzoeksraad vooral op het punt van het vaststellen van de geestelijke gesteldheid van de schutter in spé het nodige in ontwikkeling gezet.

Bijvangst – vragenlijst en psychologische test

Mede naar aanleiding van het schietincident in Alphen aan den Rijn ontstonden veel vragen bij diverse partijen over controle op de psychische gesteldheid van (aspirant-)schutters. Hoe kun je deze testen? Wat zijn signalen wanneer iemand niet lekker in zijn vel zit? Ligt de verantwoordelijkheid bij verenigingen of bij de politie? In het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid worden diverse aanbevelingen gedaan rondom het screening van de psyche van schutters. Op 1 januari 2013 is een landelijk inlichtingenformulier geïntroduceerd dat door sommige korpsen gebruikt wordt. In dit formulier wordt onder andere gevraagd naar psychologische behandelingen, antecedenten en misbruik van verdovende middelen.[13] Met behulp van deze vragenlijst wordt het criterium 'vrees voor misbruik' getest. Schutters dienen deze lijst bij hun verlofaanvraag in te vullen. De screening is dus op basis van zelfrapportage en geen officiële psychologische test. Om de antwoorden te controleren, kunnen referenten bevraagd worden en informatiebronnen worden geraadpleegd. Wanneer de politie erachter komt dat de aanvrager liegt, wordt zijn verlofaanvraag automatisch geweigerd. Het toekomstige doel van het ministerie van VWS en het ministerie van V&J is om een verplichte psychologische test in te voeren. De vragenlijst is een middel totdat deze test er is. Een dergelijke psychologische test wordt momenteel door het Trimbos Instituut ontwikkeld.

Over het verleggen van het moment van het screenen van aspirant-leden door BW is vaker discussie geweest. Tijdens het onderzoek is door respondenten gesuggereerd om op basis van een screening bij aspirant-leden vanuit alle drie de invalshoeken (politie/justitie, geestelijke gezondheid en sociaal) een proefverlof af te geven.
De goede voorbeelden van de wijze waarop sommige verenigingen op dit moment omgaan met de sociale screening en ballotage zouden door de KNSA ook overgebracht kunnen worden naar c.q. verplicht gesteld kunnen voor verenigingen waar dit minder goed gaat.[14]
Verder lijkt het volgens respondenten voor de hand liggend om als KNSA niet alleen een registratie bij te houden van geroyeerde leden, maar ook van aspirant-leden die geweigerd worden door een vereniging. Hierbij gaat het niet om leden die worden geweigerd omdat ze niet bij de cultuur van de club passen, maar enkel om leden die worden geweigerd omdat de vereniging hen de omgang met een wapen niet toevertrouwt. Na weigering kunnen zij zich nu namelijk vrij gemakkelijk aanmelden bij een andere schietvereniging.[15] Het registreren van geweigerde leden kan echter problematisch zijn in verband met de privacywetgeving. Daarom is een andere optie om het inlichtingenformulier dat sinds de Cwm 2013 gebruikt wordt door de politie bij een eerste verlofaanvraag ook in te laten vullen door aspirant-leden die lid willen worden van een schietvereniging.[16]

Het tweede veiligheidsrisico, het ontbreken van een landelijke registratie van introducés en recreanten, zou eigenlijk op korte termijn door de KNSA en de bond voor schietbaaneigenaren ter hand kunnen worden genomen in de opinie van respondenten. Er is al een verplichting voor schietvereniging en -centra om een bezoekersregistratie bij te houden, wat de meeste verenigingen digitaal doen, waardoor de stap naar een landelijk systeem niet zo groot hoeft te zijn. Van een dergelijke landelijke registratie kan in eerste aanleg een preventieve werking uitgaan richting personen die graag anoniem willen blijven op een schietbaan. Daarnaast biedt het systeem bestuursleden van een schietvereniging de mogelijkheid om na te gaan of de introducé echt nieuw is en de schietbaaneigenaar kan nagaan of het voor bepaalde bezoekers toch niet verstandig is om ze te adviseren om lid te worden van een vereniging. Afhankelijk van het gekozen systeem zouden er ook periodiek landelijke analyses kunnen worden uitgevoerd om niet-gescreende personen die zich sterk aan het bekwamen zijn in de schietsport uit de anonimiteit te halen.[17] Een andere maatregel die respondenten hebben aangegeven, is om een eigen verklaring – zoals gebruikelijk is bij extreme sporten als abseilen en klimmen – in te laten vullen door introducés en recreanten. In deze verklaring staat bijvoorbeeld dat men geen lichamelijke beperkingen heeft waardoor zij een gevaar vormen voor zichzelf of andere medesporters en geen risico zullen nemen om gevaar te veroorzaken.[18]

Voor het derde en laatste veiligheidsrisico, het gebrek aan toezicht op recreanten, ligt de verantwoordelijkheid in eerste aanleg vooral bij de Nederlandse bond van schietbaaneigenaren.[19] Zij zouden periodiek ter verhoging van de kwaliteit en veiligheid *mystery guest*

bezoeken kunnen uitvoeren en de resultaten hiervan op een opbouwende manier teruggeven aan de betreffende schietbaaneigenaar. Daarnaast is het van belang dat BW ook op dit punt regelmatige controles uitvoert.[20]

5.3 Reflectie door de onderzoekers

De drie veiligheidsrisico's binnen het onderwerp laten schieten zonder verlof zijn door vrijwel alle respondenten onderkend en wij als onderzoekers sluiten ons bij deze risico's en de redeneringen aan. Rondom het laten schieten zonder verlof hebben we als onderzoekers veel veldwerk verricht, waarbij we onaangekondigd en soms anoniem kennis hebben gemaakt met de wijze waarop het eraan toegaat bij schietverenigingen en in schietcentra. Die kennismaking was positief en gaf blijk van een tak van sport waar men over het algemeen zeer serieus omgaat met veiligheidsrisico's. Toch bevreemdt het ons dat er, naast de strikte regels waar verlofhouders mee te maken krijgen, zoveel ruimte is voor introducés en recreanten die kwaad zouden willen. Wij waren verrast over het gemak waarmee iedere burger na een telefoontje en zonder ID-controle met een vuurwapen op een schietbaan kan staan. Dat het vervolgens oncontroleerbaar blijft als diezelfde persoon zich week in week uit gaat bekwamen in de schietsport zonder gescreend te worden, is opmerkelijk. Ondanks het feit dat het moeilijk inzichtelijk te maken is hoe vaak deze werkwijze tot incidenten leidt, sluiten wij bij het idee van respondenten aan dat het goed zou zijn wanneer er een landelijke registratie van introducés en recreanten zou zijn. *"De schietsport is een sport als alle andere, maar er wordt wel gebruikgemaakt van wapens en munitie en dat vraagt om extra zorgvuldigheid"*, zoals een van onze respondenten aangaf. Schutters in spé worden met een landelijke registratie uit de anonimiteit gehaald en personen die niet geschikt zijn voor de schietsport worden in beeld gebracht.

De screening van (aspirant-)leden is na Alphen aan den Rijn al een onderwerp dat in de belangstelling staat en waarop actie wordt ondernomen. Het gaat dan vooral om de professionalisering van de screening op het onderdeel 'geestelijke gezondheid' van de toekomstige schutter. Mede gezien de behoefte bij schietverenigingen en het aanwezige draagvlak willen wij ervoor pleiten om serieus te overwegen om de screening door BW al bij aspirantleden te laten plaatsvinden en niet pas na achttien schietbeurten bij een verlofaanvraag. Een dergelijke maatregel vraagt volgens de door ons gesproken respondenten niet meer capaciteit bij de politie en kan mogelijke veiligheidsrisico's reduceren. Mocht het niet mogelijk zijn om het screeningsmoment door BW naar voren te verleggen dan zou het aanbeveling verdienen dat schietverenigingen bij twijfel omtrent een aspirant-lid een '*go*' of '*no-go*' advies aan BW kunnen vragen. Op dit moment kan dit niet in verband met de privacywetgeving. Ten aanzien van de screening door BW zou het mogelijk moeten worden gemaakt dat BW bij onderzoek naar de persoon ook gebruik zou mogen maken van informatie die afkomstig is van de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE). Via de CIE kan er namelijk meer zicht komen op de persoonlijke levenssfeer van de aanvrager en de mogelijke risico's die daarbij

naar voren komen. Het bevragen van de CIE wordt in een aantal regio's al gedaan, maar is nog geen landelijk beleid.
Tijdens het onderzoek hebben wij bij respondenten het idee geopperd om ook recreanten of introducés te onderwerpen aan een screening. Geen van de respondenten vond dit nodig of nuttig. Dit is namelijk vrijwel niet haalbaar vanwege privacywetgeving en voor schietcentra ondoenlijk, omdat daar ook bedrijfsuitjes worden georganiseerd waarbij zij niet altijd vooraf de namen van de deelnemers doorkrijgen. Volgens ons is een landelijke registratie van recreanten en introducés in combinatie met een eigen verklaring voldoende waarborg om de eventuele veiligheidsrisico's te reduceren. Voor de eigen verklaring zou een voorbeeld kunnen worden genomen aan de eigen verklaring die wordt gebruikt bij andere extreme sporten zoals duiken, abseilen en klimmen.
Ook lijkt het – ter reductie van veiligheidsrisico's – van belang om aspirant-leden die geweigerd worden bij een vereniging te registreren bij de KNSA. Hierbij gaat het om aspirant-leden die worden geweigerd omdat de vereniging het idee heeft dat zij niet kunnen worden vertrouwd met een wapen. Het kan echter lastig zijn om een dergelijke 'zwarte' lijst aan te maken in verband met de privacywetgeving. Beter is het om bijvoorbeeld schutters die 100 km rijden naar een schietvereniging te vragen naar een uitgebreide motivatie waarom ze dit doen. Naast een motivatie kan het inlichtingenformulier dat de politie voor verlofaanvragers gebruikt tevens bij aspirant-leden worden gebruikt. Hierin zouden de schietverenigingen zelf en de KNSA het initiatief kunnen nemen. Dit inlichtingenformulier is niet waterdicht, maar het vormt een extra drempel om tot de schietsport toe te treden.[21]

Tot slot zouden wij het als onderzoekers van belang vinden dat de sector zelf (Nederlandse Bond van Schietbaanhouders en KNSA) ook kwaliteitscontroles uitvoert als het gaat om de mate waarin er uitvoering wordt gegeven aan veiligheidsmaatregelen op schietbanen en bij schietcentra.

Eindnoten

1. Hoewel leden van een schietvereniging zonder verlof officieel binnen deze categorie vallen, is het feit dat zij niet gescreend worden tijdens het onderzoek geen enkele keer door respondenten genoemd als mogelijk veiligheidsrisico. Wij zullen ze in dit hoofdstuk dan ook buiten beschouwing laten.
2. De meeste verenigingen stellen een leeftijdsgrens van zestien jaar voor lidmaatschap. Een eigen verlof kan pas vanaf achttien jaar aangevraagd en verstrekt worden.
3. Zie voor toelichting ook hoofdstuk 2.
4. De screening voor jagers in opleiding is afwijkend, zoals te lezen valt in het intermezzo 'de speciale positie van jagers' op pagina 26.
5. Te denken valt aan gevallen waar indicaties zijn voor huiselijk geweld.
6. Wanneer andere leden aangeven dat een lid niet geschikt is voor de schietsport kan deze door de bestuursleden van de vereniging worden geweigerd. Dit wordt bij de vereniging zelf geregistreerd, maar niet bij de politie of KNSA.

7. Indien een aspirant-lid na achttien schietbeurten geen antecedentenonderzoek wil, kan hij – bij gebrek aan landelijke registratie – ook overstappen naar een nieuwe vereniging en weer opnieuw beginnen.
8. Onderzoeksraad voor Veiligheid, 2011
9. Deze worden op dit moment ontwikkeld en komen waarschijnlijk in 2014 beschikbaar. Zie ook het intermezzo 'vragenlijst en psychologische test' in paragaaf 5.2.
10. Uitzondering is dat bij het tijdelijk in bewaring nemen van wapens de geestelijke toestand van een persoon wel eens als reden genoemd wordt.
11. Jagers in opleiding vallen hier ook onder, want die zijn vergelijkbaar als het gaat om hun mogelijkheden om onbeperkt te schieten zonder gescreend te worden.
12. In 3.1.4 is een uitgebreide toelichting gegeven op de gehanteerde kleuren in de tabel.
13. In bijlage 13 staat het inlichtingenformulier dat personen bij hun eerste verlofaanvraag dienen in te vullen. In bijlage 14 staat het inlichtingenformulier dat personen bij verlenging van hun verlof dienen in te vullen.
14. Deze maatregel is door 19 van de 53 respondenten genoemd.
15. Dit is door 8 van de 53 respondenten genoemd.
16. Een vragenlijst voor aspirant-leden is door 7 van de 53 respondenten genoemd.
17. 16 van de 53 respondenten hebben deze maatregel genoemd.
18. Deze maatregel is niet door respondenten zelf geopperd, maar door de onderzoekers aan een aantal van de respondenten voorgelegd. 11 van de 53 respondenten zagen iets in deze maatregel.
19. Idealiter zouden alle centra dan ook lid moeten worden van de Nederlandse Bond van Schietbaanhouders.
20. Deze maatregel is door 14 van de 53 respondenten genoemd.
21. Van een van onze respondenten hebben we begrepen dat de KSNA ook bezig is met het ontwikkelen van een vragenlijst voor aspirant-leden. Dit zou goed bij deze door respondenten aanbevolen maatregel aansluiten.

6 Conclusie

In de voorgaande hoofdstukken is een kader geschetst van de schietsport in Nederland, zijn onze methoden van onderzoek toegelicht en daarna zijn de bevindingen met betrekking tot mogelijke veiligheidsrisico's binnen de schietsport beschreven. De onderwerpen die in de hoofdstukken 3, 4 en 5 centraal hebben gestaan, zijn de mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot commerciële belangen, de opslag en het vervoer van legale wapens en munitie en het laten schieten zonder verlof. In dit hoofdstuk zullen de onderzoeksvragen uit hoofdstuk 1 systematisch worden beantwoord. Hierbij wordt allereerst ingegaan op de door respondenten aangegeven mogelijke veiligheidsrisico's en hun frequentie. Vervolgens wordt geanalyseerd hoe deze mogelijke risico's volgens respondenten te identificeren en reduceren zijn. Tot slot wordt in de laatste twee onderzoeksvragen de opinie van onderzoekers met betrekking tot deze risico's, frequenties en mogelijke maatregelen gegeven.

6.1 Inventarisatie mogelijke veiligheidsrisico's

Vraag 1: aan welke mogelijke risico's denken de respondenten bij de onderwerpen 1) commerciële belangen, 2) de opslag en het vervoer van legale wapens en munitie, en 3) het laten schieten zonder verlof? Welke redeneringen en/of hypothesen volgen zij daarbij?

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot commerciële belangen

Het eerste mogelijk veiligheidsrisico dat door respondenten wordt genoemd, is de belangenverstrengeling van exploitanten of wapenhandelaren bij schietverenigingen. Door een dubbelfunctie (exploitant of wapenhandelaar die ook in het bestuur van een vereniging zit) zou de erkenninghouder erbij gebaat kunnen zijn dat er veel geschoten wordt, waardoor er meer munitie wordt verkocht en zou een bestuurslid de eigen wapenhandel positief kunnen beïnvloeden. Samenhangend met deze belangenverstrengeling is de belangenverstrengeling van personen die niet geschikt zijn voor de schietsport, en ook niet door de screening van de politie zouden komen, maar toch zitting nemen in het bestuur van een schietvereniging. Hierbij kan gedacht worden aan criminelen of extremisten.

Bestuursleden van schietverenigingen worden niet gescreend wanneer zij niet verantwoordelijk zijn voor de verenigingswapens en zelf geen verlofhouder zijn. Dit kan leiden tot ongewenste inmenging in de schietsport.
Een tweede mogelijk veiligheidsrisico binnen dit onderwerp is het gelijktijdig laten schieten van leden van meerdere verenigingen op een schietbaan, waardoor de kans op veiligheidsrisico's aanwezig is. Dit is met name het geval wanneer er sprake is van vermenging van diverse typen schutters, kalibers en verschillende protocollen. Tevens neemt de sociale controle af door een spreiding van de verantwoordelijkheid. Dit kan leiden tot onveilige situaties op de schietbaan, doordat onduidelijk is wie verantwoordelijk is en verenigingen op verschillende manieren gebruikmaken van de schietbaan.
Een laatste mogelijk veiligheidsrisico in deze categorie is het commercieel misbruik van de introducéregeling door schietverenigingen. Zij laten groepen soms onder het mom van introducé schieten. De introducéregeling is echter enkel voor individuen en niet voor groepen. Daarnaast exploiteert een vereniging op deze wijze eigenlijk een schietcentrum. Dit vormt een veiligheidsrisico omdat het niet is toegestaan, en het de vraag is of schietverenigingen voldoende getrainde mensen beschikbaar hebben om ongetrainde schutters te begeleiden op de schietbaan. Wanneer dit niet het geval is, kunnen er gevaarlijke situaties op de schietbaan ontstaan wegens een gebrek aan toezicht.

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot opslag en vervoer van wapens en munitie
Een eerste mogelijk veiligheidsrisico met betrekking tot dit onderwerp is, in de opinie van respondenten, de kwetsbaarheid van de opslag en het vervoer van wapens en munitie die onder andere leidt tot overvallen en inbraken bij verlof- en erkenninghouders. Deze kwetsbaarheid wordt veroorzaakt door lage eisen op het gebied van de kwaliteit en montage van kluizen, de regels rondom medegebruik en de openbaarheid van naam- en adresgegevens van verlofhouders.
Een tweede mogelijk, door de respondenten genoemd veiligheidsrisico, is de hoeveelheid munitie die verlofhouders thuis mogen hebben en het herladen van munitie. In Nederland is geen zicht op de munitiestromen. Dit komt door een ontbrekende registratie, de grote hoeveelheden munitie waarover schutters mogen beschikken en het gemak waarmee munitie kan worden gekocht op internet. Hierdoor zou munitie eenvoudig van het legale naar het illegale circuit kunnen verdwijnen.
Met betrekking tot het derde veiligheidsrisico, dat van herladen gaat het om het feit dat verlofhouders geen opleiding of cursus hoeven te volgen om te mogen herladen. Hierdoor is in sommige gevallen sprake van gebrekkige deskundigheid bij de herlader. Dit kan leiden tot foutief herladen, waardoor risicovolle situaties ontstaan voor zowel de herlader als verenigingsleden wanneer de munitie op de baan wordt verschoten. De grote hoeveelheid kruit waarover men thuis mag beschikken (3 kilo nitrokruit of 1 kilo zwartkruit) wordt tevens genoemd als veiligheidsrisico. Dit kan leiden tot ontploffingsgevaar en het gebruik van kruit voor andere doeleinden.

Een laatste mogelijk veiligheidsrisico binnen dit onderwerp is de grote variatie in kwantiteit en kwaliteit van thuiscontroles bij verlofhouders door de politie. De controle van de politie is een centraal punt binnen het verlofstelsel en dit toezicht is van belang voor de handhaving van de wetgeving. Het uitblijven of gebrek aan kwaliteit van controles kan het stelsel op een negatieve manier beïnvloeden.

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot het laten schieten zonder verlof

Respondenten benoemden allereerst de late en weinig professionele screening van aspirant-leden van een schietvereniging. De politie screent aspirant-leden pas uitgebreid tijdens de verlofaanvraag, die plaatsvindt nadat deze persoon een jaar lang lid is geweest van een schietvereniging. Door deze late screening kunnen personen die niet geschikt zijn voor de schietsport zich relatief lange tijd bekwamen met een wapen. Tevens hebben de politie en schietvereniging maar beperkte middelen om aspirant-leden te screenen.

Een tweede mogelijk veiligheidsrisico is het ontbreken van een landelijke registratie van introducés en recreanten, waardoor het relatief eenvoudig is om bekwaam te worden in de schietsport zonder screening. Introducés en recreanten hoeven enkel een identiteitskaart te overleggen om te mogen schieten. Een uitgebreide screening of het overleggen van een VOG is niet vereist. De regeling is dat introducés drie keer per jaar mogen schieten bij een vereniging. Door een gebrek aan landelijke registratie kan niemand echter controleren of introducés niet vaker, verspreid over diverse verenigingen, schieten. Voor recreanten is er geen beperking in het aantal keren dat zij mogen schieten en ook zij worden niet landelijk geregistreerd. Wederom is hier het veiligheidsrisico dat mensen die niet geschikt zijn voor de schietsport zich relatief gemakkelijk kunnen bekwamen.

Een laatste mogelijk veiligheidsrisico binnen dit onderwerp is het gebrek aan toezicht op recreanten op de schietbaan. Hierdoor kunnen voor henzelf en andere aanwezige schutters op de schietbaan veiligheidsrisico's ontstaan.

6.2 De mate waarin veiligheidsrisico's voorkomen

Vraag 2: hoe vaak denken de respondenten dat de genoemde veiligheidsrisico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?

Optreden mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot commerciële belangen

Uit de vragenlijsten die zijn verspreid onder schietbaanhouders en wapenhandelaren blijken vijf tot tien personen in ons land een dubbelfunctie te vervullen; zij zijn schietbaanhouder of wapenhandelaar en zitten tevens in het bestuur van een schietvereniging. Hierbij is echter nergens aangetoond dat dit heeft geleid tot een veiligheidsrisico. De meeste respondenten benoemen enkel de onwenselijkheid van een dergelijke belangenverstrengeling, want dit is een commercieel belang, terwijl het belangrijk is een zakelijke relatie te behouden.

Het gelijktijdig laten schieten door leden van verschillende schietverenigingen gebeurt incidenteel. Slechts enkele respondenten geven aan dat dit gebeurt.
Tot slot is het misbruik van de introducéregeling door diverse respondenten genoemd, maar zij kunnen in totaal slechts twee voorbeelden geven waarbij dit is voorgekomen.

Optreden mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot opslag en vervoer van wapens en munitie

Op basis van politiecijfers is bekend dat er in 2010 86 wapens en in 2011 75 wapens bij inbraken bij verlofhouders en schietverenigingen zijn gestolen. Respondenten en registraties geven aan dat het aantal overvallen tijdens het vervoer beperkt is gebleven tot enkele incidenten. De inbraken zijn een van de weinige veiligheidsrisico's die relatief vaak voorkomen. Wanneer het gaat om incidenten rondom de hoeveelheden munitie en kruit (voor herladen) die men thuis mag hebben, zijn er weinig concrete zaken bekend. Het blijkt vooral om een paar – soms extreme – landelijke casus te gaan.
Het percentage verlofhouders dat door de politie worden gecontroleerd, varieert van 15 tot 100 procent. Een aanzienlijk deel van de respondenten vindt het verder niet verstandig dat thuiscontroles worden uitgevoerd door wijkagenten die weinig verstand hebben van wapens en munitie, terwijl dit in het merendeel van de korpsen tegenwoordig gebruikelijk is.

Optreden mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot het laten schieten zonder verlof

Jaarlijks wordt aan ongeveer 70 personen een verlofaanvraag geweigerd, omdat zij niet door de screening van de politie komen. Deze personen zijn op dit moment al een jaar lang lid geweest van een schietvereniging.
Verder geven respondenten enkele voorbeelden van criminelen die zich via het legale circuit hebben bekwaamd in het schieten. Dit was volgens de respondenten mogelijk door een gebrek aan screening en het ontbreken van een landelijke registratie.
Tot slot wordt het gebrek aan toezicht op recreanten door enkele respondenten genoemd. Door een gebrek aan toezicht kunnen risicovolle situaties op de schietbaan ontstaan. Hoe vaak dit precies voorkomt, is moeilijk te bepalen, maar dit mogelijke risico is door meerdere respondenten genoemd.

6.3 Inschatting mogelijke maatregelen om risico's tegen te gaan

Vraag 3: hoe zijn deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte?

Vraag 4: op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's volgens de respondenten worden gecontroleerd/verkleind en/of kan de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Vanwege de overlap tussen beide vragen worden deze twee onderzoeksvragen gelijktijdig beantwoord. De meeste respondenten doen overigens weinig uitspraken over het testen van

de risico's op hun waarheidsgehalte. Met betrekking tot de aanpak van de risico's en het waarborgen van de veiligheid geven respondenten wel diverse suggesties. Deze zullen we wederom per veiligheidsrisico bespreken.

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot commerciële belangen

Met betrekking tot de dubbelfuncties geven de wapenhandelaren en schietbaanhouders zelf aan dat dit door de KNSA is verboden. Dit besef lijkt minder te zijn doorgedrongen bij andere respondenten, zoals de politie. Voor de aanpak van deze belangenverstrengeling wijzen respondenten met name op een betere controle en handhaving van de KNSA-regelgeving. Daarnaast geven sommige respondenten aan dat dit verbod wellicht moet worden opgenomen in de wet- en regelgeving. Tot slot stellen respondenten voor om bestuursleden te gaan screenen, om zo de betrouwbaarheid en integriteit van besturen van schietverenigingen te verhogen. Hierbij is toepassing van de wet BIBOB door de politie en gemeente bij zowel erkenninghouders als schietverenigingen een goed instrument volgens respondenten.

Het gelijktijdig leden van meerdere verenigingen op een schietbaan laten schieten, moet worden verboden in de regelgeving. Door middel van certificeringbezoeken door de KNSA en controles door de politie kan dit verbod in de opinie van respondenten vervolgens worden gehandhaafd.

Tot slot kan het commercieel misbruik van de introducéregeling volgens respondenten ook het best worden aangepakt door meer en betere controles door zowel de KSNA als de politie.

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot opslag en vervoer van wapens en munitie

De meest gehoorde aanbeveling met betrekking tot de lage eisen van opslag en vervoer van wapens en munitie is het zoeken van aansluiting bij de regelgeving in het buitenland. Hiervoor geven respondenten diverse suggesties, zoals het gebruik van een trekkerslot of verplichte verankering van het wapen in het voertuig. Daarnaast stellen respondenten voor om kwaliteitseisen aan kluizen te stellen.

Veel van de respondenten wezen tijdens het onderzoek op de grote hoeveelheden munitie die schutters thuis mogen opslaan en het gebrek aan opleiding van herladers. Slechts enkele respondenten hadden een oplossing voor dit veiligheidsrisico. Respondenten stelden voor om de hoeveelheid munitie die een verlofhouder mag hebben te verminderen, en munitie beter te registreren. Met betrekking tot het herladen stelden respondenten voor om – net als in Duitsland – een cursus voor herladers verplicht te stellen. Een andere optie is een proeve van bekwaamheid in te voeren voor herladers.

Met betrekking tot de grote variatie in kwantiteit en kwaliteit van thuiscontroles bij verlofhouders door de politie is de mening van de respondenten duidelijk. De politie dient de kwantiteit te verhogen, zodat verlof- en erkenninghouders daadwerkelijk eens per jaar worden gecontroleerd. Daarnaast is het van belang het kennisniveau van wapens en munitie

bij controlerende (wijk)agenten te verhogen en op peil te houden. Hoewel respondenten de controles door wijkagenten onwenselijk vinden, is het in sommige korpsen noodzakelijk, wegens een onderbezetting op de afdeling BW.

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot het laten schieten zonder verlof

Als het gaat om de tijdens het onderzoek aangereikte oplossingen c.q. maatregelen voor het screenen van schutters verdient het in de ogen van veel respondenten aanbeveling om het moment van screenen door de politie al bij aspirant-leden te laten plaatsvinden. Hierbij moet de politie meer gebruikmaken van beschikbare informatiebronnen, zoals CIE-informatie.
Daarnaast bevelen enkele respondenten aan om potentiële leden die door een vereniging worden geweigerd te gaan registreren bij bijvoorbeeld de KNSA. Hierdoor kunnen deze personen niet gaan 'shoppen' bij andere verenigingen. Een andere optie is om het inlichtingenformulier dat de politie heeft geïntroduceerd voor verlofaanvragers ook bij aspirant-leden af te nemen, gecombineerd met een motivatieverplichting. In deze motivatie geven personen weer waarom ze zich in de schietsport willen bekwamen en waarom bij deze specifieke vereniging.
Een landelijke registratie wordt door respondenten ook voorgesteld voor introducés en recreanten. Hierdoor wordt het moeilijker voor personen om zich anoniem bij meerdere verenigingen of centra te bekwamen in de schietsport. Daarnaast zou het goed zijn om een eigen verklaring in te voeren voor introducés en recreanten. In deze verklaring geven ze aan de gevaren van de schietsport te kennen en geen risico te nemen om een gevaar voor zichzelf of anderen te veroorzaken. Dit is ook gebruikelijk bij extreme sporten, zoals duiken, abseilen of klimmen. Tot slot komt een toename van toezicht en controle ook hier terug bij maatregelen om de toezicht op recreanten te verbeteren. Een groter aantal controles door de politie en/of bezoeken door de KNSA zal leiden tot een betere naleving van de wet volgens respondenten.

6.4 Beoordeling mogelijke risico's en maatregelen

Vraag 5: in welke mate zijn de door de respondenten aangegeven risico's en frequentie daarvan volgens de onderzoekers aannemelijk en waarom?

Beoordeling thema commerciële belangen

Wanneer wordt gekeken naar de commerciële belangen in relatie tot mogelijke veiligheidsrisico's in de schietsport, is de belangenverstrengeling van erkenninghouders in bestuursfuncties van schietverenigingen onwenselijk. Wij menen dat dit niet zozeer een veiligheidsrisico kan opleveren, maar dat dit wel iets is dat de branche moet zien te voorkomen. Dit niet alleen in het kader van transparantie, maar ook omdat dubbelfuncties verboden zijn zoals vastgelegd in artikel 8 van het KNSA-modelstatuut en in de nieuwe certificeringeisen voor schietverenigingen. Op deze manier blijft er een zakelijke relatie tussen schietverenigingen en erkenninghouders bestaan, zonder dat diverse belangen met elkaar vermengd raken.

Daarnaast sluit dit aan bij de code goed sportbestuur die is opgesteld door het NOC-NSF. Tot slot is het ook van belang om de aandacht op bestuursleden van schietverenigingen te vergroten. Er zijn nu situaties bekend dat bestuursleden niet altijd worden gescreend. Dit kan leiden tot ongewenste inmenging van criminele en extremistische invloeden in de schietsport.
Hoewel misbruik van de introducéregeling weinig voorkomt, levert deze situatie wel degelijk veiligheidsrisico's op. Op deze manier kunnen mensen die niet door de screening van de politie komen zich toch bekwamen in de schietsport. Ditzelfde geldt voor het gelijktijdig laten schieten door meerdere verenigingen, dit komt weinig voor, maar vormt daadwerkelijk een risico omdat het toezicht op schietbanen niet gegarandeerd is. Daarnaast kan het onveilige situaties opleveren als er tussen verenigingen onduidelijkheid is over de vraag wie verantwoordelijk is voor de veiligheid op de schietbaan.

Beoordeling thema opslag en vervoer van wapens en munitie

Uit de politieregistraties blijkt dat er sprake is van een kwetsbaarheid in de opslag en het vervoer van wapens en munitie. Met name het aantal inbraken, maar ook het aantal overvallen bij verlofhouders, is in de afgelopen jaren gestegen. Dat dit punt ook tijdens alle uitgevoerde onderzoeksactiviteiten wordt genoemd door respondenten laat zien dat zij zich hier zorgen over maken en als onderzoekers sluiten wij ons hierbij aan.
Met betrekking tot de genoemde veiligheidsrisico's rondom munitie is het moeilijk te bepalen of er daadwerkelijk sprake is van een risico. Het inzicht in en toezicht op munitiestromen in Nederland is vrij beperkt, waardoor moeilijk inzichtelijk te maken is in hoeverre bepaalde risico's, zoals de doorverkoop van munitie naar het illegale circuit, daadwerkelijk plaatsvinden. Het is dus met name belangrijk om meer inzicht te krijgen in de munitiestromen om de daadwerkelijke grootte van de genoemde risico's in te kunnen schatten.
Tot slot sluiten wij aan bij de oproep van respondenten om de kwaliteit en kwantiteit van thuiscontroles te verhogen. Het toezicht is een essentieel onderdeel binnen het verlofsysteem en het is belangrijk dit te handhaven om zo de veiligheid beter te kunnen garanderen.

Beoordeling thema laten schieten zonder verlof

Tijdens het veldwerk en de interviews is een goed beeld ontstaan op de mogelijke veiligheidsrisico's rondom het laten schieten zonder verlof. Wij kunnen niet anders dan concluderen dat het systeem rondom de verlofhouders, erkenninghouders en jagers goed is geregeld en de bestaande regelgeving vrijwel altijd serieus wordt nageleefd. Wat ons opvalt, zijn de genoemde veiligheidsrisico's rondom de vrije regels voor introducés en recreanten. Wij zijn verrast over het gemak waarmee iedere burger na een telefoontje en zonder ID-controle met een vuurwapen op een schietbaan kan staan. Helemaal wanneer dit wordt vergeleken met de strenge regelgeving rondom het schieten door verlofhouders. Met name in het gebrek aan toezicht op introducés en recreanten schuilt een veiligheidsrisico. Niet-gescreende personen kunnen zich wekelijks bekwamen in de omgang met een wapen. Natuurlijk is het de

vraag in hoeverre dit ook daadwerkelijk gebeurt, maar door een gebrek aan toezicht is de mogelijkheid er zeker. Daarnaast sluiten wij ons aan bij de mening van de respondenten dat het goed zou zijn om de uitgebreide screening van schutters al tijdens de aspirant-fase te laten plaatsvinden. Jaarlijks worden gemiddeld 70 verloven geweigerd. Dit kan zijn op basis van een tekort aan schietbeurten, maar ook hier gaat het om een aantal personen die zich een jaar lang kunnen bekwamen in de schietsport zonder dat zij hier geschikt voor zijn. Voor de screening is het goed als de politie een beter inzicht krijgt in de instrumenten die zij hierbij kunnen gebruiken. De invoering van een vragenlijst voor het testen van de psychische gezondheid van de (potentiële) verlofhouder vormt hierbij een belangrijk instrument.

6.5 Uitvoerbaarheid en haalbaarheid van de maatregelen

Vraag 6: In welke mate zijn de door de respondenten aangegeven maatregelen volgens de onderzoekers uitvoerbaar en doeltreffend? Waarom?

Hoewel de neiging bestaat om met betrekking tot het terugdringen van veiligheidsrisico's nieuwe regelgeving in te stellen, blijkt uit dit onderzoek dat het belang vooral ligt bij maatregelen in de toezichthoudende sfeer en een aantal praktische maatregelen. De maatregelen die volgens ons kunnen bijdragen aan een verhoogde veiligheid binnen de schietsport, zijn uitgesplitst naar maatregelen op bestuursrechtelijk en civielrechtelijk niveau. De hiervoor gegeven opsomming van maatregelen is niet uitputtend. Het zijn maatregelen die door respondenten zijn genoemd of die wij als onderzoekers als ideeën voor maatregelen tijdens het uitvoeren van het onderzoek hebben ontwikkeld.

Bestuursrechtelijk

Met betrekking tot zowel de maatregelen rondom het thema commerciële belangen als het thema laten schieten zonder verlof is de controle van de politie van groot belang. Op dit moment is de wet- en regelgeving hiervoor toereikend, maar kunnen de kwaliteit en kwantiteit van de controles bij de meeste korpsen worden verbeterd. Zonder deze controles is toezicht vanuit de overheid op naleving van de wet- en regelgeving met betrekking tot deze thema's vrijwel onmogelijk. Belangrijk hierbij is dat de capaciteit bij de politie wordt vergroot om dit toezicht te kunnen uitvoeren. Daarnaast is een belangrijke maatregel dat in de regelgeving wordt opgenomen dat het niet is toegestaan dat verenigingen gelijktijdig op een schietbaan schieten. Een laatste maatregel met betrekking tot dit thema is de screening van alle bestuursleden. Op deze manier wordt het risico op commerciële belangenverstrengeling en ongewenste inmenging in de schietsport verminderd en verhoogt dit de betrouwbaarheid van besturen van schietverenigingen. Dit sluit tevens aan bij de code goed sportbestuur van het NOC-NSF.

Een andere maatregel met betrekking tot het laten schieten zonder verlof is het vervroegen van de screening door de politie. Door een vervroegde screening, dus voor aspirant-

leden, ontstaat een nog effectiever toezicht op personen die met een wapen (leren) omgaan. Bovendien dient de screening te worden geprofessionaliseerd. Voor BW en gemeenten is het mogelijk om bij de vergunningverlening en screening van (potentiële) verlofhouders gebruik te maken van de wet BIBOB en van CIE-informatie, dit gebeurt echter nog niet altijd. Daarnaast worden momenteel diverse instrumenten ontwikkeld om de geestelijke gezondheid van schutters te bepalen. Het inlichtingenformulier dat is geïntroduceerd in de Cwm 2013 vormt hierbij een eerste stap. Hoewel sommige respondenten kritisch tegenover de invoering van deze maatregel staan, lijkt het ons een goed idee. Op deze manier wordt een extra drempel opgeworpen, die ongeschikte personen beter zal weren.
Het vervroegen van de screening vereist wel een aanpassing van de statuten van de KNSA. Op dit punt wordt bij de civielrechtelijk maatregelen ingegaan.

De veiligheidsrisico's rondom de kwetsbaarheid van de opslag en het vervoer van wapens en munitie kunnen met twee, relatief simpele maatregelen worden verminderd. Allereerst is het een goed idee om de Nederlandse wetgeving aan te passen aan die in het buitenland en de eisen aan vervoer van wapens te verhogen. Dit kan door middel van een trekkerslot en/of verplichte verankering tijdens het vervoer. In hoeverre inbrekers en overvallers daadwerkelijk worden afgeschrikt door deze maatregelen is echter moeilijk in te schatten. Het beeld van een strengere beveiliging en een mogelijk preventieve werking wordt op deze wijze echter wel versterkt. Het veiligheidsrisico rondom de opslag van wapens en munitie kan worden verminderd door het stellen van kwaliteitseisen aan wapenkluizen. De certificering van kluizen bestaat al, dus de eis van het kopen van een kluis met Europese certificering kan relatief eenvoudig worden ingevoerd.

Tot slot sluiten wij ons aan bij de respondenten om een proeve van bekwaamheid voor herladers in te voeren. Een cursus vinden wij iets te ver gaan, maar op deze manier worden de veiligheidsrisico's rondom herladen verminderd voor de schutter zelf, zijn omwonenden en de andere leden van zijn vereniging.

Civielrechtelijk

Het belang van controle en toezicht door de overheid is hiervoor al aangegeven, maar dit geldt ook voor de belangenverenigingen en bonden binnen de schietsport zelf. Conform de manier waarop de KNVB voetbalverenigingen audit op kwaliteit zou de KNSA dit in onze optiek ook veel actiever moeten doen. Op deze manier kan veel beter worden gecontroleerd op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan veiligheidsmaatregelen op schietbanen en -centra. De KNSA zou dit kunnen doen in de vorm van *mystery guest* bezoeken samen met de Nederlandse Bond van Schietbaanhouders (NBvS) en Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV). Deze instanties hebben allen een belang bij veiligheid binnen de schietsport en jagerswereld.

Verder is het van belang dat schietverenigingen en de KSNA voorzichtig omgaan met het publiceren van herleidbare persoonsgegevens van schutters op internet.

Ook lijkt het – ter reductie van veiligheidsrisico's – van belang twee soorten registraties bij te gaan houden bij de KNSA. Allereerst een registratie van aspirant-leden die geweigerd worden bij een vereniging, omdat de vereniging gegronde redenen heeft hen niet te vertrouwen met wapens, zodat zij niet wederom lid kunnen worden van een andere vereniging. Ofwel een uitgebreidere motivatieverplichting en het toepassen van het inlichtingenformulier voor verlofaanvragers op aspirant-leden. En ten tweede een registratie van introducés en recreanten, zodat deze groep beter kan worden gemonitord. Hiernaast kan voor introducés en recreanten een eigen verklaring worden ingevoerd, zoals ook bij extreme sporten als abseilen of klimmen wordt gebruikt. In deze verklaring staat dat personen geen gevaar vormen voor andere schutters en ook geen risico zullen nemen om gevaar te veroorzaken.

Tot slot vereist een eerdere screening van aspirant-leden, zoals gezegd, aanpassing van de KNSA-regelgeving. Op dit moment wordt verplicht gesteld dat aspirant-leden bij hun lidmaatschap van een schietvereniging een VOG overleggen. Indien mogelijk, zou het goed zijn om deze eis om te zetten in een verplichting tot een uitgebreide screening bij de politie. Op deze manier weten schutters direct of zij na een jaar schieten toestemming krijgen voor een verlof en worden personen die niet geschikt zijn voor de schietsport vroegtijdig geweerd.

Slotsom

Alles overziend, concluderen wij dat het aantal incidenten met legale wapens en specifiek binnen de schietsport laag is. De hiervoor genoemde veiligheidsrisico's bestaan, maar uit de registraties en voorbeelden blijken zij echter nauwelijks plaats te vinden. Binnen de schietsport is iedereen zich bewust van de risico's die binnen de sport bestaan. Daarom wordt ook binnen de sector gehamerd op een strikte regelnaleving, toezicht, screening en is er een grote sociale controle. Hoewel wij ons als onderzoekers in algemene zin kunnen vinden in de genoemde mogelijke veiligheidsrisico's, wijzen wij erop dat men zich binnen de schietsport bewust is van deze risico's, waardoor er over het algemeen nauwelijks sprake is van risico's die daadwerkelijk leiden tot excessen of incidenten.
De maatregelen die wij op basis van het onderzoek als onderzoekers relatief eenvoudig uitvoerbaar achten, zijn:

- Intensivering en professionalisering van controles door zowel de politie als de KNSA;
- Invoering van kwaliteitseisen voor kluizen en vervoer van wapens;
- Invoering van een eigen verklaring voor introducés en recreanten;
- Landelijke registratie van introducés en recreanten;
- Toepassen van inlichtingenformulier politie op aspirant-leden.

7 Samenvatting

De afgelopen twee jaar zijn er door diverse organisaties onderzoeken uitgevoerd die betrekking hadden op het tragische schietincident in het voorjaar van 2011 in Alphen aan de Rijn. Daar beroofde een jongeman van 24 jaar met een vergunning voor drie vuurwapens zes mensen en zichzelf van het leven. Naar aanleiding van Alphen aan de Rijn werd er door de Onderzoeksraad voor Veiligheid een breder onderzoek uitgevoerd naar veiligheidsrisico's rondom de schietsport. Drie onderwerpen blijven in dat rapport onderbelicht en staan centraal in dit rapport. Een en ander is vertaald naar de volgende probleemstelling:

> *'Welke mogelijke veiligheidsrisico's zijn er binnen de schietsport te onderkennen aan commerciële belangen, de opslag en het vervoer van legale wapens en munitie en het laten schieten zonder verlof?'*

Per onderwerp – commerciële belangen, opslag en vervoer van legale wapens en munitie en het laten schieten zonder verlof – is telkens in kaart gebracht welke mogelijke veiligheidsrisico's er zijn, hoe vaak deze mogelijkerwijs voorkomen, hoe ze te onderkennen zijn en wat er in termen van aanpak en maatregelen aan gedaan kan worden.
In deze samenvatting brengen we de resultaten samen. We gaan eerst in op de onderzoeksvragen en methoden van onderzoek (7.1) om daarna kort het kader te schetsen waarbinnen het onderzoek zich afspeelt (7.2). In 7.3 gaan we in op de tijdens het onderzoek opgetekende veiligheidsrisico's. We besluiten dit hoofdstuk (7.4) met een algehele reflectie op de onderzoeksresultaten.

7.1 Vragen en methoden

Onderhavig onderzoek naar mogelijke veiligheidsrisico's binnen de schietsport is geen allesomvattend onderzoek, maar beperkt zich tot eventuele veiligheidsrisico's met betrekking tot de volgende drie onderwerpen: commerciële belangen, de opslag en het vervoer van legale wapens en munitie en het laten schieten zonder verlof.

Naast het bestuderen van relevante wet- en regelgeving, nota's en wetenschappelijk onderzoek is er voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen vooral veel veldwerk verricht. Het gaat om:

- 20 interviews met *stakeholders* vanuit de schietsport, wetenschappers en functionarissen van afdelingen bijzondere wetten van de politie;
- vragenlijstonderzoek onder 23 afdelingen bijzondere wetten, 31 wapenhandelaren en 14 schietbaaneigenaren;
- expertbijeenkomst met 14 teamleiders afdelingen bijzondere wetten;
- 14 casestudies bij schietcentra (n=4) en schietverenigingen (n=10). Tijdens de casestudies vonden 23 interviews plaats met bestuursleden van schietverenigingen, exploitanten en functionarissen van afdelingen bijzondere wetten van de politie;
- 15 korte gesprekken met leden van schietverenigingen;
- 1 kort gesprek met een schietinstructeur;
- 6 *mystery guest* bezoeken.

Op basis van deze bronnen zijn in het onderzoek voor zowel de commerciële belangen, de opslag en het vervoer van legale vuurwapens als voor het laten schieten zonder verlof telkens vier vragen aan de orde gesteld. Allereerst is per onderwerp in kaart gebracht of er sprake is van veiligheidsrisico's om vervolgens een inschatting te maken van de frequentie waarmee en context waarbinnen respondenten denken dat deze risico's optreden. Ten derde is ingegaan op de mogelijke maatregelen om de geïnventariseerde risico's tegen te gaan. Een laatste vraag betreft een reflectie op de onderzoeksresultaten door de onderzoekers: zijn de genoemde mogelijke veiligheidsrisico's en de frequentie waarin ze zich voordoen reëel en kunnen de voorgestelde maatregelen als reëel en doeltreffend beoordeeld worden?

7.2 De schietsport op hoofdlijnen

In Nederland zijn medio 2012 ongeveer 42.000 sportschutters en 28.000 jagers, zij bezitten ongeveer 167.820 wapens. Daarnaast zijn er 784 schietverenigingen, 34 schietcentra en ruim 60 wapenhandelaren. Voor het voorhanden hebben van wapens en munitie of het exploiteren van een schietcentrum of wapenhandel zijn vergunningen nodig. Voor een particulier is dit een verlof of akte, voor een schietcentrum of wapenhandel een erkenning. Sportschutters komen in aanmerking voor een verlof nadat zij een jaar lang aspirant-lid zijn geweest bij een schietvereniging en minimaal achttien schietbeurten hebben gemaakt. Het verlof wordt toegekend wanneer een redelijk belang de verlening vordert, er geen vrees voor gevaar voor zichzelf, de openbare orde of veiligheid bestaat en de aanvrager minimaal achttien jaar is. Deze toets wordt uitgevoerd door de politie. Per jaar moet een verlof worden verlengd en worden deze criteria opnieuw getoetst. Jagers moeten een jachtopleiding volgen, waarna ze door de politie worden gescreend en een akte krijgen.

Zowel jagers als sportschutters mogen 10.000 stuks munitie of slaghoedjes in hun bezit hebben en drie kilo nitrokruit of een kilo zwartkruit om munitie, passend bij de wapens op hun verlof, te herladen. Tot slot mogen sportschutters en jagers hun wapen(s) thuis bewaren in een deugdelijk afgesloten kluis die verankerd is aan de vloer of muur of die zwaar is. Verder mogen ze hun verpakte wapen(s), gescheiden van de munitie, via de kortst mogelijke route naar de schietbaan, wapenhandel of, indien nodig, de politie vervoeren.
Naast sportschutters en jagers mogen ook introducés en recreanten, dus personen zonder verlof of akte, in bepaalde situaties met een vuurwapen schieten. Zij mogen als introducé drie keer per jaar bij een schietvereniging schieten of onbeperkt als recreant bij een schietcentrum. Deze personen hoeven geen screening bij de politie te krijgen om te mogen schieten. Bij het schietcentrum of de schietvereniging worden deze personen begeleid door een bevoegd persoon die hen het wapen en de munitie bij het schietpunt overdraagt en toezicht houdt terwijl zij schieten. Bovendien mogen deze personen maximaal met een enkelschots vuurwapen van kaliber .22 schieten.
De politie, KNSA (Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie, de bond waarbij schietverenigingen zich verplicht moeten aansluiten) en schietverenigingen controleren de naleving van de wet- en regelgeving. De politie kan verlofhouders een waarschuwing geven of een verlof intrekken bij overtreding van de regels. De KNSA en schietverenigingen kunnen een lid royeren, waardoor de verlofhouder zijn verlof verliest.

In de afgelopen zeven jaar zijn 720 personen geroyeerd, zij kunnen de schietsport niet meer beoefenen. Ondanks deze vormen van toezicht vinden er soms incidenten plaats binnen de schietsport. Het aantal incidenten met legale wapens is echter vrij laag, namelijk vijf procent van alle incidenten met vuurwapens. Ook in vergelijking met het totaal aantal legale vuurwapens is het aantal incidenten met legale vuurwapens laag te noemen. Gemiddeld overlijden er twee personen per jaar door een legaal wapen.

7.3 De mogelijke veiligheidsrisico's

Op basis van de diverse onderzoeksactiviteiten zijn er met betrekking tot de onderwerpen 'commerciële belangen', 'opslag en vervoer van wapens en munitie' en 'het laten schieten zonder verlof' in totaal negen mogelijke veiligheidsrisico's door de respondenten naar voren gebracht. Deze zetten we in deze paragraaf op een rij, waarbij we ook ingaan op de frequentie waarin ze voorkomen en de mogelijke oplossingen die zijn aangedragen om de risico's tegen te gaan of te beperken.

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot commerciële belangen

1. Dubbelfuncties van wapenhandelaren en exploitanten in de zin dat zij ook bestuursfuncties bekleden binnen een schietvereniging of naast wapenhandelaar ook eigenaar zijn van een schietcentrum of schietbaan.

Eigenlijk gaat het bij dit veiligheidsrisico meer om mogelijke belangenverstrengeling dan om een veiligheidsrisico. Door de dubbelfunctie zou men er bij gebaat kunnen zijn dat er veel geschoten wordt, waardoor er meer munitie wordt verkocht en zou men als bestuurslid de eigen wapenhandel positief kunnen beïnvloeden. Daarnaast kan het bij dit veiligheidsrisico gaan om bestuursleden van schietverenigingen die andere belangen hebben dan de schietvereniging. We spreken dan van ongewenste inmenging bijvoorbeeld voor criminele doeleinden.
Op basis van het onderzoek blijken dubbelfuncties een enkele keer voor te komen (bij 5 tot 10 personen in Nederland), waarbij er overigens nergens aantoonbare veiligheidsrisico's naar voren zijn gekomen. De ongewenste inmenging in besturen van schietverenigingen komt – blijkens een onderzoek van het Landelijk Platform Vuurwapens – ook voor. Het platform onderzocht in 2003 in totaal 50 schietverenigingen en daaruit bleek in vier gevallen sprake van ongewenste inmenging.
De aanpak van dit onderwerp is eigenlijk simpel, omdat een dubbelfunctie in artikel 8 van het modelstatuut en de certificeringeisen voor schietverenigingen van de KNSA niet toegestaan is. Op dit punt zou de KNSA dienen te controleren en handhaven. Daarnaast is een dergelijke belangenverstrengeling vanuit de code goed sportbestuur van het NOC-NSF onwenselijk. In het onderzoek is ook door respondenten naar voren gebracht om dubbelfuncties bij wet te verbieden en verplicht op te nemen in de regelgeving van schietverenigingen. Sommige respondenten geven aan dat er periodiek een lokale screening uitgevoerd zou moeten worden om eventuele dubbelfuncties van bestuursleden in beeld te brengen. Bij de screening van bestuursleden kan dan meteen worden gecontroleerd op andere onwenselijke belangenverstrengelingen.

2. Het gelijktijdig laten schieten van leden van meerdere verenigingen op een schietbaan. Hierdoor worden er meer inkomsten gegenereerd, maar de kans op veiligheidsrisico's is ook aanwezig. Het kan daarbij gaan om vermenging van verschillende typen schutters en kalibers met ieder eigen c.q. afwijkende protocollen en het afnemen van de sociale controle op de baan. De mate waarin dit veiligheidsrisico voorkomt, is op basis van de door ons geraadpleegde bronnen terug te brengen tot incidentele gevallen. Op zich is dit ook logisch, omdat het de praktijk is dat schietverenigingen een eigen, vast moment hebben waarop ze schieten en als leden bij elkaar zijn. Veel verenigingen zijn namelijk ook een gezelligheidsvereniging en daar past 'vermenging' met een andere 'vreemde' vereniging niet bij. Dit veiligheidsrisico kan worden verminderd door een verbod op gelijktijdig schieten in de regelgeving op te nemen. Tot slot kan dit mogelijke risico worden verminderd door een intensivering van de controles door de politie en certificeringbezoeken door de KNSA.

3. Schietverenigingen die beschikken over schietbanen en commercieel misbruik maken van de introducéregeling.
   Het gaat dan om groepen (studenten, vrijgezellenfeesten) die onder het mom van introducé mogen schieten. Dit is in strijd met de regeling en daarnaast exploiteert een vereniging op deze wijze eigenlijk een schietcentrum. Het is de vraag – en hier schuilt het veiligheidsrisico – of schietverenigingen, naast dat het niet is toegestaan om groepen te laten schieten, voldoende getrainde mensen in dienst hebben om ongetrainde schutters te begeleiden. In theorie is dit een reëel veiligheidsrisico, maar tijdens het onderzoek hebben we slechts twee voorbeelden opgetekend waarbij dit is voorgekomen.
   Net als bij het tweede veiligheidsrisico zal ook dit mogelijke risico vooral naar voren komen bij bezoeken van de KNSA en controles door de politie.

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot opslag en vervoer van wapens en munitie

4. De kwetsbaarheid van de opslag en het vervoer van wapens en munitie.
   Hierbij worden de eisen – zeker in vergelijking met het buitenland – rondom de kwaliteit en montage van kluizen, het medegebruik van wapens en het transport van munitie als risico's naar voren gebracht. Verlofhouders zijn via handig 'googelen' met naam en adres vrij snel te vinden, wat hen en de in hun bezit zijnde wapens en munitie kwetsbaar maakt voor personen die daarnaar op zoek zijn.
   Op basis van politiecijfers is bekend dat er in 2010 bij inbraken 86 en in 2011 75 wapens gestolen zijn bij verlofhouders en schietverenigingen. Het aantal overvallen tijdens het vervoer is beperkt tot enkele incidenten, zo blijkt uit het onderzoek. De inbraken zijn een van de weinige veiligheidsrisico's die relatief vaak voorkomen. De schietverenigingen en de KNSA zouden voor de vindbaarheid van de huisadressen van de verlofhouders dan ook voorzichtig moeten omgaan met de persoonsgegevens op internet.
   Verder ligt het in de optiek van diverse respondenten voor de hand om kwaliteitseisen aan kluizen te stellen. Ook zijn het gebruik van een trekkerslot en een verankering van het wapen in het vervoermiddel als maatregelen naar voren gebracht om de kwetsbaarheid tijdens het vervoer van wapens terug te dringen. Munitie zou in de optiek van velen aangetekend verstuurd dienen te worden. Ook zou een medegebruiker eigenlijk een eigen kluis moeten hebben. Dit is een maatregel die overigens in een aantal regio's al in de praktijk wordt gebracht.

5. De hoeveelheid munitie die verlofhouders thuis mogen opslaan en het herladen van munitie worden eveneens naar voren gebracht als veiligheidsrisico.
   Het gaat dan om de grote hoeveelheden munitie waar schutters thuis over mogen beschikken en de gebrekkige registratie van munitie, waardoor munitie eenvoudig van het legale naar het illegale circuit zou kunnen verdwijnen. Het herladen van munitie, dat door iedere verlofhouder – zonder opleiding of cursus – gedaan mag worden, wordt door sommige respondenten ook als veiligheidsrisico beschouwd. Vooral de grote hoe-

veelheden kruit die men daardoor thuis heeft, kan tot risicovolle situaties leiden met betrekking tot ontploffingsgevaar en gebruik voor andere doeleinden.
Als het gaat om missstanden en incidenten met betrekking tot dit veiligheidsrisico dan blijkt het landelijk om een paar – soms extreme – casus te gaan. Tijdens het onderzoek is in termen van oplossingen door sommigen voorgesteld om beter op munitie te gaan registreren. Hierbij is het met name van belang om meer inzicht te krijgen in de munitiestromen, om zo eventuele risico's te kunnen inventariseren. Het registreren op zich is lastig, vanwege het feit dat munitie ook gemakkelijk via internet te bestellen of in het buitenland te kopen is. Met betrekking tot het herladen is voorgesteld om het Duitse systeem van een cursus verplicht te stellen of een proeve van bekwaamheid in te voeren voor beginnende herladers.

6. De grote variatie in kwantiteit en kwaliteit van thuiscontroles bij verlofhouders door de politie als veiligheidsrisico bij de opslag van wapens en munitie wordt door de meerderheid van de respondenten genoemd.
   De controle door de politie is een centraal punt binnen het verlofstelsel en bij uitblijven of gebrek aan kwaliteit heeft dit effect op het hele stelsel.
   In hoofdstuk 4 is per politieregio weergegeven hoe het staat met de controles en daaruit blijken grote regionale verschillen.
   In termen van aanpak is uit het onderzoek gebleken dat de politie dit probleem onderkent en serieus bezig is om de kwaliteit en kwantiteit van de thuiscontroles te verbeteren.

Mogelijke veiligheidsrisico's met betrekking tot het laten schieten zonder verlof

7. Het te laat en te weinig professioneel screenen van aspirant-leden van een schietvereniging.
   Doordat de uitgebreide screening van een aspirant-lid door de afdeling bijzondere wetten van de politie pas bij de verlofaanvraag plaatsvindt, kunnen personen die eigenlijk niet geschikt zijn voor de schietsport zich relatief lang bekwamen in het schieten. De nu benodigde VOG geeft niet altijd voldoende zekerheid en daarnaast is het de vraag of het goed is om de verantwoordelijkheid voor de eerste screening – zoals dat nu het geval is – alleen bij de schietvereniging te leggen. Zowel bestuurders van verenigingen als politiefunctionarissen zijn daarnaast – zonder goede instrumenten – niet in staat om een beoordeling te maken van de geestelijke gezondheidstoestand van de schutter in spé. Hierdoor kunnen ongeschikte personen in het bezit komen van wapens en munitie.
   Op basis van landelijke cijfers blijkt dat er jaarlijks gemiddeld aan 70 personen een verlof wordt geweigerd omdat deze personen – op basis van politie-informatie – niet geschikt zijn. Deze personen hebben zich tot het moment van weigering wel kunnen bekwamen in de schietsport. Onbekend is hoeveel personen geweigerd zouden zijn omdat ze niet door een geestelijke gezondheidsscreening heen zouden komen.

Als het gaat om de tijdens het onderzoek aangereikte oplossingen c.q. maatregelen verdient het in de ogen van veel respondenten aanbeveling om het moment van screenen door BW van de politie al bij aspirant-leden te laten plaatsvinden. Ook – en instrumenten zijn hiervoor in ontwikkeling – is er veel behoefte aan het professionaliseren van het screenen van de geestelijke gesteldheid van de schutter in spé.
Bij het screenen op politie-informatie zou de afdeling BW van de politie voor het in kaart brengen van de persoonlijke levenssfeer van de schutters ook meer gebruik moeten maken van informatie van de CIE, zoals aangegeven in de Cwm. In een aantal regio's wordt dit al gedaan. Verder vindt een aantal respondenten dat het voor de hand ligt om (potentiële) aspirant-leden die door verenigingen geweigerd worden door de KNSA te laten registreren, waardoor deze groep ook voor andere schietverenigingen inzichtelijk wordt. Tot slot zou het inlichtingenformulier dat de politie sinds 2013 gebruikt bij verlofhouders, door de schietvereniging of KNSA ook voorgelegd kunnen worden aan aspirant-leden.

8. Het ontbreken van een landelijke registratie van introducés en recreanten, waardoor het relatief eenvoudig is om bekwaam te worden in het schieten zonder dat er sprake is van screening.
   Net als bij veel andere sporten is het in de schietsport mogelijk om kennis te maken met de sport door middel van een introducéregeling bij een schietvereniging of als recreant bij een schietcentrum. Introducés mogen per jaar drie keer schieten bij een vereniging, maar kunnen door een gebrek aan landelijke registratie ook bij andere verenigingen als introducé schieten. Voor recreanten is er in het geheel geen beperking aan het aantal keren dat zij mogen schieten. Zonder gescreend te worden, kunnen mensen zich dus relatief eenvoudig bekwamen in de schietsport.
   Ondanks het feit dat er nooit systematisch onderzoek is gedaan naar de omvang van dit veiligheidsrisico hebben we tijdens het onderzoek wel een aantal voorbeelden opgetekend van criminelen die zich via het legale circuit hebben bekwaamd in het schieten.
   Schietverenigingen en schietcentra hebben al de verplichting om een bezoekersregistratie bij te houden. Deze registratie zou door de KNSA en de Nederlandse Bond van Schietbaanhouders (NBvS) op een landelijk niveau gebracht kunnen worden. Een dergelijke, landelijke registratie kan preventief werken, biedt de mogelijkheid voor controle en stelt de schietsport in staat om personen die zich bekwamen in de schietsport, zonder lid te worden van een vereniging waardoor ze gescreend worden, uit de anonimiteit te halen. Verder kan een eigen verklaring voor introducés en recreanten worden ingevoerd om het veiligheidsrisico rondom introducés en recreanten te beperken. In deze verklaring staat onder andere dat deze persoon geen gevaar vormt voor andere schutters en ook geen risico op gevaar zal veroorzaken.

9. Gebrek aan toezicht op recreanten op de schietbaan waardoor er voor anderen veiligheidsrisico's kunnen ontstaan.
   Ondanks het feit dat dit veiligheidsrisico haaks staat op het belang van schietcentra om vooral – ter behoud van de erkenning – veilig te opereren, werd het door een enkele respondent genoemd en tijdens de door ons uitgevoerde *mystery guest* bezoeken ook twee keer geconstateerd.
   Op dit punt zouden er door de sector zelf *mystery guest* bezoeken afgelegd kunnen worden en ook controles door BW van de politie dragen bij aan het terugdringen van dit risico.

7.4 Algehele reflectie op de onderzoeksresultaten

Als onderzoekers hebben we de afgelopen maanden via interviews, bezoeken aan schietcentra en schietverenigingen en door als *mystery guest* zelf te schieten kennis gemaakt met de schietsport. Hierdoor konden wij optekenen en observeren hoe het eraan toegaat bij schietverenigingen en schietcentra. Die onderzoeksactiviteiten hebben bij ons een beeld achtergelaten van een sport waar men zich bewust is van het feit dat er met scherp geschoten wordt en men zeer serieus omgaat met veiligheidsrisico's. Iedereen binnen de sector – bestuurders, exploitanten en schutters – realiseert zich dat onzorgvuldig handelen kan leiden tot het intrekken van een erkenning, verlof of akte. Sportschutters kijken wel uit om te hard te rijden, te rijden met drank op of zich schuldig te maken aan geweldpleging, want een schutter met antecedenten, verliest zijn verlof. Een schutter: "*… Bij basketbal of voetbal hoef je niet te stoppen met basketbal of voetbal na drie keer te hard rijden, bij de schietsport wel. Verder checkt de politie de antecedenten van de schutter bij iedere verlofverlenging*".
In het onderzoek hebben alle betrokkenen bij het onderzoek meegedacht in onze zoektocht naar mogelijke veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan de schietsport. Die veiligheidsrisico's zijn er, maar in veel gevallen zijn de genoemde risico's bijna theoretisch te noemen: '*het zou kunnen dat*'. De onderbouwing in de vorm van registraties, incidenten of voorbeelden is vaak niet of nauwelijks te vinden.
Verder moeten de negen geïnventariseerde veiligheidsrisico's ook gezien worden binnen de context dat het aantal incidenten met legale wapens slechts vijf procent van alle incidenten met vuurwapens bedraagt. Het is een open deur, maar we willen toch benoemen dat het probleem met wapens dus veel meer in de illegaliteit en het illegale circuit ligt dan in de schietsport.
Ondanks deze relativerende opmerkingen gaat het binnen de schietsport om een sport die anders is dan andere, doordat er met vuurwapens geschoten wordt. Een aantal geïnventariseerde veiligheidsrisico's stemt toch tot nadenken en vereist ons inziens – onder andere door het bijzondere karakter van de schietsport – actie in de vorm van een maatregel of aanpak. Die maatregelen zijn uitgesplitst naar bestuursrechtelijke en civielrechtelijke.
In onze optiek is het merkwaardig dat binnen een sport waar schutters, schietverenigingen en schietcentra regelmatig gecontroleerd worden en waar strikte eisen gesteld zijn aan

het verkrijgen of verlengen van een erkenning, akte of verlof, een landelijke registratie van introducés en recreanten ontbreekt. Nu kan iedereen zich zonder screening bekwamen in de schietsport. Hierbij zou een eigen verklaring van introducés en recreanten, zoals gebruikt wordt bij extreme sporten, tevens een goede maatregel kunnen zijn. Aspirant-leden die door een vereniging geweigerd worden, zouden ook geregistreerd dienen te worden bij de KNSA. Ook een goede optie is om het inlichtingenformulier dat de politie sinds kort gebruikt voor verlofhouders ook te introduceren voor aspirant-leden. Deze zou dan door schietverenigingen of de KNSA moeten worden geïntroduceerd. Op het gebied van screening is er, na Alphen aan de Rijn, het nodige in gang gezet als het gaat om professionalisering. Wij zouden er op basis van het onderzoek een voorstander van zijn om de screening van aspirant-leden niet alleen van de vereniging en de VOG te laten afhangen, maar hier ook BW van de politie bij te betrekken. Nu wordt die screening pas bij een verlofaanvraag uitgevoerd, na achttien schietbeurten en een jaar lidmaatschap van een schietvereniging.

Dubbelfuncties van wapenhandelaren en/of schietbaaneigenaren komen soms voor en zijn vooral te zien als commerciële belangen(verstrengeling). Voor de transparantie en mogelijke risico's zou het beter zijn dat de regelgeving die de KNSA heeft, waardoor dubbelfuncties worden uitgesloten, ook wordt nageleefd.
Het verplicht invoeren van relatief simpele maatregelen als het trekkerslot, het aanbrengen van een verankering in het voertuig en het stellen van kwaliteitseisen aan kluizen, kunnen de opslag en het vervoer van wapens veiliger maken en de kwetsbaarheid voor en veiligheidsrisico's bij diefstal aanzienlijk terugdringen.
Tot slot vraagt een aantal minder voorkomende veiligheidsrisico's (misbruik introducéregeling, medegebruik schietbanen, toezicht op recreanten) en de opslag van wapens en munitie om kwaliteitscontroles dan wel de inzet van *mystery guests* door de sector zelf (KNSA of NBvS). Het betreft dan maatregelen die op het civielrechtelijke terrein liggen. Gelijktijdig zullen bestuursrechtelijke maatregelen in de vorm van regelmatige, deskundige controles en huisbezoeken door de afdeling BW van de politie ingezet moeten worden. De hiervoor gegeven opsomming van maatregelen is niet uitputtend. Het zijn maatregelen die door respondenten zijn genoemd of die wij als onderzoekers als ideeën voor maatregelen tijdens het uitvoeren van het onderzoek hebben ontwikkeld. De maatregelen die wij op basis van het onderzoek als onderzoekers relatief eenvoudig uitvoerbaar achten, zijn:

- Intensivering en professionalisering van controles door zowel de politie als de KNSA;
- Invoering van kwaliteitseisen voor kluizen en vervoer van wapens;
- Invoering van een eigen verklaring voor introducés en recreanten;
- Landelijke registratie van introducés en recreanten;
- Toepassen van inlichtingenformulier politie op aspirant-leden.

Summary

In the past two years various organizations have conducted investigations into the tragic shooting incident in Alphen aan de Rijn in the spring of 2011. In that incident, a 24-year-old man with a license for three firearms took the lives of six people and his own. In response to the incident in Alphen aan de Rijn the Dutch Safety Board conducted a broader investigation into the safety risks associated with the shooting sports. Three topics remained underexposed in that report and this report focuses on these topics.
Our study was based on the following problem statement:

> *What potential safety risks can be distinguished in the shooting sports with regard to commercial interests, storage and transport of legal weapons and ammunition, and allowing shooting without a license?*

For each of these topics commercial interests, storage and transport of legal weapons and ammunition, and allowing shooting without a license the potential safety risks, the extent of these safety risks, how to signal them and what can be done in terms of legal measures or some alternative approach have all been mapped out.
In this summary we will go through the findings. First, the research questions and research methods will be discussed. Next, the framework within which the research study was conducted will be outlined briefly. Then, the safety risks listed during the research will be covered.

Research questions and methods

This research study into potential safety risks in the shooting sports is not all comprehensive, but is limited to potential safety risks with regard to the following three topics: commercial interests, storage and transport of legal weapons and ammunition, and allowing shooting without a license. In addition to having studied relevant legislation, reports and scientific research, especially a lot of field work was done in order to answer the research questions.
This included:

- 20 interviews with stakeholders in the shooting sports, academics and Special Laws police department officers;
- Survey research among 23 Special Laws police departments, 31 arms traders and 14 shooting range owners;
- An expert meeting including 14 team managers of Special Laws police departments;
- 14 case studies at shooting centres (n=4) and shooting clubs (n=10). The case studies involved 23 interviews with shooting club committee members, operators and Special Laws police department officers;
- 15 short conversations with members of shooting clubs;
- 1 short conversation with a shooting instructor;
- 6 mystery guests visits.

Based on these sources four research questions were addressed related to commercial interests, storage and transport of legal firearms, and allowing shooting without a license. First, for each topic it was mapped out whether there were any safety risks. If so, the frequency and the context in which respondents thought these risks occurred were assessed. Third, possible measures to prevent the risks listed were addressed. The final question concerned a reflection on the findings of the study by the researchers: are the potential safety risks mentioned and the frequency with which they could occur realistic and can the proposed measures be considered realistic and effective?

An outline of the shooting sports

By mid 2012 there were about 42,000 sporting shooters and 28,000 hunters in the Netherlands, who owned approximately 167,820 weapons in total. In addition, there were 784 shooting clubs, 34 shooting ranges and more than 60 arms dealers. For keeping weapons and ammunition or for exploiting a shooting range or arms store a license is required. Private persons need a license or permit; shooting centres or arms stores need a certificate. Sporting shooters are eligible for a license after having been an aspiring member of a shooting club for one year and having completed at least eighteen shooting turns. A license is granted if a reasonable interest demands such, if there is no fear of selfharm, danger to public order or safety, and if the applicant is at least eighteen years old. This check is performed by the police. A license must be renewed every year and these criteria are then checked again. Hunters have to attend a hunting course after which they are screened by the police and are granted a permit. Both hunters and sporting shooters are allowed to possess 10,000 pieces of ammunition or primers and three kilos of nitro powder or one kilo of black powder in order to reload the ammunition for the weapons for which they have a license. Finally, they are allowed to store their weapons at home in a securely locked safe anchored to the floor or heavy in weight. Further, they are allowed to transport their wrapped up weapons,

separated from the ammunition, via the shortest possible route to the shooting range, arms store or, if necessary, to the police.
Besides sporting shooters and hunters, some people without a license or permit are also allowed to shoot with firearms under certain circumstances: guests and recreational shooters. Guests are allowed to shoot at a shooting club three times a year. For recreational shooters at a shooting centre there is no limit to the number of times they are allowed to shoot. These people do not need to be screened by the police in order to get permission to shoot. At the centre or club these people are accompanied by an authorized person who hands them the weapons and the ammunition at the shooting point and supervises them at the time of firing. Besides, these individuals are only allowed to shoot with a single shot .22 calibre firearm at most.
The police, the KNSA (Royal Netherlands Shooters Association – a union shooting clubs are obliged to join) and shooting clubs see to it that the rules and regulations are observed. The police are entitled to issue a warning to licensees or to withdraw a license when they have violated the rules. The KNSA and shooting clubs can expel members which results in the licensee losing his or her license.
In the past seven years 720 people have been expelled; they are not allowed to practise the shooting sports anymore. Despite these forms of supervision, incidents sometimes do take place within the shooting sports. The number of incidents involving legal firearms, however, is quite low: five per cent of all firearms incidents. Also, compared to the total number of legal firearms the number of incidents with legal firearms can be considered low. On average, two people a year die as a result of the use of legal weapons.

Potential safety risks

Respondents mentioned nine potential safety risks regarding the topics of 'commercial interests', 'storage and transport of weapons and ammunition' and 'shooting without a license'. This section will list them one by one and will also cover the frequency with which they occurred and the possible solutions that were proposed to reduce or limit these risks.

Potential safety risks with regard to commercial interests

1. Dual functions of arms dealers and shooting range operators, in the sense that they are also on shooting club committees or, in addition to being arms dealers, also own a shooting centre or shooting range.
   Actually, this safety risk has more to do with possible conflict of interest than with safety risks. As a result of this dual function a person might benefit from more frequent shooting, so that more ammunition is sold and as a committee member a person could positively influence their own arms trade. Moreover, this safety risk may include shooting club committee members whose interests differ from the interests of the shooting clubs themselves. This is called undesirable interference, for example for criminal purposes.

Our research showed that dual functions only seldom occurred (approximately five to ten people in the Netherlands). It needs to be said, however, that no evidence was found of demonstrable risks to safety. Undesired interference in shooting clubs committees also occurred, as was shown in a study conducted by the National Firearms Platform. In 2003 this platform investigated a total of fifty shooting clubs; it turned out that in four cases undesired interference could be established.

Tackling this problem is in fact simple, because dual functions are not allowed according to Article 8 of the model statute and the certification requirements for shooting clubs of the KNSA. The KNSA should check whether the rules are observed in this regard. Such conflict of interest is also undesirable from the point of view of the NOC-NSF (Netherlands Olympic Committee - Netherlands Sports Federation) Code of Good Governance in Sport. Some respondents suggested to forbid dual functions by law, and to include this in the rules and regulations of shooting clubs. Other respondents suggested local screenings should be conducted periodically in order to provide a picture of dual functions of officials, if any. When screening officials it could be checked at the same time whether there are any other undesirable conflicts of interest.

2. Allowing members of more than one club to shoot at a shooting range at the same time. In this way more earnings are generated, but the probability of safety hazards is also present since this may mean mixing different types of shooters and calibres with each of them having their own particular or different protocols, and less social control on the range. Based on the sources we consulted, the extent to which this safety risk occurred was limited to isolated incidents. This is only logical because it is common practice for clubs to have their own, fixed point of time of shooting practice and of being together as club members. In fact, many clubs are social clubs as well and 'mixing' with other 'strange' clubs does not fit in that respect. This safety risk might be reduced by including a ban on simultaneous shooting in the regulations. Finally, such a potential risk might also be reduced by intensification of police inspections and KNSA certification visits.

3. Shooting clubs that possess ranges and abuse the rules for guests for commercial purposes.

   This safety risk has to do with groups (students, bachelor parties) that are allowed to shoot under the guise of being guests. This is not only against regulations, but clubs thus exploit in fact a shooting centre as well. The question is – and this is where the safety risk lies – whether shooting clubs employ sufficient and trained personnel to coach untrained shooters, besides the fact that (whole) groups are not allowed to practice shooting.

   In theory this is a real safety risk, but in our research we only recorded two instances in which this actually had happened.

Just as is the case with the second safety risk, this potential risk will become clear at KNSA visits and police inspections.

Potential safety risks relating to storage and transport of weapons and ammunition

4. Vulnerability of storage and transport of weapons and ammunition.
   The requirements concerning quality and mounting of safes, use of weapons by more than one person and transport of ammunition – certainly when compared with other countries – were put forward as risks. Licencees' names and addresses can be found rather easily by means of effective Googling, which made them and the weapons and ammunition they possess vulnerable to people looking for these things.
   Based on police statistics it is known that in 2010 86 weapons and in 2011 75 weapons were stolen during burglaries at licencees' and shooting clubs.
   The number of robberies during transport was limited to a few incidents only, as the research showed. Burglaries were one of the few safety risks that occurred relatively frequently. Therefore, the shooting clubs and the KNSA should be careful in the way they handle personal data on the Internet, so the home addresses of licensees cannot be easily found.
   Furthermore, several respondents thought it selfevident to set quality requirements to safes. The use of trigger locks and anchoring the weapon to the vehicle were also suggested as measures in order to reduce vulnerability during transport of weapons. Many respondents were of the opinion that ammunition should be sent by registered mail. Also, they thought that co-users ought to possess a safe of their own. This is a measure which is already in place in a number of districts.

5. The amount of ammunition which licensees are allowed to store in their homes and the reloading of ammunition were also mentioned as safety risks.
   This pertains to the large quantities of ammunition that shooters are allowed to have in their homes and the inadequate registration of ammunition, whereby ammunition could easily disappear from legal to illegal markets. Reloading ammunition, which every licensee – without any training or course – is allowed to do, was also regarded as a safety risk by some respondents. In particular the large amounts of gunpowder which people have at home for reloading may lead to highrisk situations with respect to danger of explosion and use (or misuse) for other purposes.
   As to abuses and incidents with respect to this safety risk, our research showed that on a national level it concerned a few – sometimes extreme – cases. In terms of solutions, some respondents suggested to improve the ammunition registration. In this regard it is particularly important to gain more insight into the ammunition flows, in order to be able to make a list of potential risks. Registration in itself is difficult because of the fact that ammunition can also easily be ordered online or bought in other countries. With

respect to reloading it was suggested to make the German system of a training course mandatory or to introduce a test of competence for novice reloaders.

6. The large variation in the quantity and quality of the inspections of licensees' homes by the police was considered a safety risk with respect to the storage of firearms and ammunition by the majority of respondents.
   Police inspections are a central element of the license system and when they are not conducted or of poor quality the whole system is affected.
   Chapter 4 describes the state of affairs with respect to the inspections for every police district and shows large regional differences in this regard.
   Our research showed that the police have acknowledged this problem and have seriously been trying to improve the quality and quantity of the home inspections.

Potential safety risks with respect to allowing people to shoot without a license

7. The screening of aspiring members of shooting clubs, which is too late and not professional enough.
   Because an extensive screening of aspiring members by the Special Laws police department only takes place when people apply for a license, people who are actually not suited for the shooting sports can train themselves at shooting for a relatively long period of time. The so-called Certificate of Good Conduct which is needed now does not always provide sufficient security and, moreover, the question remains whether it is a good idea to put the responsibility for the first screening with the shooting clubs only – as is the case now. In addition, both club committee members and police officers are – without good instruments – not able to assess the mental health status of prospective shooters. Because of this, people unfit to own weapons and ammunition can acquire them.
   National statistics show that on an annual basis approximately seventy people are denied a license, because they do not qualify – on the basis of police information. However, these people have been able to train themselves in the shooting sports until the time of rejection. It is unclear how many people would have been denied a license because they had failed a mental health screening.
   As to solutions or measures proposed during the research, many respondents would prefer to have aspiring members screened by the SL police department beforehand. Also – and instruments are in the process of being developed now – professionalization of the mental health screening of would-be-shooters is much needed.
   When screening on police information the SL police department should make better use of the information from CIE (Criminal Intelligence Unit), as indicated in the so-called Cwm (Dutch government circular on weapons and ammunition), for charting shooters' private lives. In a number of districts this is being done already. Furthermore, a number of respondents thought it was obvious to have the KNSA register (potential) aspiring members who had been rejected by clubs, so this group would become known

to other shooting clubs as well. Finally, the information form which the police use for licensees as of 2013, could also be presented to aspiring members by shooting clubs or the KNSA.

8. The lack of a national register of guests and recreational shooters, which makes it relatively easy to get skilled at shooting without having ever been screened.
   Just as in many other sports, the shooting sports enable people to become acquainted with the sport via a guest scheme at a shooting club or as a recreational shooter at a shooting centre. Guests are allowed to shoot three times a year at one club (only), but they can shoot as guests at others clubs as well because there is no national registration. For recreational shooters there is no limit at all to the number of times they are allowed to shoot. So, people can train themselves in the shooting sports relatively easily without being screened.
   Despite the fact that there has never been any systematic research into the extent of this safety risk, we found a number of instances where criminals had trained themselves at shooting via legal opportunities.
   For shooting clubs and shooting centres it is already mandatory to register visitors. This visitor registration could be brought to a national level by the KNSA and the Dutch Association of Shooting Range Operators. Such a national registration could not only act as a deterrent, but would also offer the possibility of conducting inspections and would enable the shooting sports to end the anonymity of people who train themselves in the shooting sports without becoming a member of a club, and so, without ever being screened. Furthermore, clubs and centres could introduce a selfdeclaration for guests and recreational shooters in order to reduce the safety risks regarding guests and recreational shooters. This declaration would include that this particular person does not pose any danger to other shooters, nor will they cause any risk of danger.

9. Lack of supervision of recreational shooters at shooting ranges, which may cause safety risks to other people.
   Despite the fact that this safety risk is at odds with the interest of centres – in order to keep their certificates – to operate safely above all else, this aspect was mentioned by a few respondents and was observed twice during the mystery guest visits we made.
   With respect to this, the industry itself could conduct mystery guest visits, and inspections conducted by the Special Laws police department would also contribute to reducing this type of risk.

Overall reflection on the research findings

In the past few months we – in the capacity of researchers – have become acquainted with the shooting sports through interviews, visits to shooting centres and shooting clubs, and by actively engaging in shooting as mystery guests. In this way we were able to observe

and record how things work at shooting clubs and shooting centres. These research activities have provided us with a picture of a sport in which people are well-aware of the fact that they fire live ammunition and in which safety risks are taken very seriously. Everybody within the industry – committee members, operators and shooters – realised that careless action could lead to their certificate, license or permit being withdrawn. Sport shooters think twice before driving too fast, drink driving or committing an act of violence, because shooters with a criminal record will lose their licenses. Like one shooter said: *"With basketball or soccer you don't need to stop playing basketball or soccer after having driven a car too fast three times, but with the shooting sports you do. Besides, the police check whether shooters have a criminal record at every renewal of their licenses."*

All the people involved in this study have tried to think with us of potential safety risks related to the shooting sports. Safety risks do indeed exist, but in many cases the risks mentioned were almost of a theoretical nature: "it might be the case that". Hard evidence based on registrations, incidents or instances was often barely to be found or not at all.

Moreover, the nine safety risks listed should also be seen within the context of the number of incidents with legal weapons being only five percent of all incidents with firearms. Although stating the obvious, we would like to stress that problems with weapons have much more to do with illegality and illegal markets than with the sport of shooting.

Despite these qualifications, shooting is a sport which differs from other sports because firearms are involved. A number of safety risks we listed do need some careful thinking and require in our view – partly as a result of the special nature of the shooting sports – action by way of legal measures or some alternative approach. The measures proposed here are divided into administrative measures and civil measures.

In our view it is curious that a sport where shooters, clubs and shooting centres are regularly inspected and which has strict requirements in place regarding the acquisition or renewal of a certificate, permit or license, lacks a national registration of guests and recreational shooters. At present, anyone can train themselves in the shooting sports without being screened. In this regard, a selfdeclaration by guests and recreational shooters themselves, as is used in the extreme sports, could also be a good step. Aspiring members who have been rejected by a club, should also be registered with the KNSA. Another option would be to introduce the information form which the police have used for licensees since only recently for aspiring members as well. This form would then need to be introduced by shooting clubs or the KNSA. After 'Alphen aan de Rijn', the necessary steps have been taken with respect to the professionalization of screening practices. On the basis of our research we would be in favour of having aspiring members screened not only by the clubs and by means of relying on the Certificate of Good Conduct, but also by involving the SL police department. Currently, a screening is only conducted when a person applies for a license after having completed eighteen shooting turns and having been a member of a shooting club for one year.

Dual functions of arms dealers and/or shooting range owners sometimes occurred and they could be regarded as commercial interests or conflict of interest in particular. For the purpose of transparency and as to potential risks it would be better to see to it that the KNSA rules and regulations, which exclude dual functions, are observed.
Mandatory introduction of relatively simple measures such as trigger locks, installing anchoring in vehicles and posing quality requirements to safes, could make storage and transport of weapons safer and significantly reduce vulnerability and safety risks in case of theft.
Finally, a number of less prevalent safety risks (abuse of the guest system, joint use of shooting ranges, inadequate supervision of recreational shooters) and the storage of weapons and ammunition ask for quality inspections or mystery guests being deployed by the industry itself (the KNSA or the Dutch Association of Shooting Range Operators). These measures pertain to the area of civil law. At the same time administrative measures such as regularly held expert inspections and house calls by the SL police department should be introduced.
The aforementioned list of measures is not exhaustive. These are measures which were either mentioned by respondents or which we have developed as ideas for possible measures during our research. The measures which we deem feasible relatively easily are:

- More intensive and professional inspections by both the police and the KNSA;
- Introduction of quality requirements for safes and weapon transport;
- Introduction of a selfdeclaration for guests and recreational shooters;
- National registration of guests and recreational shooters;
- Requiring aspiring members to fill in the police information form.

Afkortingen

BIBOB	- Bevordering integriteitbeoordelingen door het openbaar bestuur
BPZ	- Basispolitiezorg
BW	- Bijzondere Wetten
CEN	- Comité Européen de Normalisation
CIE	- Criminele Inlichtingen Eenheid
CWM	- Circulaire Wet Wapens en Munitie
ECB-S	- European Certification Boards-Security
GBA	- Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens
ID	- Identiteitsbewijs
KNJV	- Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging
KNSA	- Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie
NBvS	- Nederlandse Bond van Schietbaanhouders
NFI	- Nederlands Forensisch Instituut
NOC-NSF	- Nederlands Olympisch Comité - Nederlandse Sport Federatie
NVW	- Nederlandse Vereniging voor de Wapenhandel
RWM	- Regeling Wet Wapens en Munitie
SJN	- Stichting Jachtopleidingen Nederland
V&J	- Veiligheid en Justitie
VOG	- Verklaring Omtrent Gedrag
VWS	- Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WOB	- Wet Openbaarheid Bestuur
WWM	- Wet Wapens en Munitie

WM formulieren

WM2	- Vervoer van wapens en munitie
WM3	- Aanvraag voor verlof tot het voorhanden hebben van wapens en/of munitie
WM4	- Verlof tot het voorhanden hebben van wapens en/of munitie
WM6	- Verlof tot het voorhanden hebben van een verenigingswapen
WM6b	- Wapen ten behoeve van beroepsdoeleinden
WM8	- Verlof tot het hebben van een verzamelwapen
WM16	- Bewijs van erkenning

Geraadpleegde literatuur

Bruinsma, M.Y. en Moors, J.A. (2005). *Illegale vuurwapens. Gebruik, bezit en handel in Nederland 2001-2003*. Den Haag: Ministerie van Justitie, WODC.

Duin, M. van, Tops, P., Wijkhuijs, V., Adang, O., en Kop, N. (2012). *Lessen in crisisbeheersing. Dilemma's uit het schietdrama in Alpen aan den Rijn*. Apeldoorn: Politieacademie.

Hoogeveen, P. (2005). *Uitleg circulaire wapens en munitie*. Leusden: KNSA.

Hoogeveen, P. (2012). *Correctie Nieuwe CWM 2012 II*. Leusden: KNSA.

Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (2011). *Schietincident in 'De Ridderhof' Alphen aan den Rijn*. Den Haag: Inspectie Openbare Orde en Veiligheid.

Inspectie voor de Gezondheidszorg (2011). *Rapport calamiteitenonderzoek naar de hulpverlening aan V., dader van het schietincident in Alphen aan den Rijn op 9 april 2011*. Utrecht: inspectie.

Landelijk Platform Wapens en Munitie, KLPD, dNRI, Werkgroep Golden Delicious (2003). *Evaluatierapport thematische actie 'Golden delicous'. Landelijke controleactie schietverenigingen*. Den Haag: Landelijk Platform Wapens en Munitie.

KNSA (2009). *Evaluatierapport CWM 2005 'Kaf & Koren'*. Leusden: KNSA.

KNSA (2012). *KNSA Jaarverslag 2011*. Leusden: KNSA.

KNSA (2012b). *KNSA-verenigingen in 2014 gecertificeerd*. Leusden: KNSA

NOC-NSF, Commissie goed sportbestuur (2005). *De 13 aanbevelingen voor Goed Sportbestuur. Pas toe of leg uit*. Arnhem: NOC-NSF.

Onderzoeksraad voor Veiligheid (2011). *Wapenbezit door sportschutters. Onderzoek naar het stelsel ter beheersing van het legaal wapenbezit naar aanleiding van het schietincident in Alphen aan den Rijn op 9 april 2011*. Den Haag: OvV.

Openbaar Ministerie (2011). *Samenvatting TGO onderzoek Komeet naar schietpartij Alphen a/d Rijn op 9 april 2011*. Den Haag: Openbaar Ministerie.

Openbaar Ministerie (2011b). *Samenvatting Resultaten Rechercheonderzoek*. Den Haag: Openbaar Ministerie.

Spapens, A.C. en Bruinsma M.Y. (2002). *Vuurwapens gezocht. Vuurwapengebruik, -bezit en -handel in Nederland 1998 – 2000*. Tilburg: IVA.

Vries, M.S. de (2010). *Van the instrument of delivery naar the actual agent of harm, munitie in het Nederlandse criminele milieu*. Apeldoorn: Politie & Wetenschap.

Vries, M.S. de (nog niet gepubliceerd). *Wapengebruik: van inzicht in modus operandi naar een effectieve aanpak*. Apeldoorn: Politie & Wetenschap.

Wet- en regelgeving

Circulaire Wapens en Munitie 2005. Ministerie van Justitie.

Circulaire Wapens en Munitie 2012. Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Circulaire Wapens en Munitie 2013. Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie (2006). Richtlijnen voor KNSA-lidmaatschap. April 2006. Leusden: KNSA

Regeling Wapens en munitie (Rwm)

Wet wapens en munitie (Wwm)

Overige bronnen

Aanvraag voor het voorhanden hebben van een (vuur)wapen categorie III.
Politie Gelderland-Zuid.

KNSA – via: *www.knsa.nl*

Korpschefs: scheid wapens en munitie. Nieuwsuur, uitzending van 28 april 2011 - via: *www.nos.nl*

Martijn, M. (2011). GGZ-Nederland geen voorstander registratie psychiatrische gegevens. *Vrij Nederland*, 12 april 2011.

Nu.nl (2012). Wapenvergunning lastiger te krijgen sinds Alphen. Geraadpleegd op 19 oktober 2012 via: *www.nu.nl*

Reglement 'Schieten met eigen wapens', Schietvereniging V.Z.O.D. (1999). Geraadpleegd op 4 juni 2012 - via: *www.vzodbathmen.nl*

Rijksoverheid (2012). Wapenvergunning aanvragen. Geraadpleegd op 5 juni 2012 - via: *www.rijksoverheid.nl*

RTL Nieuws (2013). Controle op vergunning vuurwapens niet in orde. Geraadpleegd op 12 januari 2013 via: *www.rtl.nl*

Schenkman, R.J. (2011). Wanneer kan een wapenvergunning worden ingetrokken? Judex - via: *www.judex.nl*

Tweede Kamer, kamerstukken vergaderjaar 2003-2004, 26494, nr. 6

Bijlagen

Bijlage 1 Respondenten en andere contactpersonen

Hieronder zijn de door ons gesproken respondenten met naam en organisatie weergegeven. Daarnaast zijn tijdens de casestudies elf bestuursleden van schietverenigingen, zes exploitanten van schietcentra, een instructeur en vijftien leden van schietverenigingen geïnterviewd of gesproken. Omdat er over de casestudies alleen in geanonimiseerde vorm is gerapporteerd, zullen we de namen van deze personen niet weergegeven.

Respondenten

Dhr. K. Boer	Regiopolitie Kennemerland
Dhr. A. de Boer	Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging
Dhr. D. Boersma	Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging
Dhr. G. Bos	Ministerie van Veiligheid en Justitie
Mevr. A. Bovens	Onderzoeksraad voor Veiligheid
Mevr. M. Bruinsma	Bureau Bruinsma
Dhr. R. Chun	Regiopolitie Amsterdam-Amstelland
Dhr. T. Donck	Nederlandse Vereniging voor de Wapenhandel
Dhr. S. Duisterhof	Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie
Dhr. H. Hofman	Nederlandse Vereniging voor de Wapenhandel
Dhr. P. Hovig	Nederlandse Bond van Schietbaanhouders
Dhr. D. Ipenburg	Onderzoeksraad voor Veiligheid
Dhr. B. Ketelaar	Nederlandse Bond van Schietbaanhouders
Dhr. P. Lammers	Regiopolitie Kennemerland
Dhr. R. Linssen	Regiopolitie Limburg-Zuid
Mevr. K. Luikel	Regiopolitie Kennemerland
Dhr. T. Moeskops	Politieacademie
Dhr. C. Maliepaard	Regiopolitie Kennemerland
Dhr. J. Mulder	Regiopolitie Limburg-Zuid
Dhr. W. Peper	Regiopolitie Zaanstreek-Waterland
Dhr. A. van Schaik	Regiopolitie Kennemerland
Dhr. R. Scherrenburg	Regiopolitie Zaanstreek-Waterland
Dhr. S. Sikkenga	Regiopolitie Twente
Dhr. E. van Til	Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging
Dhr. J. Timmer	Hogeschool Windesheim
Mevr. M. de Vries	Universiteit Twente

Andere contactpersonen

Dhr. M. Hurkens	vts Politie Nederland
Mevr. M. Stroux	Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie

Bijlage 2 Itemlijst interviews medewerkers Bijzondere Wetten (BW)

Algemeen

Korps:
Aantal medewerkers BW:
Naam schietcentrum:
Datum:
Rapporteurs:
Tijdsduur bezoek:

Controle

- Krijgen medewerkers BW een handleiding/instructie mee waar ze op moeten letten bij een controle?
- Hoe krijgen ze de informatie over hoe zij een controle moeten uitvoeren?
- Welke punten vinden medewerkers BW belangrijk bij een controle bij schietcentra?
- Welke punten vinden medewerkers BW belangrijk bij een controle bij een schietvereniging?
- Welke punten vinden medewerkers BW belangrijk bij een controle bij een wapenhandel?
- Welke punten vinden medewerkers BW belangrijk bij een controle bij een verlofhouder thuis?

Veiligheidsrisico's commerciële belangen

- Aan welke mogelijke risico's denken de medewerkers BW bij commerciële belangen?
- Hoe vaak treden deze risico's op en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?
- Hoe zijn deze risico's mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte?
- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's worden gecontroleerd/verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Veiligheidsrisico's schieten zonder verlof

- Aan welke mogelijke risico's denken de medewerkers BW bij schieten zonder verlof/akte?
- Hoe vaak treden deze risico's op in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?
- Hoe zijn deze risico's mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte?

- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Veiligheidsrisico's opslag en vervoer van wapens en munitie

- Aan welke mogelijke risico's denken de medewerkers BW bij de opslag en het vervoer van wapens en munitie?
- Hoe vaak treden deze risico's op en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/ of personen?
- Hoe zijn deze risico's mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte?
- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Incidenten

- Zijn er incidenten bekend van gerichte inbraken bij schietcentra?
- Zijn er incidenten bekend van ongelukken met vuurwapens bij schietcentra?

Overig

- Welke overige zaken vallen op bij de controle door medewerkers BW?

Bijlage 3 Itemlijst overige interviews

Kunt u een korte beschrijving geven van uw werkzaamheden?
Eventueel: kunt u een korte typering en beschrijving geven van de vereniging?

Commerciële belangen

- Aan welke mogelijke risico's denkt u bij commerciële belangen?
- Hoe vaak denkt u dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/ of personen?
- Hoe zijn deze risico's mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Schieten zonder verlof

- Aan welke mogelijke risico's denkt u bij schieten zonder verlof/akte?
- Hoe vaak denkt u dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?
- Hoe zijn deze risico's mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Opslag en vervoer van wapens en munitie

- Aan welke mogelijke risico's denkt u bij de opslag en het vervoer van wapens en munitie?
- Hoe vaak denkt u dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/ of personen?
- Hoe zijn deze risico's mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Overig

- Zijn er volgens u nog andere mogelijke veiligheidsrisico's in de schietsport?
- Zijn er volgens u maatregelen denkbaar waardoor de schietsport veiliger wordt?
- Heeft u voorbeelden van of zicht op aantallen incidenten rondom de schietsport?

Bijlage 4 Onderwerpen in de expertbijeenkomst met de teamchefs

- Moment van screening van schutters (zou dit ook al kunnen/moeten bij aspirant-schutters).
- Zijn er verschillen als het gaat om veiligheidsrisico's tussen schietbanen van schiet-verenigingen of banen waar verenigingen schieten dan wel bij schietcentra (in het algemeen en met betrekking tot het schieten zonder verlof).
- In hoeverre is er andere informatie over (aanstaande) schutters voorhanden bij de politie en in hoeverre wordt daar ook gebruik van gemaakt (straatinformatie, hulp-verlening). Wat wordt gemist? En in hoeverre wordt gebruikgemaakt van indirecte signalen? Vindt er informatie-uitwisseling plaats tussen regio's? (komt het voor dat iemand in verschillende regio's een vergunning aanvraagt)?
- Hoe kijkt men aan tegen de veiligheidsrisico's als het gaat om vervoer van wapens en munitie (eventueel zinvolle maatregelen).
- Gerichte inbraken bij verlofhouders.
- Veiligheidsrisico's in relatie tot wijziging circulaire naar achttien schietbeurten sinds 2005.
- Veiligheidsrisico's in relatie tot herladen en hoeveelheid munitie en kruit.
- Welke maatregel zou morgen moeten worden geïntroduceerd om de veiligheid van de schietsport te verhogen?

Bijlage 5 Vragenlijst teamchefs Bijzondere Wetten

Geachte heer / mevrouw,

In opdracht van het ministerie van Veiligheid & Justitie doet Bureau Beke onderzoek naar mogelijke veiligheidsrisico's in de schietsport die verbonden zijn aan drie aspecten van de schietsport, te weten:

1. commerciële belangen van (bestuurs)leden van schietverenigingen en exploitanten van schietcentra;
2. het systeem van opslag en vervoer van legale vuurwapens en munitie;
3. het met vuurwapens laten schieten door personen zonder wapenverlof of lidmaatschap van een schietvereniging.

In het kader van dit onderzoek willen we om uw medewerking vragen. Ons verzoek heeft allereerst betrekking op het aanleveren van cijfermatige overzichten. Deze cijfermatige overzichten hebben betrekking op de jaren 2010 en 2011. Met behulp van de door u aangeleverde cijfers willen we zicht krijgen op het aantal geregistreerde schietverenigingen, schietcentra en wapenhandelaren in de regio. Daarnaast zijn we geïnteresseerd in uw bevindingen aangaande voornoemde risico's in de schietsport en willen wij u daarover een aantal vragen stellen. Voor de beantwoording zal het nodig zijn om de systemen te raadplegen (BVH, Verona, KvK).

Op de volgende zes pagina's vindt u de vragen.

Wilt u de vragenlijst invullen (s.v.p. voor 29 augustus 2012!) en terugmailen aan ondergetekende: a.vanwijk@beke.nl.

Vanzelfsprekend worden uw antwoorden op de vragen vertrouwelijk behandeld.
Wij danken u alvast voor uw medewerking. Indien u nog vragen heeft, kunt u vanzelfsprekend per mail of telefonisch contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

Anton van Wijk

Vragenlijst

TIP: De aanvinkvakjes gebruiken: Dubbelklik op het betreffende vakje. Er verschijnt een dialoogvenster. Hier vinkt u bij Standaardwaarde 'ingeschakeld' aan en klik dan 'OK'. Op de plaats van de lijnen kunt u uw antwoorden invullen.

Algemeen

Naam:

_____

Contactgegevens:

1. Bij welk regiokorps bent u teamchef van het Bureau Bijzondere Wetten?

_____

2. Hoeveel schietverenigingen zonder schietbaan telt uw regio?

_____

3. Hoeveel schietverenigingen met schietbaan telt uw regio?

_____

4. Hoeveel schietcentra telt uw regio?

_____

5. Hoeveel wapenhandelaren telt uw regio?

_____

6. Hoeveel fysieke controles (aantal) vinden jaarlijks plaats?

- ☐ schietverenigingen aantal: ____
- ☐ schietcentra aantal: ____
- ☐ wapenhandelaren aantal: ____

7. Wie voeren de fysieke controles uit (BPZ, medewerkers BW)?

_____

8. In hoeverre gebeuren de controles bij alle verlof-, erkenninghouders, schietverenigingen en -centra?

   ☐ bij allemaal
   ☐ niet bij allemaal, namelijk bij __ procent, want:

_____

9. Als de controles niet bij alle verlof-, erkenninghouders, schietverenigingen en -centra plaatsvinden, wat is hiervan de reden?

_____

Veiligheidsrisico's

Commerciële belangen

10. Kunt u aangeven hoeveel eigenaren van schietcentra en wapenhandels (zie vragen 4 en 5) thans ook bestuurslid zijn van een schietvereniging? (is te raadplegen bij de KvK)?

    Aantal: ____ wapenhandelaren
    Aantal: ____ eigenaren / exploitanten schietcentra

11. Vindt u dat er sprake is van een veiligheidsrisico als een exploitant van een schietcentrum of wapenhandelaar ook bestuurslid is van een schietvereniging?

    ☐ Ja, want:

_____

    ☐ Nee, want:

_____

12. Als u vindt dat er sprake is van een veiligheidsrisico, welke maatregelen zouden dan genomen kunnen of moeten worden om dit veiligheidsrisico te beperken?

_____

Opslag en vervoer

13. Hoeveel schriftelijke waarschuwingen werden er in 2010 en 2011 aan verlof-, erkenningshouders, schietverenigingen en -centra uitgereikt wegens geconstateerde overtredingen in verband met opslag en vervoer?

    ☐ 2010 overtreding: _____
    ☐ 2011 overtreding: _____

14. Wat was de meest voorkomende overtreding?

    ☐ 2010 overtreding: _____
    ☐ 2011 overtreding: _____

15. Hoeveel processen-verbaal werden er in 2010 en 2011 aan verlof-, erkenningshouders, schietverenigingen en -centra uitgereikt wegens geconstateerde overtredingen in verband met opslag en vervoer?

    ☐ 2010 aantal: ____
    ☐ 2011 aantal: ____

16. Wat was de meest voorkomende overtreding?

    ☐ 2010 overtreding: _____
    ☐ 2011 overtreding: _____

17. Hoeveel tijdelijk in bewaring genomen wapens op verloven kwamen er in 2010 en 2011 voor?

    ☐ 2010 aantal: ____
    ☐ 2011 aantal: ____

18. Kunt u aangeven wat de twee belangrijkste redenen zijn voor het tijdelijk in bewaring nemen van wapens (in volgorde van aantallen dat zoiets voorkomt)?

_____
_____

19. Bij hoeveel inbraken in 2010 en 2011 zijn er wapens buitgemaakt (gedupeerden kunnen zowel leden van een schietvereniging zijn als eigenaren van een schietcentrum)

☐ 2010 aantal: ____
☐ 2011 aantal: ____

20. Vormen de huidige voorschriften rond opslag en vervoer van wapens en munitie naar uw mening een veiligheidsrisico?

☐ Wel een risico, want:

_____

☐ Geen risico, want:

_____

21. Als u vindt dat er sprake is van een veiligheidsrisico, welke maatregelen zouden dan genomen kunnen of moeten worden?

_____
_____
_____

Schieten zonder verlof

22. Vindt u het met vuurwapens laten schieten door personen zonder wapenverlof of lidmaatschap van een schietvereniging een veiligheidsrisico?

☐ Wel een risico, want:

_____

☐ Geen risico, want:

_____

23. Hoe vaak heeft u in 2010 en 2011 overtredingen geconstateerd van het zonder verlof laten schieten?

☐ 2010 aantal: ____
☐ 2011 aantal: ____

24. Als u vindt dat er sprake is van een veiligheidsrisico rond het zonder verlof laten schieten, welke maatregelen zouden dan genomen kunnen of moeten worden?

_____
_____
_____

Andere veiligheidsrisico's en maatregelen

25. Zijn er naar uw mening naast voornoemde (mogelijke) veiligheidsrisico's (commerciële belangen, opslag en vervoer en schieten zonder verlof) nog andere veiligheidsrisico's verbonden aan de schietsport en zo ja, kunt u die benoemen?

☐ Ja, namelijk:

_____

☐ Nee

26. Hoe vaak is de BIBOB-procedure in 2010 en 2011 toegepast in uw regio op eigenaren van wapenhandel of schietcentra?

☐ 2010 aantal: ____
☐ 2011 aantal: ____

27. Tijdens het onderzoek zal een aantal casestudies bij schietverenigingen en -centra worden uitgevoerd. Ten behoeve van de selectie van schietverenigingen en -centra, willen we u vragen om een top-3 te maken van schietverenigingen en -centra binnen uw regio waar zaken goed op orde zijn en geen of weinig misstanden plaatsvinden (graag naam en adres vermelden). Uw waardering is alleen bestemd voor de onderzoekers die uit alle genoemde namen van alle teamchefs BW in Nederland een selectie zullen maken. De verenigingen en schietcentra worden niet geïnformeerd over uw waardering. De resultaten worden geanonimiseerd verwerkt in het rapport.

Schietverenigingen en -centra waar zaken goed op orde zijn:

1 _____
2 _____
3 _____

Daarnaast vragen we u om een top-3 te maken van schietverenigingen en -centra binnen uw regio waarbij sprake is van feitelijke misstanden of de vrees daarvoor.

1 _____
2 _____
3 _____

28. Heeft u nog aanvullende opmerkingen die van belang kunnen zijn voor het onderzoek? Zo ja, dan kunt u die hieronder kwijt.

_____
_____
_____

Hartelijk dank voor uw tijd en moeite!

Wilt u de ingevulde lijst s.v.p. voor 29 augustus 2012 terugsturen aan ondergetekende (a.vanwijk@beke.nl). Vanzelfsprekend worden uw antwoorden op de vragen vertrouwelijk behandeld.

Bureau Beke
Anton van Wijk
Rijnkade 84
6811 HD Arnhem

Bijlage 6 Vragen wapenhandelaren

Geachte heer/mevrouw,

In opdracht van het ministerie van Veiligheid & Justitie voert Bureau Beke onderzoek naar mogelijke veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan drie aspecten van de schietsport, te weten:

1. commerciële belangen van (bestuurs)leden van schietverenigingen en exploitanten van schietcentra;
2. het systeem van opslag en vervoer van legale vuurwapens en munitie;
3. het met vuurwapens laten schieten door personen zonder wapenverlof of lidmaatschap van een schietvereniging.

In het kader van dit onderzoek willen we om uw medewerking vragen. Met betrekking tot het eerste punt willen we graag uw mening als wapenhandelaar. We hebben daarover drie vragen:

1. Bent u als wapenhandelaar bestuurslid van een schietvereniging of eigenaar van een schietcentrum? Zo ja, welke van beide?
2. In hoeverre kan een eventuele dubbelfunctie volgens u wel of geen veiligheidsrisico's met zich meedragen?
3. Indien u andere opmerkingen hebt over veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport kunt u dat hieronder aangeven.

Wilt u deze vragen beantwoorden en voor 31 augustus 2012 terugmailen aan ondergetekende (b.bremmers@beke.nl). Vanzelfsprekend worden uw antwoorden op de vragen vertrouwelijk behandeld.

Wij danken u alvast voor uw medewerking. Indien u nog vragen heeft, kunt u contact met mij of mijn collega's Anton van Wijk en Henk Ferwerda opnemen.

Met vriendelijke groet,

Bo Bremmers

Bijlage 7 Vragen schietbaanhouders

Geachte heer/mevrouw,

In opdracht van het ministerie van Veiligheid & Justitie voert Bureau Beke onderzoek uit naar mogelijke veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan drie aspecten van de schietsport, te weten:

1. commerciële belangen van (bestuurs)leden van schietverenigingen en exploitanten van schietcentra en wapenhandels;
2. het systeem van opslag en vervoer van legale vuurwapens en munitie;
3. het met vuurwapens laten schieten door personen zonder wapenverlof of lidmaatschap van een schietvereniging.

In het kader van dit onderzoek willen we om uw medewerking vragen. Met betrekking tot het eerste punt willen we graag uw mening als schietbaanhouder. We hebben daarover vier vragen:

1. Bent u als schietbaanhouder bestuurslid van een schietvereniging of eigenaar van een wapenhandel? Zo ja, welke van beide?
2. In hoeverre kan een eventuele dubbelfunctie volgens u wel of geen veiligheidsrisico's met zich meedragen?
3. In hoeverre ziet u veiligheidsrisico's in het laten schieten door personen zonder wapenverlof of lidmaatschap van een schietvereniging?
4. Indien u andere opmerkingen hebt over veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport kunt u dat hieronder aangeven.

Wilt u deze vragen beantwoorden en voor 24 september 2012 terugmailen aan ondergetekende (t.appelman@beke.nl). Vanzelfsprekend worden uw antwoorden op de vragen vertrouwelijk behandeld.

Wij danken u alvast voor uw medewerking. Indien u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met mij of mijn collega's Anton van Wijk en Henk Ferwerda.

Met vriendelijke groet,

Tjaza Appelman

Bijlage 8 Stappenplan casestudie

De verenigingen en schietcentra weten niet dat wij komen, maar zijn wel op de hoogte van het onderzoek en het feit dat wij langs kunnen komen, dankzij een bericht in de nieuwsbrief van de KNSA.

Vergeet bij een casestudie niet de brief van het WODC mee te nemen! In deze brief wordt vermeld dat wij het onderzoek uitvoeren in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Een casestudie zal er als op hoofdlijnen als volgt uitzien:

- Eerst even rondlopen en afwachten of je aangesproken wordt. Duurt dit erg lang dan ga je op zoek naar een bestuurslid of exploitant.
- Je introduceert je als onderzoekers en geeft een korte uitleg over het onderzoek (we doen diverse onderzoeksactiviteiten waaronder diverse bezoeken aan verenigingen en schietcentra)
- Vragen om een rondleiding door het complex en de schietbaan.
- Vragen om een korte uitleg van de schietvereniging/schietcentrum.
- In het geval van een schietvereniging proberen in gesprek te gaan met bestuursleden, leden van de vereniging en de veiligheid/baancommandant (degene die toezicht houdt op de schietbaan). Mocht dit tijdens het bezoek niet lukken, dan afspraak maken om later contact te hebben.
- In het geval van een schietcentrum proberen in gesprek te gaan met de exploitant, baancommandant en aanwezige schutters. Mocht dit tijdens het bezoek niet lukken, dan afspraak maken om later contact te hebben.
- Probeer de informele interviews zoveel mogelijk individueel te laten plaatsvinden.
- Tijdens de rondleiding en gesprekken zoveel mogelijk vasthouden aan de aandachtspuntenlijst.
- Na het bezoek worden alle punten uitgewerkt in een verslag aan de hand van de aandachtspuntenlijst.
- Als er gevraagd wordt om de resultaten van het onderzoek dan aangeven dat het onderzoek via de KNSA onder de aandacht van de leden wordt gebracht (voorjaar 2013).

Bijlage 9 Introductiebrief WODC

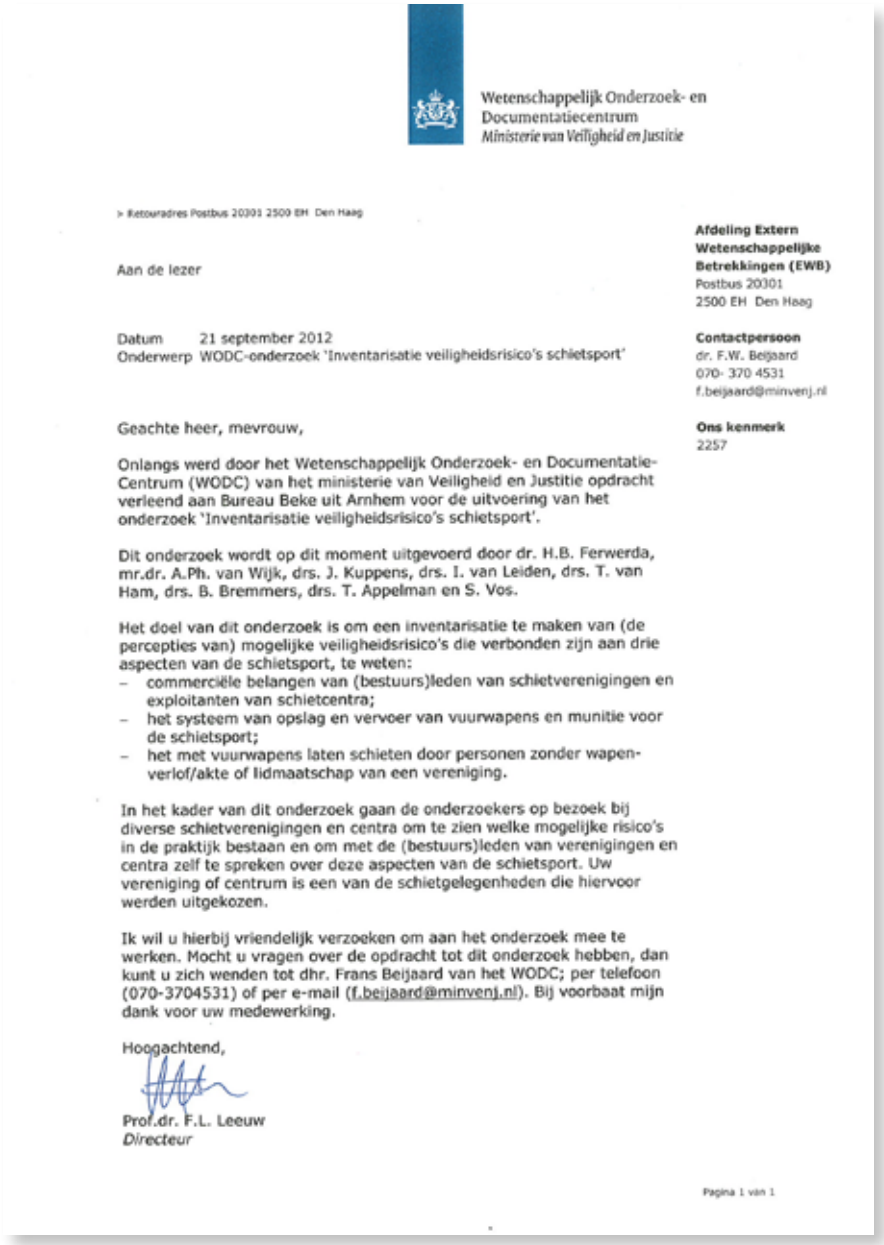

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de lezer

Datum 21 september 2012
Onderwerp WODC-onderzoek 'Inventarisatie veiligheidsrisico's schietsport'

Afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB)
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Contactpersoon
dr. F.W. Beijaard
070- 370 4531
f.beijaard@minvenj.nl

Ons kenmerk
2257

Geachte heer, mevrouw,

Onlangs werd door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie-Centrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie opdracht verleend aan Bureau Beke uit Arnhem voor de uitvoering van het onderzoek 'Inventarisatie veiligheidsrisico's schietsport'.

Dit onderzoek wordt op dit moment uitgevoerd door dr. H.B. Ferwerda, mr.dr. A.Ph. van Wijk, drs. J. Kuppens, drs. I. van Leiden, drs. T. van Ham, drs. B. Bremmers, drs. T. Appelman en S. Vos.

Het doel van dit onderzoek is om een inventarisatie te maken van (de percepties van) mogelijke veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan drie aspecten van de schietsport, te weten:
- commerciële belangen van (bestuurs)leden van schietverenigingen en exploitanten van schietcentra;
- het systeem van opslag en vervoer van vuurwapens en munitie voor de schietsport;
- het met vuurwapens laten schieten door personen zonder wapenverlof/akte of lidmaatschap van een vereniging.

In het kader van dit onderzoek gaan de onderzoekers op bezoek bij diverse schietverenigingen en centra om te zien welke mogelijke risico's in de praktijk bestaan en om met de (bestuurs)leden van verenigingen en centra zelf te spreken over deze aspecten van de schietsport. Uw vereniging of centrum is een van de schietgelegenheden die hiervoor werden uitgekozen.

Ik wil u hierbij vriendelijk verzoeken om aan het onderzoek mee te werken. Mocht u vragen over de opdracht tot dit onderzoek hebben, dan kunt u zich wenden tot dhr. Frans Beijaard van het WODC; per telefoon (070-3704531) of per e-mail (f.beijaard@minvenj.nl). Bij voorbaat mijn dank voor uw medewerking.

Hoogachtend,

Prof.dr. F.L. Leeuw
Directeur

Pagina 1 van 1

Bijlage 10 Aandachtspunten casusonderzoek schietverenigingen

Op basis van observaties en interviews

Algemeen

Bezoek met controleur BW?
Naam schietvereniging:
Adres:
Datum:
Aanvang:
Rapporteurs:
Hoeveel leden zijn lid van de vereniging?
Hoeveel verenigingswapens zijn er geregistreerd?
Welk soort luchtdruk/vuurwapens heeft de vereniging in haar bezit?

Commerciële belangen

1. Aan welke mogelijke risico's denken de respondenten bij commerciële belangen? Welke redeneringen/hypothesen volgen zij daarbij?
2. Hoe vaak denken de respondenten dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?
3. Hoe zijn deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
4. Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's volgens de respondenten worden gecontroleerd/verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

- Zijn bestuursleden van de schietvereniging ook betrokken bij een wapenhandel of schietcentra?
- Hoeveel verenigingen maken gebruik van deze schietbaan?
- Aantal aanwezigen schietverenigingen tijdens bezoek:

Verkoop wapens en munitie

- Worden munitie en wapens verkocht door of binnen de vereniging?
- Zo ja, wie verkoopt dit? Heeft diegene nog andere functies/rollen die te maken hebben met de schietsport?
- Hoe gaat de vereniging om met het herladen van munitie?

Schieten zonder verlof

- Aan welke mogelijke risico's denken de respondenten bij schieten zonder verlof/ akte? Welke redeneringen/hypothesen volgen zij daarbij?
- Hoe vaak denken de respondenten dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?
- Hoe zijn deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's volgens de respondenten worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Ontvangst

- Hoe lang duurt het voor je wordt aangesproken?
- Door wie:
- Word je gewezen op de huisregels? Hoe worden die gecommuniceerd?
- Wat wordt er nog meer gevraagd of gemeld?

Controle registratie

- Registercontrole leden:
- Registercontrole introducés:
- Controle schietboekje leden:
- Aantal aanwezige bestuurleden:
- Aantal aanwezige leden:
- Aantal aanwezige aspirant-leden:
- Aantal aanwezige introducés:
- Aantal aanwezigen baan/veiligheidscoördinatoren:
- Hoeveel aspirant-leden worden op jaarbasis lid?
- Hoeveel introducés worden op jaarbasis lid?

Controle schietpunten

- Begeleidt iemand een introducé of aspirant-lid naar de schietbaan?
- Waar/hoe vindt de overdracht van het wapen plaats?
- Waar/hoe vindt de overdracht van de munitie plaats?
- Wordt de munitie geteld bij uitgave en inname?
- Waar/hoe krijg je een veiligheidsinstructie als je naar de schietbanen gaat?
- Zo ja, van wie? Is deze persoon KNSA gediplomeerd?
- Hoe wordt omgegaan met introducés?
- Hoe wordt omgegaan met aspirant-leden?

Opslag en vervoer van wapens en munitie

1. Aan welke mogelijke risico's denken de respondenten bij de opslag en vervoer van wapens en munitie? Welke redeneringen/hypothesen volgen zij daarbij?
2. Hoe vaak denken de respondenten dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?
3. Hoe zijn deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
4. Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's volgens de respondenten worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Gebouw/schietbaan

- Algehele staat van onderhoud van banen, kluizen en kogelvanger?
- Beveiliging aan dan wel binnen het gebouw?
- Cameratoezicht op schietpunten/kluis etc.?
- Hoe en door wie worden de camerabeelden uitgekeken?
- Kwaliteit van de beelden?

Opslagmogelijkheden

- Is er een wapenkluis van de vereniging aanwezig?
- Is er een aparte munitieopslag?

Vervoer

- Vervoer van het wapen en munitie koffer/tas afsluitbaar?
- Vervoer van en naar de schietbaan?
- Wat is het advies dat de vereniging aan leden geeft met betrekking tot de opslag en vervoer van wapens en munitie?

Overig

De schutters

- Aantal aanwezig op hoeveel banen?
- Welke kalibers?
- Indruk van de doorsnee schutters?
- Kleding (bijv. militair, holsters)?
- Leeftijd/geslacht?
- Hoe is de sociale controle binnen de vereniging?
- Lopen er ook kinderen rond en bezoekers die niet schieten?

Horeca

- Is er een horecagelegenheid aanwezig?
- Wel of geen alcohol verstrekking?
- Wanneer mogen leden alcohol drinken?
- Zijn er mogelijkheden voor het veilig opbergen van wapens en munitie tijdens het nazitten?
- Wordt steeds heen en weer gelopen van schietbaan naar horecadeel en andersom of is het strikt gescheiden?

Activiteiten

- Worden er door de vereniging nog andere activiteiten georganiseerd: bedrijfsfeesten/ open dag/vrijgezellenfeest, etc. ?
- Hoe vaak? Welke kalibers? Hoe worden deze personen gescheiden van schieten door verlofhouders?

Veiligheid

- Zijn er incidenten bekend van gerichte inbraken bij wapenbezitters of schietverenigingen?
- Zijn er incidenten bekend van ongelukken met vuurwapens van leden van de vereniging?
- Welke maatregelen kunnen worden genomen om de schietsport nog veiliger te maken?
- Wat is de procedure wanneer een verlof van een lid wordt ingetrokken?
- Kun je reglementen of huisregels meekrijgen?

Gesproken met (ook korte gesprekken, geanonimiseerd in het rapport)

Naam Functie

Bijlage 11 Aandachtspunten casusonderzoek schietcentra

Op basis van observaties en interviews

Algemeen

Naam schietcentrum:
Adres:
Datum:
Aanvang:
Rapporteurs:

Commerciële belangen

1. Aan welke mogelijke risico's denken de respondenten bij commerciële belangen? Welke redeneringen/hypothesen volgen zij daarbij?
2. Hoe vaak denken de respondenten dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?
3. Hoe zijn deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
4. Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's volgens de respondenten worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/ verhoogd?

- Is de eigenaar van het schietcentrum ook betrokken bij een wapenhandel of schietvereniging?
- Schieten er ook schietverenigingen bij het centrum? Hoeveel, welke, hoe vaak?
- Welke bronnen van inkomsten heeft het centrum, in volgorde van belang?

Verkoop wapens en munitie

- Worden munitie en wapens verkocht door of binnen het centra?
- Zo ja, wie verkoopt dit? Heeft diegene nog andere functies/rollen die te maken hebben met de schietsport?

Schieten zonder verlof

- Aan welke mogelijke risico's denken de respondenten bij schieten zonder verlof/ akte? Welke redeneringen/hypothesen volgen zij daarbij?
- Hoe vaak denken de respondenten dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?

- Hoe zijn deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's volgens de respondenten worden gecontroleerd/ verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Ontvangst

- Hoe lang duurt het voor je wordt aangesproken?
- Door wie:
- Welke documenten moet je overleggen om te mogen schieten?
- Wordt er gewezen op de huisregels? Hoe worden die gecommuniceerd?
- Wat wordt er nog meer gevraagd of gemeld?

Controle schietpunten

- Aantal aanwezige baan/veiligheidscoördinatoren:
- Waar bevinden de veiligheidscoördinatoren zich tijdens het schieten door een introducé/aspirant-lid?
- Waar/hoe vindt de overdracht van het wapen plaats?
- Waar/hoe vindt de overdracht van de munitie plaats?
- Wordt de munitie geteld bij uitgave en inname?
- Waar/hoe krijg je een veiligheidsinstructie?
- Zo ja, van wie? Is deze persoon KNSA gediplomeerd?

Opslag en vervoer van wapens en munitie

- Aan welke mogelijke risico's denken de respondenten bij de opslag en vervoer van wapens en munitie? Welke redeneringen/hypothesen volgen zij daarbij?
- Hoe vaak denken de respondenten dat deze risico's optreden en in welke situaties en/of bij welke type(n) schietverenigingen, schietcentra, functies en/of personen?
- Hoe zijn deze risico's volgens de respondenten mogelijk te identificeren, op te sporen of te testen op hun realiteitsgehalte (bijv. checks op VOG/BIBOB, koppeling bestanden?
- Op welke manier(en) en door wie kunnen deze risico's volgens de respondenten worden gecontroleerd/verkleind en/of de veiligheid worden gehandhaafd/verhoogd?

Gebouw/Schietbaan

- Algehele staat van onderhoud van banen, kluizen en kogelvanger?
- Beveiliging aan dan wel binnen het gebouw?
- Cameratoezicht op schietpunten/kluis etc.?
- Hoe en door wie worden de camerabeelden uitgekeken?
- Kwaliteit van de camerabeelden?

Opslagmogelijkheden

- Is er een wapenkluis aanwezig?
- Is er een aparte munitieopslag?

Overig

De schutters

- Aantal aanwezig op hoeveel banen?
- Welke kalibers?
- Indruk van de doorsnee recreatieschutters?
- Kleding (bijv. militair, holsters)?
- Leeftijd/geslacht?
- Lopen er ook kinderen rond en bezoekers die niet schieten?

Horeca

- Is er een horecagelegenheid aanwezig?
- Wel of geen alcoholverstrekking?
- Wat zijn de regels rondom alcoholgebruik?
- Zijn er mogelijkheden voor het veilig opbergen van wapens en munitie tijdens het nazitten voor verlof/aktehouders?
- Wordt steeds heen en weer gelopen van schietbaan naar horecadeel en andersom of is het strikt gescheiden?

Activiteiten

- Worden er nog andere activiteiten georganiseerd, zoals bedrijfsfeesten/open dag/vrijgezellenfeest, etc.?
- Hoe vaak? Welke kalibers? Hoe worden deze personen gescheiden van schieten door verlofhouders?

Veiligheid

- Zijn er incidenten bekend van gerichte inbraken bij schietcentra?
- Zijn er incidenten bekend van ongelukken met vuurwapens bij schietcentra?
- Welke maatregelen kunnen worden genomen om de schietsport nog veiliger te maken?
- Kun je reglementen of huisregels meekrijgen?

Gesproken met (ook korte gesprekken, geanonimiseerd in het rapport)

Naam Functie

Bijlage 12 *Mystery guest* bezoeken schietcentra

Instructie

- Ga gezellig een keer schieten waarbij gelet moet worden op een aantal punten.
- Doel is om te achterhalen hoe centra omgaan met personen die voor hun plezier willen schieten en geen wapenverlof hebben.
- Je hoeft geen interview te houden, maar enkel te observeren.
- Tijdens het schieten liever geen aantekeningen maken.
- Leg je bevindingen vast in een verslag.

Observatiepunten

Naam schietcentrum:
Datum:
Personen:

Ontvangst

- Hoe lang duurt het voor je wordt aangesproken bij binnenkomst?
- Door wie:
- Welke documenten moet je overleggen om te mogen schieten?
- Wordt er gevraagd naar eerdere ervaring met schieten?
- Wordt er gewezen op de huisregels? Hoe worden die gecommuniceerd?
- Wat wordt er nog meer gevraagd of gemeld?

Schieten

- Aantal aanwezige baan/veiligheidscoördinatoren:
- Waar bevinden de veiligheidscoördinatoren zich tijdens het schieten door jou?
- Waar/hoe vindt de overdracht van het wapen plaats?
- Waar/hoe vindt de overdracht van de munitie plaats?
- Ben je alleen als bezoeker of heb je bij voortduring begeleiding van een functionaris?
- Wordt de munitie geteld bij uitgave en inname?
- Waar/hoe krijg je een veiligheidsinstructie?

Opslag en verkoop wapens en munitie

- Worden munitie en wapens verkocht door of binnen het centra?
- Is er een zichtbare wapenkluis aanwezig?

De schutters

- Hoeveel mensen aanwezig?
- Lopen er ook kinderen en bezoekers rond die niet schieten?
- Horeca
- Is er een horecagelegenheid aanwezig?
- Wel of geen alcoholverstrekking?
- Wat zijn de regels rondom alcoholgebruik?
- Wordt steeds heen en weer gelopen van schietbaan naar horecadeel en andersom of is het strikt gescheiden?

Overig

- Zijn je – in relatie tot veiligheidsrisico's – zaken opgevallen? Zo ja welke?

Bijlage 13 Inlichtingenformulier eerste aanvraag wapenverlof/akte

1	Heeft u te maken (gehad) met stressvolle omstandigheden (relatie, werk of schulden), waardoor u gedachten over zelfmoord heeft gehad of agressief gedrag heeft vertoond, waardoor u een gevaar kunt vormen voor uzelf, de openbare orde of de veiligheid van anderen?	☐ JA ☐ NEE
	Zo ja kunt u dan aangeven wat die omstandigheden zijn?	…… ……
2	Bent u binnen de afgelopen acht jaar, door middel van een bevel van de Officier van justitie, de burgemeester of een rechterlijke uitspraak, in een psychiatrisch (of een psychiatrische afdeling van een) ziekenhuis geplaatst dan wel ter beschikking gesteld?	☐ JA ☐ NEE
3	Heeft u een traumatische ervaring gehad (bijvoorbeeld slachtoffer van een ernstig misdrijf) waardoor u onder stressvolle omstandigheden sterk emotioneel zou kunnen reageren, en waardoor u een gevaar kunt vormen voor uzelf, de openbare orde of veiligheid?	☐ JA ☐ NEE
	Indien ja, kunt u dit kort toelichten?	…… ……
4	Gebruikt u regelmatig medicijnen die volgens de bijsluiter de handelingsvaardigheid en daarmee de veilige omgang met vuurwapens kunnen beïnvloeden, zoals slaapmiddelen, kalmeringsmiddelen, antidepressieve middelen, antipsychotische middelen of opwekmiddelen?	☐ JA ☐ NEE
	Indien ja, kunt u dit kort toelichten?	…… ……
5	Maakt u misbruik, of hebt u misbruik gemaakt, van alcohol, geneesmiddelen, drugs of andere geestverruimende of bedwelmende middelen of bent u daarvoor ooit medisch onderzocht of onder behandeling geweest?	☐ JA ☐ NEE
6	Heeft u te maken met lichamelijke aandoeningen of andere beperkingen, die een veilige omgang met vuurwapens belemmeren?	☐ JA ☐ NEE
	Indien ja, kunt u dit kort toelichten	…… ……
7	Verkeren, voor zover u bekend, huisgenoten in criminele kringen of in de omstandigheden van vorenstaande vragen waardoor de aanwezigheid van vuurwapens in uw woning, een gevaar kunnen vormen voor uzelf, de openbare orde of veiligheid?	☐ JA ☐ NEE ☐ GEEN HUISGENOTEN
8	Wilt u nog een opmerking of verklaring toevoegen?	……..

Referenten

Nader onderzoek politie: nader gesprek, referentenonderzoek, verklaring arts
Indien u één van de vragen van het vragenformulier niet naar waarheid heeft beantwoord, zult u reeds om die reden onbetrouwbaar worden geacht en zal de politie overgaan tot een weigering van het verlof of jachtakte).
Indien in de eerste fase van het aanvraagproces blijkt van enige bezwaren of twijfel omtrent uw betrouwbaarheid dan zal de politie extra instrumenten inzetten. De politie zal u in dat geval allereerst uitnodigen voor een nader gesprek. In dit gesprek wordt dieper ingegaan op uw persoonlijke omstandigheden. Ook wordt contact opgenomen met referenten om het beeld over u aan te scherpen. Indien de politie twijfels blijft houden over uw mentale stabiliteit, dan zal de politie u, zoals dat thans ook in de praktijk gebeurt, vragen een verklaring van een arts te overleggen waarin deze vanuit medisch oogpunt beziet of er indicaties zijn waardoor aan u het bezit van een vuurwapen al dan niet kan worden toevertrouwd. Mede op basis van deze verklaring zal de politie vervolgens besluiten over het al dan niet verlenen van het verlof.
U verklaart hierbij dat de door u opgegeven referenten bereid zijn om een verklaring af te geven ter bevestiging van bovenstaande vragen en beantwoording van eventuele andere vragen die relevant kunnen zijn bij de beoordeling van uw aanvraag. Referenten moeten 18 jaar of ouder zijn.

Referent 1 - huisgenoot of familielid in de eerste graad, of vriend, buurman of collega (meer dan oppervlakkig contact vereist)
Naam + voorletters: _____
Adres + postcode Woonplaats: _____
Telefonisch bereikbaar onder nummer: _____
E-mailadres: _____
Relatie ten aanzien van aanvrager: _____

Referent 2 - (bestuurs-)lid op basis waarvan redelijk belang vuurwapenverlof wordt aangetoond, waaronder (bestuurs-)lid schietvereniging, of (bestuurs-)lid WBE, of jachtaktehouder, of medelid vereniging Eduard de Beaumont
Naam + voorletters: _____
Adres + postcode Woonplaats: _____
Telefonisch bereikbaar onder nummer: _____
E-mailadres: _____
Relatie ten aanzien van aanvrager: _____

Aldus naar waarheid ingevuld
Datum: Handtekening aanvrager:

Bijlage 14 Inlichtingenformulier eerste aanvraag verlenging wapenverlof/akte

1	Heeft u sinds uw vorige aanvraag of verlenging te maken (gehad) met stressvolle omstandigheden (relatie, werk of schulden), waardoor u gedachten over zelfmoord heeft gehad of agressief gedrag heeft vertoond, waardoor u een gevaar kunt vormen voor uzelf, de openbare orde of de veiligheid van anderen?	☐ JA ☐ NEE
	Zo ja kunt u dan aangeven wat die omstandigheden zijn?	…… ……
2	Bent u sinds uw vorige aanvraag of verlenging door middel van een bevel van de Officier van justitie, de burgemeester of een rechterlijke uitspraak, in een psychiatrisch (of een psychiatrische afdeling van een) ziekenhuis geplaatst dan wel ter beschikking gesteld?	☐ JA ☐ NEE
3	Heeft u sinds uw vorige aanvraag of verlenging een traumatische ervaring gehad (bijvoorbeeld slachtoffer van een ernstig misdrijf) waardoor u onder stressvolle omstandigheden sterk emotioneel zou kunnen reageren, en waardoor u een gevaar kunt vormen voor uzelf, de openbare orde of veiligheid?	☐ JA ☐ NEE
	Indien ja, kunt u dit kort toelichten?	…… ……
4	Gebruikt u regelmatig medicijnen die volgens de bijsluiter de handelingsvaardigheid en daarmee de veilige omgang met vuurwapens kunnen beïnvloeden, zoals slaapmiddelen, kalmeringsmiddelen, antidepressieve middelen, antipsychotische middelen of opwekmiddelen?	☐ JA ☐ NEE
	Indien ja, kunt u dit kort toelichten?	…… ……
5	Maakt u misbruik, of hebt u misbruik gemaakt, van alcohol, geneesmiddelen, drugs of andere geestverruimende of bedwelmende middelen of bent u daarvoor ooit medisch onderzocht of onder behandeling geweest?	☐ JA ☐ NEE
6	Heeft u te maken met lichamelijke aandoeningen of andere beperkingen, die een veilige omgang met vuurwapens belemmeren?	☐ JA ☐ NEE
	Indien ja, kunt u dit kort toelichten	…… ……
7	Verkeren, voor zover u bekend, huisgenoten in criminele kringen of in de omstandigheden van vorenstaande vragen waardoor de aanwezigheid van vuurwapens in uw woning, een gevaar kunnen vormen voor uzelf, de openbare orde of veiligheid?	☐ JA ☐ NEE ☐ GEEN HUISGENOTEN
8	Wilt u nog een opmerking of verklaring toevoegen?	……..

Referenten

Nader onderzoek politie: nader gesprek, referentenonderzoek, verklaring arts
Indien u één van de vragen van het vragenformulier niet naar waarheid heeft beantwoord, zult u reeds om die reden onbetrouwbaar worden geacht en zal de politie overgaan tot een weigering van het verlof of jachtakte).
Indien in de eerste fase van het aanvraagproces blijkt van enige bezwaren of twijfel omtrent uw betrouwbaarheid dan zal de politie extra instrumenten inzetten. De politie zal u in dat geval allereerst uitnodigen voor een nader gesprek. In dit gesprek wordt dieper ingegaan op uw persoonlijke omstandigheden. Ook wordt contact opgenomen met referenten om het beeld over u aan te scherpen. Indien de politie twijfels blijft houden over uw mentale stabiliteit, dan zal de politie u, zoals dat thans ook in de praktijk gebeurt, vragen een verklaring van een arts te overleggen waarin deze vanuit medisch oogpunt beziet of er indicaties zijn waardoor aan u het bezit van een vuurwapen al dan niet kan worden toevertrouwd. Mede op basis van deze verklaring zal de politie vervolgens besluiten over het al dan niet verlenen van het verlof.
U verklaart hierbij dat de door u opgegeven referenten bereid zijn om een verklaring af te geven ter bevestiging van bovenstaande vragen en beantwoording van eventuele andere vragen die relevant kunnen zijn bij de beoordeling van uw aanvraag. Referenten moeten 18 jaar of ouder zijn.

Referent 1 - huisgenoot of familielid in de eerste graad, of vriend, buurman of collega (meer dan oppervlakkig contact vereist)
Naam + voorletters: _____
Adres + postcode Woonplaats: _____
Telefonisch bereikbaar onder nummer: _____
E-mailadres: _____
Relatie ten aanzien van aanvrager: _____

Referent 2 - (bestuurs-)lid op basis waarvan redelijk belang vuurwapenverlof wordt aangetoond, waaronder (bestuurs-)lid schietvereniging, of (bestuurs-)lid WBE, of jachtaktehouder, of medelid vereniging Eduard de Beaumont
Naam + voorletters: _____
Adres + postcode Woonplaats: _____
Telefonisch bereikbaar onder nummer: _____
E-mailadres: _____
Relatie ten aanzien van aanvrager: _____

Aldus naar waarheid ingevuld
Datum: Handtekening aanvrager:

Uitgaven verschenen in de Bekereeks

2008

Ambtscriminaliteit aangegeven?
Een onderzoek naar het opvolgen van en kennis over de wettelijke verplichting tot aangifte van artikel 162 Sv misdrijven

Verborgen problemen
Een onderzoek naar (de aanpak van) criminaliteit onder Antillianen in Nederland

Bont en Blauw
Een onderzoek naar de strafrechtelijke behandeling van geweldszaken tegen politieambtenaren en de bejegening van slachtoffers daarvan door de politie en het openbaar ministerie

Uitstel van behandeling?
Een verkennend onderzoek naar TBS-gestelden met en zonder een combinatievonnis en de mogelijke effecten van detentie

2009

Huwelijksdwang. Een verbintenis voor het leven?
Een verkenning van de aard en aanpak van gedwongen huwelijken in Nederland

Inpakken niet nodig
Een profiel van straatroven en straatrovers in Almere

Back on Track?
Een evaluatieonderzoek naar de onthemende projecten van de Bijzondere Jeugdbijstand in Vlaanderen

CoVa volgens plan?
Een vooronderzoek naar de mogelijkheden en reikwijdte van een effectonderzoek van de cognitieve vaardigheidstraining

Achter de schermen
Een verkennend onderzoek naar downloaders van kinderporno

2010

Tot de dood ons scheidt
Een onderzoek naar de omvang en kenmerken van moord en doodslag in huiselijke kring

Kwetsbaar beroep
Een onderzoek naar de prostitutiebranche in Amsterdam

Cameratoezicht in beweging
Ervaringen met nieuwe vormen van cameratoezicht bij de Nederlandse politie

2011

Los van drank
Procesevaluatie Haltafdoening Alcohol

Lastige verhalen
Een exploratief onderzoek naar valse aangiften van zedenmisdrijven door meisjes van 12-18 jaar

Wapenfeiten
Een onderzoek naar overvallen en overvallers in Nijmegen

Snelle jongens
Een onderzoek naar drugsrunners en daaraan gerelateerde problematiek in Limburg-Zuid

2012

De schade hersteld?

Een onderzoek naar herstelbemiddeling bij jeugdige delinquenten in Vlaanderen

Onder Controle?

Een procesevaluatie van de gedragsinterventie 'Korte Leefstijltraining voor verslaafde justitiabelen'

Planmatig en flexibel

Procesevaluatie gedragsinterventie CoVa+

Oosterse Teelt

Vietnamezen in de hennepteelt

2013

Dierenwelzijn in het vizier

De aard en omvang van dierenwelzijnszaken en de stand van zaken van de handhaving van de regelgeving op dat gebied in Nederland

Over leven na de moord

De gevolgen van moord en doodslag voor de nabestaanden van de slachtoffers en de ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland

Voor meer informatie over uitgaven in deze reeks: www.beke.nl.

Na het dramatische schietincident in Alphen aan den Rijn in 2011 wordt bekend dat de dader een vergunning had voor drie vuurwapens. Hierdoor ontstaat de vraag of de regels voor wapenbezit in Nederland streng genoeg zijn om dergelijke incidenten te voorkomen. De Onderzoeksraad voor Veiligheid onderzoekt het incident en de veiligheidsrisico's rondom de schietsport in Nederland. Naar aanleiding van dit onderzoek blijft nog onbeantwoord hoe het zit met veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan commerciële belangen binnen de schietsport, de opslag en het vervoer van legale wapens en munitie en het laten schieten zonder verlof. Deze drie thema's worden onderzocht in dit boek. Vragen die centraal staan zijn: *Is er sprake van veiligheidsrisico's rondom deze thema's? En zo ja, hoe vaak komen die risico's dan voor en welke maatregelen zijn er denkbaar en haalbaar om deze risico's te reduceren?*

Om de mogelijke veiligheidsrisico's te onderzoeken, is gebruikgemaakt van literatuuronderzoek, vragenlijsten en gesprekken met schutters en jagers, bestuursleden van schietverenigingen, professionals vanuit de schietsport, de politie en wetenschap. Daarnaast zijn onaangekondigde bezoeken gebracht aan schietcentra en schietverenigingen, waarbij observaties zijn uitgevoerd en interviews werden afgenomen. Tot slot zijn *mystery guest* bezoeken afgelegd om te ervaren hoe het is om als recreant op een schietbaan te schieten en na te gaan hoe er met de veiligheid wordt omgegaan.

Het onderzoek brengt van negen mogelijke veiligheidsrisico's de aard, omvang en oplossingsrichtingen in beeld. De auteurs reflecteren op deze bevindingen en geven een algehele indruk van de schietsport in Nederland.

ISBN 978-90-75116-83-0

9 789075 116830 >

www.beke.nl